

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

II. évfolyam/ 1. szám – 2020. április

Beköszöntő

Tanulmányok

- Dr. Matovics Rúben: A járulékoság elemei a felelősségbiztosításban
- Fodor Dániel Roland: A tervezői és a kivitelezői felelősségbiztosítás hazai szabályozása

Szemelvények a bírósági gyakorlatból

- Máshol nem publikált határozatok
- Publikált határozatok (EuB; BH; ÍH; BDT)
- Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2020 első negyedében közzétett tájékoztatókból

Hírek, események, közlemények

- A koronavírus-járvány és a jogalkotó állam korlátozó intézkedései okozta üzemszüneti károk biztosítási fedezettsége – benyújtották az első kereseteket az USA-ban
- Közlekedési jogi napok Goslarban
- A Brexit következményei a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre I. - Az ún. átmeneti időszak
- Az EIOPA nyilatkozata a koronavírus uniós biztosítási ágazatra gyakorolt hatásának enyhítésére irányuló intézkedésekről
- Válogatás cikkekből, tanulmányokból
- Megjelent a Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2020/1-2. száma

Impresszum

Beköszöntő

Folyóiratunk 2020/I. számában különös hangsúlyt kapnak a felelősségbiztosítással kapcsolatos kártérítési és biztosítási jogi kérdések. Dr. Matovics Rúben cikkében a felelősségbiztosítás járulékos jellegéből fakadó jogi problémákat elemzi, megállapításai érdekesek és helyenként vitára indítóak. Helyet adtunk Fodor Dániel Roland, végzős egyetemi hallgató színvonalas diplomamunkája rövidített változatának is, amely két foglalkozási felelősségbiztosítási mód, a tervezői és a kivitelezői felelősségbiztosítás kérdéseit tárgyalja. A *Hírek, események, közlemények* rovatból külön kiemeljük dr. Kis Balázs Ádám és dr. Molnár István „A koronavírus-járvány és a jogalkotó állam korlátozó intézkedései okozta üzemszüneti károk biztosítási fedezettsége – benyújtották az első kereseteket az USA-ban” című írását.

Az ismertetett bírói döntések és a felsorolt cikkek, tanulmányok közül is több foglalkozik felelősségbiztosítási, illetve az azokhoz kapcsolódó kárfelelősségi problémákkal.

Változatlanul várjuk olvasóink hozzászólásait, észrevételeit, kritikáit, amelyek színesíthetik folyóiratunkat és hozzásegíthetnek bennünket folyóiratunk tartalmi gazdagodásához.

A szerkesztőbizottság

Dr. Matovics Rúben*

A járulékoság elemei a felelősségbiztosításban

A járulékoság fogalma

- 1) A járulékoság a magánjog több jogintézményénél – sőt, más jogágakban, így a büntetőjogban¹ is – megjelenő elv, mely két jog(viszony) egymáshoz való viszonyában értelmezhető. A fő (irányító) jogviszony és a járulékos (irányított vagy mögöttes) jogviszony olyan módon kapcsolódnak egymáshoz, hogy a járulékos jogviszony a létrejötte, a fennállása és az érvényesítése során is az irányító jogviszonytól függ, vagyis osztozik annak jogi sorsában. Az irányító jogviszony határozza meg például azt, hogy kit kell jogosultnak tekinteni, illetve, hogy a jogosult milyen feltételek esetén tarthat igényt a kielégítésre, és ezek a szabályok a járulékoság elvén keresztül aztán az irányított jogviszonyra is kiterjednek.²
- 2) A járulékoságot *Bodzási Balázs* mindezek alapján egy jogtechnikai egyszerűsítésként fogja fel, azaz a fő jogviszonyra irányadó szabályokat a járulékoság elve alapján a járulékos jogviszonynál is figyelembe kell venni. A járulékoság elve tehát közvetíti az elsődleges jogviszonyt meghatározó rendelkezéseket a járulékos jogviszonyra.³
- 3) A járulékoság természetesen önmagában nem, csak két jogviszony kapcsolatában értelmezhető. A járulékoság legtöbbször olyan jogviszonyok kapcsolatában jelenik meg, melyek esetében mind a főkötelezettség, mind a járulékos kötelezettség célja az, hogy a jogosult kielégítést nyerjen. A járulékos kötelezettség ezt oly módon valósítja meg, hogy biztosítékul szolgál a főkötelezettség teljesítésére akként, hogy a járulékos kötelezett helytállási kötelezettséggel tartozik a főkötelezettség teljesítéséért. Ebben az esetben tehát a járulékos jogviszony egy helytállási kötelezettségre vonatkozó keretjogviszony, melyet a fő jogviszony tölt meg tartalommal.
- 4) A jogviszony járulékos jellege a járulékos jogviszony „viselkedésében”, jellemzőiben, azaz a járulékoság következményeiben érhető tetten. A járulékoság következményeit az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:

¹ Lásd a részesség tanát

² Bodzási Balázs: A zálogjog és a biztosított követelés közötti viszony, különös tekintettel a zálogjog nem-járulékos formáira. Phd értekezés, Szeged, 2015. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/2714/9/Bodzasi_Balazs_ertekezes.pdf 18-19. o.

³ Bodzási Balázs: i. m. 20. o.

- (a) A járulékos jogviszony legfontosabb következménye, hogy a járulékos jogviszony tartalma és terjedelme a fő jogviszony mindenkor terjedelméhez és tartalmához igazodik.⁴ Ha a főkötelezett teljesít, a járulékos kötelezett szabadul a kötelezettség alól, ha viszont a főkötelezettel szemben jogvesztés következik be, ez kihat járulékos kötelezetre is.⁵ Ez az alapelv azonban nem jelenti azt, hogy a járulékos kötelezett helytállási kötelezettségének terjedelme minden esetben megegyezik a főkötelezett kötelezettségének terjedelmével. A járulékos jog kötelezettje ugyanis korlátozhatja helytállási kötelezettségének mértékét.⁶
- (b) A járulékos jog továbbá egyirányú: A főkötelezettség tartalmában bekövetkező változás kihatással van a járulékos kötelezettség tartalmára, de a járulékos kötelezettség tartalmában bekövetkező változások, például a járulékos kötelezett kiengedése a kötelemből vagy a járulékos kötelezett egyéb úton való mentesülése nem érinti a főkötelezett helyzetét. A járulékos kötelezett oldalán bekövetkezett jogi tények csak annyiban hatnak ki a főkötelezetre, amennyiben azok a jogosult kielégítésére vezetnek. Arra tehát hivatkozhat a főkötelezett, hogy a járulékos kötelezett teljesítése folytán ő már nem tartozik a jogosultnak, arra azonban nem hivatkozhat, hogy a követelés a járulékos kötelezettel szemben elévült.⁷
- (c) A járulékos kötelezett érvényesítheti mindazokat a kifogásokat, amelyeket saját maga vagy a főkötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben.
- (d) A járulékos kötelezett helyzete nem válhat terhesebbé, mint amilyen a járulékos kötelezettség létrejöttékor volt, de a járulékos kötelezettség kiterjed a járulékos jogviszony létrejötté után esedékessé vált mellékszolgáltatásokra is.
- 5) A legtöbb járulékos jogviszony jellemzője továbbá az, hogy a járulékos kötelezett helytállási kötelezettsége másodlagos (szubszidiárius) a főkötelezett kötelezettségéhez képest. A másodlagosság nem a járulékos jogviszony eleme, hiszen ahogy láttuk, a járulékos jogviszony csak egy technikai megoldás, amely közvetíti az elsődleges jogviszonyt meghatározó rendelkezéseket a járulékos jogviszonyra. A másodlagosság azonban a legtöbb járulékos jellegű jogviszony – így a kezesség és a mögöttes felelősség – jellemzője is. A másodlagosság kapcsán *Gárdos István* a kezesi jogviszony vizsgálata során mutat rá arra, hogy a kötelezettség másodlagos (mögöttes) jellege a kezesség biztosítéki funkciójára utal, arra, hogy a kezesi kötelezettség tartalmát tekintve helytállás, amely csak a főkötelezett mulasztása

⁴ Villányi László: A kötelelem alanyai. A kezesség. In: Szladits Károly (szerk.): Magyar magánjog. Kötelmi jog általános része. Grill, Budapest, 1941, 90. o.

⁵ Legfelsőbb Bíróság 1/2007 jogegységi határozat III. b) pont

⁶ Villányi László: I.m. 90-91. o.

⁷ Legfelsőbb Bíróság 1/2007 jogegységi határozat III. b) pont

esetén és csak a mulasztással érintett mértékben áll be. Mind a készfizető, mind pedig a sortartó kezesség esetén a kötelezettség beálltának feltétele a főkötelezett mulasztása – ezt jelenti a kezesség másodlagos (mögöttes) jellege. Ebből az is következik, hogy a kezesség a főkötelezettséghez szorosan kapcsolódó, de attól elkülönülő, saját jogcímmel rendelkező kötelezettségvállalás. A kezes tehát „ugyanazon kötelezettség teljesítéséért felel, mint a főkötelezett”, de lényeges, hogy a főadóssal és a kezessel szemben nem „ugyanazon követelésről van szó”. A főkötelezett elsődlegesen a saját tartozásáért felel, a kezes pedig csupán helytáll a főkötelezett tartozásáért.⁸

- 6) A járulékos jogviszony legnyilvánvalóbb és legrészletesebben szabályozott esete a kezesség, de járulékos jelleget mutat a zálogjog, és a társasági jogban a tag mögöttes helytállási kötelezettsége a közkereseti és a betéti társaság tartozásaiért is. Jelen tanulmányban azt kívánjuk bemutatni, hogy a felelősségbiztosítási jogviszony is a járulékosagra jellemző jegyeket mutat.

A járulékosággal rokon jogintézmény: az egyetemleges kötelezettség

- 7) A járulékos kötelezettséghez hasonlóan az egyetemleges kötelezettségnek is az a célja, hogy a jogosult egyszer kielégítést nyerjen, azonban a legtöbb járulékos jogviszonyra jellemző másodlagosság (szubszidiaritás) az egyetemleges kötelezettségnél hiányzik. Az egyetemleges kötelezettség azt jelenti, hogy minden egyetemlegesen kötelezett az egész szolgáltatással tartozik mindaddig, amíg a jogosultat valamelyikük ki nem elégíti. A jogosult bármelyik kötelezettől követelheti a teljesítést, perelheti közülük bármelyiket az egész szolgáltatás teljesítése iránt, pert indíthat valamennyi kötelezett ellen együttesen, de perelheti őket külön-külön is. Ha a kötelezettek bármelyike teljesít, megszűnik a követelés.
- 8) Az egyetemlegesség joghatásai szempontjából a legfontosabb kérdés az, hogy az egyes kötelezettek személyében beálló jogi tények hogyan hatnak ki a többi kötelezett helyzetére. Azoknak a tényeknek, amelyek folytán a jogosult követelése kielégítést nyert, az egész jogviszonyt érintő (objektív) hatályuk van, azaz minden kötelezetre kihatnak. Minden további, a kötelezettség keletkezését követően bekövetkezett jogi tény azonban csak az egyes kötelezettek és a jogosult jogviszonyára hat ki, és nem érinti a többi kötelezett és a jogosult jogviszonyát. Így például:
- (a) Az egyik kötelezett követelésének elévülése nem hat ki a többi kötelezett kötelezettségére;

⁸ Gárdos István: A kezesség esedékessége és elévülése. Gazdaság és Jog 2012. 7-8. szám 26. o.

- (b) Az egyik kötelezett tartozásának jogosult által történő elengedése nem hat ki a többi kötelezett kötelezettségére;
- (c) A konfúzió (a követelésnek és a tartozásnak ugyanazon személy kezében történő egyesülése) nem hat ki a többi kötelezett kötelezettségére.
- 9) A fentiekre tekintettel lényeges a főkötelezett és a járulékos kötelezett közötti viszonyt, illetve az egyetemleges kötelezettek egymás közötti viszonyát egymástól elhatárolni.
- (a) Az egyetemleges kötelezettek mindannyian önálló kötelezettek, a teljes követelést tartoznak a jogosultnak megfizetni. A járulékos kötelezett kötelezettségének terjedelme ezzel szemben a főkötelezett kötelezettségének terjedelméhez igazodik.
- (b) A járulékos kötelezett tartozása, helytállási kötelezettsége elkülönül a főkötelezett tartozásától. A járulékos kötelezettől eltérően az egyetemleges kötelezettek mindegyike ugyanazt a tartozást köteles a jogosult felé teljesíteni, a teljesítésük jogcíme megegyezik a jogosulttal fennálló jogviszony jogcímével. A járulékos jogviszonyok esetén a járulékos kötelezett teljesítésének jogcíme nem a főkötelezettség jogcíme lesz, hanem a járulékos jogviszony, azaz a járulékos kötelezett például a kezességi szerződés alapján, vagy a mögöttes felelősség törvényi szabályai alapján fog a jogosultnak teljesíteni.
- (c) A járulékososság egyirányú, azaz a járulékos kötelezettség tartalmában bekövetkező bármilyen változás, például a járulékos kötelezett kiengedése a kötelemből vagy a járulékos kötelezett egyéb úton való mentesülése nem érinti a főkötelezett helyzetét, míg a főkötelezettségben bekövetkező változás kihat a járulékos kötelezettségre is. Ezzel szemben egyetemleges kötelezettség esetében az egyes kötelezettségek közötti kapcsolat szimmetrikus, azaz az objektív tények valamennyi kötelezett jogviszonyára kihatnak, a szubjektív tények pedig csak az adott kötelezett jogviszonyára.
- (d) Ha a főkötelezettség bírósági úton nem érvényesíthető, főszabály szerint a járulékos kötelezettség sem lesz bírósági úton érvényesíthető.⁹ Ezzel szemben a követelés egyetemleges kötelezettel szembeni elévülése nem akadályozza a többi kötelezettel szembeni igényérvényesítést.

⁹ A Ptk. 5:142. § (1) e) pontja alapján elévülés esetén a zálogjog főszabályként megszűnik, de a kézi zálogból kielégítés kereshető.

A felelősségbiztosítási jogviszony jellege

- 10) A felelősségbiztosítási jogviszony a biztosított és a biztosító között létrejött szerződés, melynek alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított módon és mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése, illetve sérelemdíj megfizetése alól, amelyre jogszabály értelmében köteles.¹⁰
- 11) A felelősségbiztosítási jogviszony alapján tehát a biztosító helytállási kötelezettséget vállal azért, hogy a biztosított egyéb jogviszonyból – nevezetesen a kártérítési jogviszonyból – eredő tartozása alól a biztosítottat mentesíti. A mentesítés kétféle módon történhet: 1) a biztosító a biztosított helyett teljesíti a kártérítést, illetve a sérelemdíjat, vagy 2) ha a biztosított a kártérítést, illetve a sérelemdíjat már teljesítette a jogosult részére, akkor a biztosító – a felelősségbiztosítási szerződésben meghatározott mértékig – a kifizetett összeget a biztosítottnak megtéríti.
- 12) Jelen tanulmányban arra a kérdésre keressük a választ, hogy milyen viszony áll fenn a biztosítottat terhelő kártérítési kötelezettség és a biztosító felelősségbiztosítási jogviszony alapján fennálló helytállási kötelezettsége között. Ennek a kérdésnek komoly jelentősége van, hiszen másként alakulnak pl. az elévülés szabályai akkor, ha a biztosító és a biztosított egyetemlegesen felelős a károsulttal szemben a kártérítés, illetve a sérelemdíj megfizetéséért, és másként akkor, ha a biztosító helytállási kötelezettsége járulékos a biztosított kártérítési kötelezettségéhez képest.

Az 1959-es Ptk. előtti magánjog

- 13) A II. világháború előtti magánjog – nem egységes – álláspontja szerint a biztosító és a biztosított között ún. „látszólagos egyetemlegesség” áll fenn a károsulttal szemben. Az akkori felfogás szerint az egyetemlegesség különböző jogviszonyok alapján is létrejöhetett, azonban az szükséges volt, hogy a követelések, illetve a kötelezettségek ugyanarra a jogi célra irányuljanak. Ha ugyanaz a tartozás többeket terhel akként, hogy mindegyikük az egészszel tartozik, de csak egyszer kell szolgáltatni, anélkül, hogy a tartozások között belső összefüggés, célközösség volna, látszólagos egyetemlegességről beszélünk. „Ilyen látszólagos egyetemlegesség van például a biztosító és a kártevő között a károsulttal szemben.”¹¹

Az 1959-es Ptk. bírói gyakorlata

- 14) Az 1959-es Ptk. egyértelműen rögzítette, hogy a károsult igényét a felelősségbiztosítóval szemben közvetlenül nem érvényesítheti,¹² azaz a károsult

¹⁰ Ptk. 6:470. § (1) bekezdés

¹¹ Villányi László: A kötelelem alanyai. Többalanyú követelések és tartozások. In: Szladits Károly (szerk.): Magyar magánjog. Kötelmi jog általános része. Grill, Budapest, 1941, 82-83. o.

¹² 1959. évi IV. tv. 559. § (2) bekezdés

közvetlen igényérvényesítésének hiányában az egyetemlegesség kérdése fel sem merült. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás bevezetésével azonban lehetővé vált, hogy a károsult a biztosított által okozott kár megtérítését közvetlenül a biztosítóval szemben is érvényesítse. Ennek kapcsán már viszonylag korán felmerült az a kérdés, hogy a felelősségbiztosítóval szembeni közvetlen igényérvényesítés lehetősége egyben azt is jelenti-e, hogy a károsult a biztosítottal szemben már nem léphet fel igénnyel.¹³ Ez különösen élesen vetődött fel az egyik kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást művelő biztosító egyesület fizetéseképtelenné válásával. A bírói gyakorlat – helyesen – akként foglalt állást, hogy a közvetlen perleést lehetővé tévő kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló rendelet a károsultak érdekeinek fokozott védelmét szem előtt tartva, kiegészítő jelleggel, a kár mielőbbi és teljes körű megtérítése érdekében adott lehetőséget arra, hogy a károsult a bizonytalan teljesítőképességgel rendelkező károkozóval szembeni igényérvényesítés helyett – őt kihagyva – közvetlenül a vélelmezetten tőkeerős, így kellő fedezettel rendelkező felelősségbiztosítótól követelhesse kára megtérítését. Ez a károsult részére biztosított többletjogosultság azonban nem jelenti jogi akadályát annak, hogy a károsult a felelősségbiztosító mellett a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező károkozót is perelje a magasabb szintű jogszabály, a Ptk. rendelkezései szerint fennálló deliktuális felelőssége alapján.¹⁴

- 15) A biztosító és a károkozó biztosított együttes perlése kapcsán a marasztalás jellege vonatkozásában azonban a bíróságok nem voltak egységesek. Először a bírói gyakorlat úgy oldotta meg a kérdést, hogy a biztosított mögöttes felelősségének megállapításával kötelezte a biztosítottat és a biztosítót a tartozás megfizetésére. A marasztaló ítélet tehát úgy szólt, hogy a biztosított a tartozás megfizetésére csak akkor köteles, ha a marasztalás összege a biztosítótól nem volt behajtható. Ezen álláspont szerint a biztosított és a biztosító viszonyában a közös károkozás szabályai nem alkalmazhatóak, a károsult kárigényének megfizetésére eltérő jogszabályok alapján kötelesek azzal, hogy a károsult bármelyiküktől kérhetett teljesítést, így egyszerű pertársaknak tekinthetőek.
- 16) A Legfelsőbb Bíróság ettől eltérően akként foglalt állást, hogy a biztosítottat és a biztosítót egyetemlegesen kell marasztalni, mégpedig azért, mert a biztosított és a biztosító egyetemleges kötelezettek, hiszen bármelyikük teljesítése megszünteti a másik kötelezettségét is a károsulttal szemben. Az egyetemlegességre tekintettel a kamatfizetés kezdő időpontja vonatkozásában sem lehet eltérés a biztosított és a biztosító marasztalása között.¹⁵
- 17) Egy másik esetben a Fővárosi Ítéltábla fejtegette a biztosított és a biztosító károsulttal szembeni jogviszonyait. Az ítélet szerint a károsult kizárólag a károkozó

¹³ BH1990.140

¹⁴ EBH2011.2401

¹⁵ EBH2011.2401

biztosítottal kerülhet kártérítési anyagi jogi jogviszonyba. Az e jogviszony alapján fennálló kártérítési kötelezettségért a felelősségbiztosító nem a károkozásban való közrehatása vagy a kárért való felelőssége, hanem a vele kötött felelősségbiztosítási szerződés előírása alapján köteles helytállni. Ezért a felelősségbiztosító teljesítési kötelezettsége a biztosított károkozó felelősségéhez és fizetési kötelezettségéhez igazodik.

- 18) Ebből az önmagában helyes állításból a bíróság azt a következtetést vonta le, hogy mivel mind a károkozó, mind a felelősségbiztosító kötelezettsége ugyanannak a kárnak a megtérítésére terjed ki, ugyanannak az egy kártérítés iránti követelésnek az egyszeri, teljes kielégítésére irányul, a károkozóval és a felelősségbiztosítóval szembeni igények egymáshoz való viszonyát az egyetemlegesség szabályai határozzák meg. Az egyetemleges kötelezettség esetében minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik, de amennyiben bármelyikük teljesít, vagy a kötelezettséget beszámítással megszünteti, a jogosulttal szemben a többiek kötelezettsége is megszűnik. Ez azt jelenti, hogy akár a károkozó, akár a felelősségbiztosító teljesítése esetén a jogosulttal szemben a másik kötelezettsége is megszűnik. Következik továbbá az is, hogy akár a károkozó, akár a felelősségbiztosító csak és kizárólag abban az esetben szabadulhat a kártérítési kötelezettség alól, ha a károsult számára a kár teljes egészében és hiánytalanul megtérült. Tekintettel arra, hogy a felelősségbiztosító kötelezettsége az eredetileg a károkozót terhelő kártérítési kötelezettség teljesítésére vonatkozik, a károsult és a biztosító egyezsége mindig kihat a károkozóra is.¹⁶

A biztosító és a biztosított károsulttal szembeni jogviszonyára vonatkozó álláspontunk

- 19) Megítélésünk szerint a bíróságok által felhozott érvek alapján nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a közvetlen perlés eseteiben a felelősségbiztosító és a biztosított a károsulttal szemben egyetemlegesen kötelezett a kár megtérítésére.
- 20) Az egyetemlegesség alátámasztására felhozott érvek között kiemelt súllyal szerepelt az, hogy akár a biztosított, akár a biztosító teljesítése megszünteti a másik kötelezettségét is a károsulttal szemben. Tény, hogy az egyetemleges kötelezettek esetében azok a jogi tények, melynek folytán a károsult kielégítést nyert (így pl. a kártérítés egészben vagy részben történő megfizetése), objektív hatályú tényeknek minősülnek, azaz valamennyi kötelezett jogviszonyát érintik. Ez azonban a járulékos kötelezettségek esetében is így van: a járulékos kötelezett oldalán bekövetkezett jogi tények annyiban kihatnak a főkötelezetre, amennyiben azok a jogosult kielégítésére vezettek. Tehát a főkötelezett hivatkozhat a jogosulttal szemben arra, hogy a követelés a járulékos kötelezettől részben vagy egészben megtérült. Önmagában tehát abból, hogy a károsult a felelősségbiztosító teljesítése esetén a

¹⁶ BDT2011.2514

teljesített összeget már nem követelheti a károkozó biztosítottól, nem következik az, hogy a biztosított és a felelősségbiztosító egyetemleges kötelezettek.

- 21) Megítélésünk szerint bár az a következtetés helytálló, hogy mind a károkozó, mind a felelősségbiztosító kötelezettsége ugyanannak a kárnak a megtérítésére terjed ki, ugyanannak az egy kártérítés iránti követelésnek az egyszeri, teljes kielégítésére irányul, ez nem jelenti azt, hogy a felelősségbiztosító a kárt a közte és a károsult között fennálló kártérítési jogviszony alapján lenne köteles megtéríteni. A bíróságok helyesen állapították meg, hogy a biztosított kártérítési kötelezettségéért a felelősségbiztosító nem a károkozásban való közrehatása vagy a kárért való felelőssége, hanem a vele kötött felelősségbiztosítási szerződés előírása alapján köteles helytállni. Ezért a felelősségbiztosító teljesítési kötelezettsége a biztosított károkozó felelősségéhez és fizetési kötelezettségéhez igazodik, azaz a felelősségbiztosító kötelezettsége járulékos jellegű a biztosított kártérítési kötelezettségéhez képest.
- 22) Éppen ezért a felelősségbiztosító kötelezettségvállalásának jogcíme nem azonos a főkötelezettség (kártérítés) jogcímével. A felelősségbiztosító kötelezettségvállalása a főkötelezettséghez (kártérítési kötelezettséghez) szorosan kapcsolódó, de attól elkülönülő, saját jogcímmel rendelkező kötelezettségvállalás. A két kötelezettség jogcímének különbözőségéből fakad, hogy a felelősségbiztosító kötelezettségének lehetnek saját maga által meghatározott feltételei, például akár tartalmilag, akár időben korlátozott lehet, és a helytállási kötelezettség beállításának feltételei is meghatározottak lehetnek.
- 23) A fentiek alapján tehát, abból az önmagában helyes megállapításból, hogy a felelősségbiztosító kötelezettsége ugyanannak a kárnak a megtérítésére terjed ki, mint a károkozó biztosított kötelezettsége, nem következik, hogy a károkozó biztosítottal és a felelősségbiztosítóval szemben ugyanazon követelésről van szó. A főkötelezett (a biztosított) elsődlegesen a saját, kártérítési jogviszonyból eredő tartozásáért felel, a felelősségbiztosító pedig csupán helytáll a főkötelezett tartozásáért.¹⁷ Mivel a kötelezettség jogcíme nem azonos, megítélésünk szerint az egyetemlegesség szabályainak alkalmazása vitatható. Álláspontunk szerint a felelősségbiztosító és a károkozó biztosított károsulttal szembeni jogviszonyára, pontosabban e két jogviszony egymás közötti viszonyára – függetlenül attól, hogy a felelősségbiztosítót a károsult perelheti-e közvetlenül vagy sem – a járulékoság jellemző.

¹⁷ Hasonlóan vélekedik a kezesség kapcsán GÁRDOS István: i m. 20-21. o.

A járulékoság elemei a felelősségbiztosításban

- 24) A 4. pontban azonosítottuk a kötelezettség járulékos jellegének elemeit. Jelen alcím alatt azt vizsgáljuk, hogy a felelősségbiztosító és a biztosított károsulttal szembeni jogviszonyában ezek az elemek megtalálhatók-e. A vizsgálat érdekében abból a feltételezésből indulunk ki, hogy a biztosított károsulttal szembeni kártérítési kötelezettsége a főkötelezettség, a biztosító helytállási kötelezettsége pedig a járulékos kötelezettség.
- 25) *ad a)* Ahogy láttuk, a járulékoság legfontosabb következménye, hogy a járulékos jogviszony tartalma és terjedelme a fő jogviszony mindenkori terjedelméhez és tartalmához igazodik. A felelősségbiztosítási jogviszony esetében ez teljesül. A felelősségbiztosítási szerződés megkötésével valójában a felek között egy keretjogviszony jön létre, melynek lényege, hogy a biztosító mentesíti a biztosítottat az általa okozott kár megtérítése, illetve az általa fizetendő sérelemdíj megfizetése alól. Hogy mekkora a felelősségbiztosító által teljesítendő kötelezettség, és hogy azt kinek kell teljesíteni, a felelősségbiztosítási szerződés megkötésének időpontjában még nem látható előre, a biztosító kötelezettségét tehát az egyes kártérítési jogviszonyok keletkezése tölti meg tartalommal.
- 26) A felelősségbiztosító szolgáltatási kötelezettsége mindig feltételezi a biztosított kártérítési felelősségének fennállását, továbbá a felelősségbiztosító szolgáltatása mindig a biztosított kártérítési felelősségének terjedelméhez igazodik. A biztosító helytállási kötelezettségének terjedelme és a biztosított kártérítési kötelezettségének terjedelme közötti összefüggést az alábbi tényezők mutatják:
- (a) Ha a biztosított felelőssége jogellenességet kizáró ok, vagy az okozati összefüggés hiányában nem állapítható meg, illetve ha a biztosított a felelősség alól kimenti magát, a biztosító nem köteles a károsult kárát megtéríteni;
 - (b) Ha a biztosított kártérítési felelősségét a károsult felróható közrehatása mérsékli (kármegosztás), a biztosított csak a közrehatás arányában tartozik helytállási kötelezettséggel;
 - (c) Ha a biztosított felelősségének terjedelme korlátozott (például a munkajogi felelősségi szabályok által az átlagkeresethez viszonyított mértékben), a biztosító is csak ennek erejéig tartozik szolgáltatással, és nem kötelezhető a teljes kár megtérítésére;
 - (d) A biztosító helytállási kötelezettségének mértéke a károsult által érvényesített kártérítési igény összegéhez igazodik, azt nem haladhatja meg.
- 27) A járulékoság ezen eleme természetesen nem jelenti azt, hogy a járulékos kötelezett helytállási kötelezettségének terjedelme minden esetben megegyezik a

főkötelezett kötelezettségének terjedelmével, hiszen a járulékos jog kötelezettje korlátozhatja helytállási kötelezettségének mértékét.¹⁸ Ehhez hasonlóan a felelősségbiztosító is korlátozhatja helytállási kötelezettségét, illetve azt meghatározott feltételek teljesüléséhez kötheti.

- 28) Lényeges különbség azonban a kezesség mint járulékos jogviszony jellemzőihez képest, hogy míg kezesség esetében a főkötelem megszűnése kihat a járulékos kötelemre is,¹⁹ addig felelősségbiztosítás esetén, ha a biztosított teljesíti a károsult részére, ezzel megszüntetve a kártérítési kötelmet, a felelősségbiztosító nem szabadul, hiszen a biztosítottat ebben az esetben is mentesítenie kell – a kártérítés biztosított részére történő megfizetésével – az általa okozott kár megtérítése alól. Abban az értelemben ugyanakkor a felelősségbiztosító is szabadul a károsulttal szembeni kötelezettsége alól, hogy a károsult a biztosított teljesítését követően már nem léphet fel a felelősségbiztosítóval szemben a kárigény teljesítése iránt, hiszen a kára a biztosított teljesítése útján megtérült. Az a sajátosság, hogy a biztosító ebben az esetben a biztosítottnak tartozik szolgáltatással, a biztosítási jogviszony lényegéből fakad.
- 29) *ad b)* A járulékoság egyirányúságának feltétele ugyancsak teljesül, hiszen ha a felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosító nem köteles a biztosítottat mentesíteni az általa okozott kár alól (például a felelősségbiztosítási szerződésben meghatározott kizárási ok valósul meg), ez nem érinti a biztosított kártérítési kötelezettségének fennállását, illetve terjedelmét. A felelősségbiztosítás esetén is igaz lesz az az elv, hogy a járulékos kötelezett oldalán bekövetkezett jogi tények csak annyiban hatnak ki a főkötelezetre, amennyiben azok a jogosult kielégítésére vezettek, azaz ha a biztosító a biztosított helyett teljesít, a biztosítottal szemben a károsult a megtérített kár erejéig kártérítési igénnyel többé már nem léphet fel.
- 30) *ad c)* A felelősségbiztosító a károsulttal szemben érvényesítheti mindazokat a kifogásokat, amelyeket saját maga vagy a biztosított érvényesíthet a jogosulttal szemben. Nincs akadálya tehát annak sem, hogy a biztosító a károsult által ellene megállapítás²⁰ vagy közvetlen perlési jog esetében marasztalás iránt indított perben a felelősségbiztosítási szerződés érvénytelenségére, pl. megtámadására hivatkozzon, a felelősségbiztosítási szerződés hiányában ugyanis helytállási kötelezettsége fel sem merül. Az egyes kifogások közül az elévülési kifogást alább részletesebben tárgyaljuk.
- 31) *ad d)* A járulékos kötelezett helyzete nem válhat terhesebbé, mint amilyen a járulékos kötelezettség létrejöttkor volt, de a járulékos kötelezettség kiterjed a járulékos jogviszony létrejötte után esedékessé vált mellékszolgáltatásokra is. A járulékoság e jellemzőjének első eleme a felelősségbiztosítási szerződés jellege

¹⁸ Például a kezes csak egy meghatározott értékhatárig vállal kezességet a főkötelezettségért.

¹⁹ EBH 2012.P.10.

²⁰ Ptk. 6:473. § (2) bekezdés

folytán nem releváns, tekintettel arra, hogy a felelősségbiztosítási jogviszonyban a biztosító az egyes kártérítési kötelezettségeikért való helytállásról nem egyedileg dönt, hanem meghatározott keretek között (időtartamon belül, összeghatárig, kizárásokkal szűkítve) előre vállalja, hogy mentesíti a biztosítottat minden, a jövőben keletkező kártérítési kötelezettsége alól. Ami a második elemet illeti, a Ptk. hatálybalépésével a jogalkotó kimondta, hogy a biztosítónak a károkozó biztosított jogi képviseleti költségeit és a kamatokat akkor is meg kell térítenie, ha ezek a kártérítési összeggel együtt a biztosítási összeget meghaladják.²¹

- 32) Mindezek alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy bár a felelősségbiztosítási jogviszony nem tekinthető tisztán a biztosított és a károsult között fennálló kártérítési jogviszonyhoz kapcsolódó járulékos jogviszonynak, ugyanakkor a járulékoság számos eleme megjelenik a felelősségbiztosítási és a kártérítési jogviszony egymás közötti viszonyában. Véleményünk szerint erre figyelemmel a kártérítési jogviszonyból eredő követelés elévülésének a felelősségbiztosítási jogviszonyra gyakorolt hatása kapcsán is a járulékoság elvéből kell kiindulni az alább kifejtettek szerint.

A járulékoság egyes kérdései a felelősségbiztosításban

Elévülés

A) A kártérítési jogviszony elévülésének hatása a felelősségbiztosítási jogviszonyra

- 33) Az elévült követelést bírósági eljárásban nem lehet érvényesíteni.²² Az elévülés azonban magát a kötelmet nem szünteti meg, azaz nem érinti a kötelezettnek a szolgáltatás teljesítésére vonatkozó kötelezettségét. A kötelezett önként jogszerűen teljesíthet a kötelem alapján, és az elévült követelés alapján teljesített szolgáltatást a követelés elévülésére tekintettel visszakövetelni nem lehet.²³
- 34) A kártérítési követelés elévülése ennek megfelelően a kártérítési kötelmet sem szünteti meg, a károkozó kártérítési felelőssége továbbra is fennáll, azonban vele szemben a kártérítési igény bírósági úton nem érvényesíthető.
- 35) A felelősségbiztosítási szerződés kapcsán ezért fontos kérdés, hogy a biztosítottal szemben érvényesített kártérítési igény elévülése érinti-e a felelősségbiztosító helytállási kötelezettségét, azaz a biztosító elévült kártérítési követelésért is köteles-e helytállni. A kérdés más megközelítésben akként is feltehető, hogy a felelősségbiztosító kötelezettsége a biztosított mentesítésére vonatkozóan járulékos jelleget mutat-e a biztosított kártérítési kötelezettségéhez képest.

²¹ Ptk. 6:470. § (3) bekezdés

²² Ptk. 6:23. § (1) bekezdés

²³ Ptk. 6:23. § (2) bekezdés

- 36) Az előző alcím alatt bemutattuk, hogy a felelősségbiztosítási jogviszony álláspontunk szerint túlnyomórészt járulékos jellegű a biztosított és a károsult között fennálló kártérítési jogviszonyhoz képest.
- 37) Álláspontunk szerint a felelősségbiztosítási jogviszony az elévülés kérdésében is járulékos jelleget mutat, azaz a biztosítottal szembeni kárigény elévülése kihat a biztosítóra is: ha a biztosítottal szemben a kártérítési igény elévült, a biztosító a biztosítottal szemben is hivatkozhat a követelés elévülésére. A biztosított nem követelheti, hogy a biztosító mentesítse őt olyan kártérítési kötelezettség alól, amelyet ő a károsult felé az elévülés folytán nem köteles teljesíteni. Ezt erősíti meg a felelősségbiztosítás törvényi fogalmának már idézett fordulata, mely szerint a biztosított olyan kár megtérítése alól történő mentesítését kérheti, amelyre jogszabály értelmében *köteles*.
- 38) A károsult kártérítési követelésének elévülése a károkozó biztosított felelősségének jellegéhez igazodik. Ha a biztosított a munkajogi szabályok alapján tartozik felelősséggel az általa okozott károkért, a munkajogi elévülési szabályok lesznek irányadók, míg ha a biztosított felelőssége a Ptk. szabályai alapján áll fenn, az elévülési időre is a Ptk. szabályai alkalmazandók. Ha a biztosítottat a veszélyes üzemért fennálló felelősség szabályai szerint terheli kártérítési kötelezettség, a károsult kártérítési követelésének elévülésére a veszélyes üzemért való felelősség elévülési szabályai irányadók. A felelősségbiztosító szolgáltatási kötelezettsége a járulékoság elve alapján álláspontunk szerint követi a biztosított felelősségének fennállását, azaz igazodik a biztosított kártérítési kötelezettségéhez, illetőleg annak elévüléséhez.
- 39) Ha a károkozók egyetemlegesen felelnek az általuk közösen okozott kárért, a velük szembeni kártérítési igény elévülése külön-külön következik be, az egyik kötelezettel szemben az igényérvényesítés nem szakítja meg a másik kötelezettel szemben az elévülést, és fordítva, bármelyik kötelezettel szemben bekövetkező elévülés nem hat ki a többi kötelezetre.²⁴ A felelősségbiztosítási jogviszony járulékos jellegéből az következik, hogy a felelősségbiztosító kötelezettsége több károkozó esetén mindig az adott biztosított károkozó helyzetéhez igazodik. Az egyik biztosítottal szembeni igény elévülése csak az adott biztosítottra vonatkozóan fennálló felelősségbiztosítói kötelezettséget szünteti meg.
- 40) Ennek kapcsán kérdésként vetődhet fel, hogy hogyan alakul a felelősségbiztosító szolgáltatási kötelezettsége abban az esetben, amikor az egyetemleges kötelezettek (pl. a közös károkozók) közül az egyik az elévülési idő utolsó napján kielégíti a károsultat, majd megtérítési igényét – már elévülési időn túl – érvényesíti a többi

²⁴ Lásd BDT 2006.1465

kötelezettrel szemben. Hivatkozhat-e ilyen esetben elévülésre annak a kötelezettnek a felelősségbiztosítója, akivel szemben megtérítési igényt érvényesítenek?

- 41) Az nem vitás, hogy az egyik egyetemleges kötelezett teljesítésével a főkötelezettség (a károsult kártérítési követelése) a többi egyetemleges kötelezettrel szemben is megszűnt, így e többi kötelezettek felelősségbiztosítóinak a károsulttal szemben nem kell helytállnia, tehát a járulékosra jellemző következmények e tekintetben is érvényesülnek. Ugyanakkor a kárt a károsultnak megtérítő egyetemleges kötelezettnek megtérítési igénye keletkezik a többi egyetemleges kötelezettrel szemben, mely igény egyfelől mégiscsak az eredeti kártérítési jogviszonyból ered, másfelől erre az igényre a felelősségbiztosító szolgáltatási kötelezettsége per definitionem kiterjed, hiszen a megtérítési igényből eredő követelésért az egyetemleges kötelezettek jogszabály alapján felelősek.
- 42) Megítélésünk szerint azonban ebben az esetben a többi egyetemleges kötelezett felelősségbiztosítója nem az eredeti kártérítési igényért köteles helytállni, hanem egy új igényért, mely annál a jogi ténynél fogva keletkezett, hogy az egyik egyetemleges kötelezett a károsult kárát megtérítette. Ez az igény jogcímét tekintve mindenképpen, összecszerúságát tekintve pedig a legtöbb esetben különbözik a kártérítési jogviszony alapján a károsult által előterjesztett igénytől. A megtérítési igény érvényesítése folytán tehát a keretjellegű – helytállásra irányuló – felelősségbiztosítási szerződés alapján új dare jogviszony keletkezik, azaz a felelősségbiztosítónak a megtérítési igénnyel szemben kell mentesítenie a biztosítottját. A többi egyetemleges kötelezett által a felelősségbiztosítóval szemben érvényesített igény ebben az esetben már nem az eredeti kártérítési jogviszonyhoz mint főkötelezettséghez viszonyítottan minősül járulékosnak, hanem a kárt megtérítő egyetemleges kötelezett által érvényesített megtérítési igényhez mint új főkötelezettséghez. Ebből következik, hogy a kárt megtérítő egyetemleges kötelezett által érvényesített megtérítési igényt a felelősségbiztosító a biztosítottja helyett csak annyiban köteles kiegyenlíteni, amennyiben a többes károkozók egymás közti belső jogviszonya alapján az a biztosítottal szemben érvényesíthető (befolyásolja a károkozók felróhatóságának, közrehatásának aránya).
- 43) Ennek alapján a korábban felvetett kérdésre – hivatkozhat-e elévülésre annak a kötelezettnek a felelősségbiztosítója, akivel szemben megtérítési igényt érvényesítenek – az a válasz adható, hogy a felelősségbiztosító akkor hivatkozhat a biztosítottjával szemben előterjesztett megtérítési igény elévülésére, ha a megtérítési igény a biztosítottal szemben elévült. A példa szerinti esetben károsult által érvényesített kártérítési igény nem évült el a kárt megtérítő kötelezettrel szemben, mert a kárt a kötelezett az elévülési idő utolsó napján megtérítette. A kárt megtérítő egyetemleges kötelezettnek ekkor megtérítési igénye keletkezett a többi egyetemleges kötelezettrel szemben, ez az igény azonban akkor vált esedékessé, amikor a kárt megtérítő egyetemleges kötelezett a kárt a károsultnak megtérítette.

Ennek az igénynek az elévülési ideje tehát a kár károsult részére történő megtérítése napján kezdődött. Ha a kárt megtérítő egyetemleges kötelezett a megtérítési igényt az elévülési időn belül érvényesítette a többi kötelezettel szemben, azok felelősségbiztosítói kötelesek lesznek helyt állni, azaz nem hivatkozhatnak elévülésre, függetlenül attól, hogy az eredeti kártérítési jogviszony már elévült.²⁵ Ha viszont a megtérítési igényt a kárt megtérítő egyetemleges kötelezett csak elévülési időn túl érvényesíti a többi kötelezettel szemben, a többi kötelezett felelősségbiztosítói hivatkozhatnak arra, hogy a megtérítési igény – mely e körben a főkötelezettség – már elévült.²⁶

B) A felelősségbiztosítási szerződésből eredő igény elévülése

- 44) Amint azt az előzőekben kifejtettük, a felelősségbiztosító megtagadhatja a biztosított mentesítésére vonatkozó kötelezettség teljesítését, ha a károsult kártérítési követelése a biztosítottal szemben elévült. Ettől különálló az az eset, amikor a felelősségbiztosító azért tagadja meg a biztosított mentesítését, mert a biztosítottnak a felelősségbiztosítóval szemben támasztható – felelősségbiztosítási jogviszony alapján támasztott – igénye elévült.
- 45) A felelősségbiztosítási szerződésekben a felek jellemzően az általános elévülési időnél rövidebb – általában egy éves – elévülési időt kötnek ki,²⁷ azaz a biztosított biztosítási szerződésből eredő igénye elviekben akár hamarabb elévülhet, mint a károsult kártérítési követelése, ezért a biztosító helytállási kötelezettsége szempontjából különös jelentőséggel bír, hogy a felelősségbiztosítási igény elévülése szempontjából mikor kezdődik az elévülési idő.
- 46) Az elévülési idő akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik.²⁸ Először tehát meg kell állapítani, miben áll a felelősségbiztosítási szerződésből eredő követelés, majd ezt követően adhatunk választ arra a kérdésre, hogy ez a követelés mikor válik esedékessé.
- 47) A bírói gyakorlat szerint a vagyonbiztosítási (a hatályos Ptk. alkalmazásában kárbiztosítási) szerződés alapján a biztosító fő szerződéses kötelezettsége az, hogy helytálljon, ha a biztosítási esemény bekövetkezik. A szerződés ezzel tölti be a rendeltetését, mivel egészben vagy részben mentesíti a biztosítottat a

²⁵ A kár megtérítésével az eredeti kártérítési jogviszony egyébként is megszűnt teljesítés folytán.

²⁶ Egy további kérdés, hogy amennyiben az egyetemleges kötelezett a vele szemben érvényesített, de elévült kárigény alapján téríti meg a kárt a károsultnak, érvényesíthet-e megtérítési igényt a többi egyetemleges kötelezettel szemben. A bírói gyakorlat szerint, ha a teljesítő kötelezett a fizetést olyan kifogás alapján megtagadhatta volna, amely a visszkérésrel megtámadott kötelezett-társat is megillette, és ennek ellenére mégis teljesített, akkor az ilyen teljesítés alapján megtérítést nem követelhet. Ez a helyzet például akkor, amikor a követelés a teljesítés előtt már valamennyi kötelezettel szemben elévült, és a teljesítő kötelezett-társ erre kifogásként nem hivatkozott. Ebben az esetben az elévülési kifogást a többi kötelezett a megtérítési perben eredményesen hozhatja fel.

²⁷ A Kereskedelmi törvény (1875. évi XXXVII. tc.) 487. §-a szerint a biztosítási szerződésből eredő igények elévülési ideje általános jelleggel egy év volt.

²⁸ Régi Ptk. 326. § (1) bekezdés; Ptk. 6:22. § (2) bekezdés

károkövetkezmények alól. Ebből következik, hogy a vagyonbiztosítási (kárbiztosítási) szerződés alapján fennálló igényérvényesítés lehetősége a károsító biztosítási esemény bekövetkezésével nyílik meg, ezáltal az elévülési idő az 1959-es Ptk. 326. § (1) bekezdése (a Ptk. 6:22. § (2) bekezdése) folytán a biztosítási esemény bekövetkezésével megkezdődik.²⁹ A felelősségbiztosítási szerződés szabályai a Ptk.-ban a „Kárbiztosítás” fejezetben belül, külön alcím alatt helyezkednek el.³⁰ A felelősségbiztosítási szerződés a kárbiztosítási szerződések sajátos, speciális formájának tekinthető, azaz a kárbiztosítás szabályai a felelősségbiztosítási szerződésre a Ptk. 6:470–474. §-ban foglalt eltérésekkel megfelelően alkalmazandók. Ebből az a következtetés adódhat, hogy a felelősségbiztosítási szerződésből eredően a biztosított felelősségbiztosítóval szembeni igénye ugyancsak a biztosítási esemény bekövetkezésével nyílik meg.

- 48) Arról, hogy felelősségbiztosítás esetén mi tekinthető biztosítási eseménynek, már hosszú évtizedek óta vitáznak a jogirodalom képviselői. Az egyik irányzat szerint a biztosítási esemény a harmadik személynek közvetlen érdekét sértő esemény, azaz a kár bekövetkezése.³¹ A másik álláspont szerint a biztosítási esemény a károsult biztosítottal szembeni igényérvényesítése.³² Kompromisszumos álláspontot vall egy harmadik irányzat, mely szerint a felek a biztosítási eseményként akár a károkozást, akár az igényérvényesítést, sőt ezek kombinációját is meghatározhatják a felelősségbiztosítási szerződésben.³³
- 49) Álláspontunk szerint a felelősségbiztosítási igény elévülése szempontjából nem elsősorban a biztosítási eseménynek önmagában van jelentősége, sokkal inkább a biztosított által a felelősségbiztosítóval szemben támasztható igénynek, illetve az igény esedékességének. A biztosítási szerződésből eredő – biztosítóval szembeni – igény felelősségbiztosítási szerződés esetén a biztosítottnak az az igénye, hogy a biztosító mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős.

²⁹ EBH 2007.1697

³⁰ Az 1959-es Ptk.-ban a felelősségbiztosítás szabályai a „vagyonbiztosítás” alcímen belül, külön alcím alatt találhatóak az 1959-es Ptk. 559. §-ában.

³¹ Ezen magyarázat mellett az alábbi érvek hozhatók fel: a) a biztosító csak olyan kárért felelhet, melyet a szerződés hatálya alatt okoztak, márpedig ha a biztosítási esemény az igényérvényesítés, akkor a szerződés hatályát megelőzően okozott kárért is helyt kellene állnia a biztosítónak; b) a biztosított a károkozás után pótolhatná a megfizetni elmulasztott díjat, mielőtt a kárigényt vele szemben érvényesítik, ezért a biztosító hátrányos helyzetbe kerül; c) a kárenyhítési kötelezettség jelentőségét vesztené, ha a biztosítási esemény csak a kárigény érvényesítésével következne be, hiszen ekkor már nem tudja enyhíteni a kárt, korábban pedig biztosítási esemény hiányában erre nem köteles. Részletesen ismerteti TÚRY Sándor Kornél: A felelősségbiztosítás (szavatossági biztosítás). Kilián Frigyes, Budapest, 1923. 87-90. Az irányzat újabb kori képviselőit említi TÓKEY Balázs a VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter (szerk.): I. m. 2156. oldalán.

³² E magyarázat mellett érveként felhozható, hogy ha a biztosítási esemény a kár bekövetkezése, de azért a biztosítottat nem terheli felelősség, akkor mi alapján térítené meg a biztosító a kárigény érvényesítésével kapcsolatos költségeket. Lásd TÚRY: I. m. 90-91. o.

³³ TAKÁTS Péter: A biztosítási szerződések. In: WELLMANN György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata. V/VI. HVG-ORAC, Budapest, 2013. 370. o.

- 50) A biztosított ezen igénye elméletileg az alábbi időpontokban válhat esedékessé:
- (a) a károkozó magatartás kifejtésének időpontjában, mivel a biztosított ettől az időponttól kezdve számíthat arra, hogy vele szemben kártérítési igényt fognak érvényesíteni;
 - (b) a károsodás bekövetkeztének időpontjában, figyelemmel arra, hogy a kártérítési igény a károsodás bekövetkeztének időpontjában válik esedékessé;
 - (c) abban az időpontban, amikor a biztosítottal szemben a károsult igényt érvényesít, mivel a biztosított felelősség alóli mentesítése csak akkor merül fel, ha vele szemben igényt érvényesítettek.
 - (d) a biztosítási feltételekben a biztosítási szolgáltatás teljesítésére meghatározott határidő elteltével, mivel korábban a biztosítótól teljesítés nem követelhető.

a) Károkozás

- 51) A károkozó magatartás időpontja és a kár tényleges bekövetkezése időben elválhat egymástól. A kártérítés a károsodás bekövetkeztével válik esedékessé, azaz a károkozó magatartás kifejtése önmagában nem eredményezi a kártérítési felelősség beálltát, az csak a károsodás bekövetkeztével keletkezik. Másfelől a károkozó – különösen a mulasztással okozott károk körében – a károkozó magatartás tanúsításának időpontjában nem feltétlenül van tudatában károkozásának, így azzal sem lehet tisztában, hogy e károkozására tekintettel igényt érvényesíthetne a felelősségbiztosítójával szemben. Erre figyelemmel a károkozó magatartás kifejtésének időpontja mint a felelősségbiztosítási igény elévülésének kezdő időpontja álláspontunk szerint nem jöhet szóba.

b) Kártérítési felelősség keletkezése

- 52) Lehetséges egy olyan álláspont is, amely szerint a felelősségbiztosítóval szembeni igény elévülése akkor kezdődik, amikor a biztosított kártérítési felelőssége beállt, hiszen ettől az időponttól kezdve léphet fel igénnyel a biztosított arra, hogy őt a felelősségbiztosító mentesítse a károkozás következményei alól.
- 53) Ugyanakkor, ahogy azt korábban kifejtettük, a felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosítónak a biztosított kár megtérítése alóli mentesítésére vonatkozó kötelezettsége részben járulékos jelleget mutat, részben feltételes. A biztosító csak akkor köteles mentesíteni a biztosítottat a kár megtérítése alól, ha a biztosítottal szemben a károsult kártérítési igényt érvényesít. Ilyen igény hiányában a biztosított mentesítésének szükségessége nem merül föl, és a gyakorlatban sem a biztosított,

sem a károsult nem értelmezi úgy, hogy a biztosítónak a kártérítési felelősség beálltakor magától teljesítenie kellene a károsult részére.³⁴

- 54) Más megközelítésben, a károsult igényét jellemzően nem azonnal érvényesíti a biztosítottal szemben, sőt, elévülési időn belül választása szerint erre bármikor lehetősége van. Lehetséges továbbá, hogy a biztosított – főként mulasztással megvalósított károkozás esetén – a károkozó magatartás kifejtésekor nem is ismeri fel, hogy magatartása károkozásra alkalmas volt, vagy nem tud arról, hogy magatartásának eredményeként károsodás következett be. A biztosított ezen kívül károsulti kárigény híján jellemzően nincs tisztában az általa okozott kár jellegével és összegszerűségével, a kárigény megalapozottságával, mely azt eredményezi, hogy a biztosított a biztosítóval szembeni felelősségbiztosítási igényének érvényesítésében menthető okból akadályoztatva van. Ha a felelősségbiztosítóval szembeni igény elévülése már a kártérítési felelősség beálltakor megkezdődne, annak az a rendellenes állapot lenne a következménye, hogy a biztosított biztosítóval szembeni igényének elévülése már az esedékessé válástól kezdve nyugszik. Ez az értelmezés az elévülés nyugvásának kivételes intézményét általánossá tenné, ez pedig ellentétes lenne az elévülés jogpolitikai céljával és természetével.³⁵

c) Károsulti igényérvényesítés

- 55) Megítélésünk szerint az elévülés jogpolitikai céljával az az értelmezés áll összhangban, hogy a biztosítottnak a felelősségbiztosítóval szembeni igénye akkor válik esedékessé, amikor a károsult a biztosítottal szemben kárigényt érvényesít.³⁶ A biztosítónak eddig az időpontig ugyanúgy praestare jellegű kötelezettsége van a biztosított felé, mint a biztosított károkozása előtt, azaz készenlétben kell állnia, ha a biztosított mentesítésének szükségessége felmerül. A biztosító dare kötelezettsége a károsult irányában akkor keletkezik, amikor a károsult kártérítési igényt érvényesít a biztosítottal szemben, a biztosított irányában pedig akkor, amikor a biztosított a károsultnak a kárt megtérítette.
- 56) A károsulti igényérvényesítés időpontjában tehát álláspontunk szerint a felelősségbiztosítóval szembeni igény elévülése megkezdődik. Az igény érvényesítése történhet írásbeli felszólítással vagy peres (fizetési meghagyásos) eljárás megindításával is.
- 57) Ha az igényből az annak alapjául szolgáló tények, az igény jogalapjára, és a kárigény összegszerűségére vonatkozó információk nem állapíthatók meg teljes körűen, álláspontunk szerint a felelősségbiztosítóval szembeni igény elévülése menthető

³⁴ A károsult főszabály szerint nem is áll jogviszonyban a biztosítóval, és tőle teljesítést sem követelhet. A felelősségbiztosítás járulékos jellegét is alátámasztó, kapcsolódó döntés az EBH2011.2420.

³⁵ GÁRDOS István: A kezesség esedékessége és elévülése. *Gazdaság és Jog* 2012. 7-8. szám 26. oldal

³⁶ Hasonlóan vélekedik KUNCZ Ödön: *A magyar kereskedelmi és váltójog vázlata*. III. rész I. fele: A biztosítás. Grill, Budapest, 1933. 337. o., valamint ZAVODNYIK József: *A biztosítási szerződés*. KJK-KERSZÖV Budapest, 2000. 165. o.

okból nyugszik. A biztosított ugyanis ekkor nincs olyan helyzetben, hogy felmérje, egyáltalán fedezetet nyújt-e az adott kárra a felelősségbiztosítási szerződés, illetve hogy indokolt-e a felelősségbiztosító bevonása.³⁷

- 58) Nyilvánvalóan nem ad alapot az elévülés nyugvására, ha a biztosított a károsult által érvényesített igényt elismeri, vagy a károsulttal (akár peren kívül, akár perben) egyezséget köt, legalábbis az elismert vagy az egyezséggel érintett követelésrész vonatkozásában.
- 59) Ha a biztosított a károsult igényét kiegyenlíti, azaz a kárt megtéríti, a felelősségbiztosítás szabályai szerint követelheti, hogy a biztosító neki teljesítsen. Ez az igény lényegét tekintve nem egy új igény. Az elévülés tehát e tekintetben is a károsult általi igényérvényesítés időpontjában kezdődik. A felelősségbiztosítás e szabálya csupán a biztosított igényének teljesítési módja vonatkozásában tartalmaz egy olyan feltételt, mely teljesülése esetén a biztosított a biztosító teljesítését saját kezeihez kérheti. Azonban megítélésünk szerint mindkét esetben ugyanarról az igényről van szó, azaz a biztosítottnak arról az igényéről, hogy őt a biztosító mentesítse a károkozás következményei alól: addig, amíg a biztosított a kárt nem térítette meg a károsultnak, azt követelheti, hogy a biztosító oly módon mentesítse, hogy a károsultnak teljesít; onnantól pedig, hogy a károsult követelése kiegyenlítést nyert, azt követelheti, hogy őt a biztosító olyan módon mentesítse, hogy a károsultnak kifizetett összeget neki megfizeti. Ebből pedig az következik, hogy a biztosított felelősségbiztosítóval szembeni igényének elévülési ideje akkor is ugyanabban az időpontban – a károsult igényérvényesítésekor – kezdődik, ha később a biztosított a kárt maga megtéríti a károsultnak. A kár biztosított általi megtérítésével nem keletkezik új igény a biztosítóval szemben, a kifizetéssel nem indul „újra” a biztosítóval szembeni igény elévülési ideje.³⁸
- 60) Ugyanakkor az elévülés nyugvását eredményező menthető oknak minősíthető véleményünk szerint, ha a biztosított kellő alappal arra a jogi álláspontra helyezkedik, hogy a károsult által érvényesített igény megalapozatlan, ezért nincs szükség a felelősségbiztosító – perindítás esetén esetlegesen plusz költségekkel járó – bevonására. Azt, hogy a biztosított kellő alappal jutott-e erre a következtetésre, az elévülés szempontjából a „menthető ok”³⁹ körében kell mérlegelni. Ha viszont a károsult által indított perben a bíróság jogerősen marasztalja a biztosítottat, nincs kellő alap arra, hogy úgy tekintsük, a biztosított menthető okból nem érvényesítette igényét a felelősségbiztosítóval szemben, ezért az elévülési idő nyugvása a jogerős ítélet kihirdetésével megszűnik. Ha a felelősségbiztosítási szerződésben megállapított elévülési idő időközben eltelt, a Ptk. 6:24. § (2) bekezdését kell

³⁷ Lásd BDT2006.1465

³⁸ Ha tehát a károsult kárigényét bejelentette a biztosítottnak, az a követelést elismerte (azaz nincs menthető ok), és a felelősségbiztosítási szerződésben meghatározott elévülési időn túl fizeti meg a károsultnak az elismert követelést, a felelősségbiztosító jogszerűen tagadja meg a szolgáltatást, mert vele szemben a követelés elévült.

³⁹ Ptk. 6:24. § (1) bekezdés

alkalmazni, azaz az akadály megszűnésétől számított egyéves – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapos – határidőn belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapnál – kevesebb van hátra.⁴⁰

d) Szerződési feltételekben meghatározott teljesítési határidő

61) Álláspontunk szerint az elévülés kezdő időpontja nem köthető a biztosító szerződési feltételeiben a szolgáltatás teljesítésére meghatározott határidőhöz. A biztosító teljesítésére megállapított határidő ugyanis a felelősségbiztosítási szerződésekben általában a jogosult által a kárigény elbírálásához szükséges valamennyi dokumentum rendelkezésre bocsátásától kezdődik. Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság kimondta, a Ptk. 1:3. § (1) bekezdésében (Régi Ptk. 4. § (1) bekezdésében) meghatározott jóhiszeműség és tisztesség követelménye és a kölcsönös együttműködés jogelve kizárja az olyan jogértelmezést, mellyel a biztosítási kárrendezés gyors és alapos lebonyolításához fűződő érdekek a jogosult sorozatos szerződésszegő magatartása folytán jelentős sérelmet szenvedhetnének,⁴¹ és a jogosult az elévülési időt a szükséges dokumentumok visszatartásával meghosszabbíthatná. Továbbá, ahogy arra a bírói gyakorlat helyesen mutatott rá, a felelősségbiztosítási szerződésben a kárigény alaposságát alátámasztó felvilágosítások megadására és okiratok csatolására vonatkozó kötelezettségek és határidők már az elévülési időn belül kerülnek meghatározásra, és elmulasztásuk speciális, a biztosítási szerződésekre jellemző jogkövetkezménye az, hogy a biztosító kötelezettsége nem áll be, amennyiben e szerződésszegő mulasztások miatt lényeges körülmények kideríthetetlenekké válnak.⁴²

A biztosított halála vagy jogutód nélküli megszűnése és a járulékoság

62) A járulékoság alapvető jellemzője, hogy amennyiben a főkötelezettség alanyának megszűnése következtében a főkötelezettség megszűnik, a járulékos kötelezett helytállási kötelezettsége is szükségképpen megszűnik. A felelősségbiztosítási szerződés kapcsán azonban a bírói gyakorlatban születtek olyan döntések, melyek ezt a járulékos jelleget áttörni látszanak.

63) Az egyik eseti döntés tényállása szerint a károsult egy fuvarozóval szemben indított keresetet a rakomány eltulajdonításával összefüggésben. A perbe a fuvarozó felelősségbiztosítója a fuvarozó pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott. A bíróság jogerős ítéletével kötelezte a fuvarozót az általa okozott kár megtérítésére. A jogerős ítéletet követően a fuvarozó felszámolás alá került. Mivel

⁴⁰ Kérdéses, hogy menthető oknak minősül-e, ha a biztosított az elsőfokú marasztaló ítéletet követően bízik abban, hogy fellebbezése eredménnyel jár, és ezért nem érvényesít igényt a felelősségbiztosítójával szemben. Megítélésünk szerint ez a bíróság mérlegelésébe tartozó kérdés.

⁴¹ EBH 2007.1697

⁴² Ptk. 6:453. §; Régi Ptk. 544. § (2) bekezdés

a teljesítésre nem került sor, a károsult pert indított a felelősségbiztosítóval szemben elsődlegesen megállapítás, másodlagosan marasztalás iránt. A Fővárosi Ítéltábla annak a ténynek tulajdonított jelentőséget, hogy a károsult igényét először a károkozó fuvarozóval szemben érvényesítette, aki a jogerős marasztalás ellenére önként nem teljesített. Mivel a fuvarozó időközben a cégnyilvántartásból törlésre került, nem volt arra lehetőség, hogy a károsult jogerős ítéletben megállapított követelése a károkozótól megtérüljön. Ebből az ítéltábla az a következtetést vonta le, hogy a károsultnak megnyílt a teljesítés követelése iránti igénye a felelősségbiztosítóval szemben, amely annak ellenére nem teljesített önként a károkozó helyett, hogy a károsult által a károkozóval szemben indított perben beavatkozóként részt vett, és biztosítottja is elmulasztotta az önkéntes teljesítést.⁴³

- 64) A döntés véleményünk szerint csak egy korlátozott körben „töri át” a felelősségbiztosítás járulékos jellegét, mégpedig azokban az esetekben, amikor a károkozó biztosított felelősségét (a főkötelezettséget) jogerős ítélet már megállapította, megteremtve az alapját a biztosító közvetlen marasztalásának. A felelősségbiztosítási kötelelemnek ebben a létszakában a felelősségbiztosítási jogviszony másodlagos jellege háttérbe szorul, és a biztosított jogutód nélküli megszűnése lényegét tekintve nem különbözik jelentősen attól az esettől, mint amikor a károkozó megtagadja az önkéntes teljesítést, és a károsult követelése tőle vagyon hiányában behajthatatlan. Ebben az esetben a biztosító mögöttes helytállási kötelezettsége érvényesül, mely a felelősségbiztosítási jogviszony lényeges sajátossága. A döntés tehát valójában nem kérdőjelezi meg a felelősségbiztosító helytállási kötelezettségének járulékos jellegét, mivel annak alapján nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy ha a károkozó jogutód nélkül megszűnik, a biztosítóval szemben az igény minden esetben érvényesíthető.

*a szerző ügyvéd

⁴³ BDT2010.2370

A tervezői és a kivitelezői felelősségbiztosítás hazai szabályozása⁴⁴

Bevezetés

- 1) Az építkezések hosszadalmas, sokszereplős folyamata számos kockázatot hordoz magában, melyeket a résztvevőknek valamilyen módon kezelniük kell, ha enyhíteni akarják az időről időre szükségképpen felmerülő káresemények következményeit. Ebben játszik fontos szerepet a biztosítás, nem mindegy azonban, hogy ki és milyen biztosítási formát vesz igénybe, ahogy az sem, hogy milyen feltételekkel köti meg a biztosítási szerződést. Dolgozatomban a tervezői és a kivitelezői tevékenység esetében előírt kötelező felelősségbiztosítás hatályos hazai szabályozást vizsgálom. Az elemzés fókuszában az a 2016. július 1-jén hatályba lépett kormányrendelet áll, mely az említett tevékenységek folytatásának feltételeként határozta meg felelősségbiztosítás létesítését. Megvizsgálom, hogy milyen kérdéseket és hogyan rendez a jogszabály, valamint azt, hogy ezen szabályok összhangban vannak-e a piac működésével.

Tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás

- 2) 2016. július 1-jén lépett hatályba a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) kormányrendelet (a továbbiakban: 155/2016. Korm. rendelet), mely tervezők és kivitelezők számára írja elő felelősségbiztosítás létesítését. Nincs szó azonban általános, minden beruházásra kiterjedő kötelezettségről, a jogszabály csupán a kisebb építkezésekre (leegyszerűsítve a 300 négyzetméternél kisebb lakóépületekre, tulajdonképpen családi házakra) vonatkozik.⁴⁵ E határ fölött főszabály szerint nem kötelező felelősségbiztosítást kötni (eltekintve a közbeszerzések esetétől),⁴⁶ de a gyakorlatban a szerződő felek

⁴⁴ A cikk az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékére írt, *A felelősségbiztosítás hazai szabályozása - különös tekintettel a tervezői és a kivitelezői felelősségbiztosításra* című szakdolgozatom alapján készült. A szakdolgozat konzulense Dr. Tókey Balázs adjunktus volt, akinek ezúton is szeretném megköszönni a segítségét. Dolgozatomban megírásában továbbá két interjú jelentett óriási segítséget, az elsőt 2019. május 2-án készítettem Takáts Péterrel, a POLIPINS-RENOMIA Biztosítási Alkusz Kft. ügyvezető igazgatójával, az ELTE Jogi Továbbképző Intézet címzetes egyetemi tanárával, a második beszélgetést pedig Szolyka Lilla, a Magyar Biztosítók Szövetsége (a továbbiakban: MABISZ) Felelősségbiztosítási Bizottságának elnökével, a Generali Biztosító Zrt. vállalati kockázatvállalási teamvezetőjével volt lehetőségem lefolytatni 2020. január 23-án.

⁴⁵ Továbbra is kötelező tehát a szükséges engedély(eke)t beszerezni irodaházak, szállodák, bevásárlóközpontok építése és egyéb nagyberuházás esetén.

⁴⁶ Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) kormányrendelet 11. § a tervezési és mérnöki szolgáltatás megrendelése esetén, a 26. § pedig az építési beruházás esetén kötelezi az ajánlattevőt felelősségbiztosítási szerződés megkötésére. Az építési beruházás a kormányrendelet fogalomrendszerében (leegyszerűsítve) kivitelezési munka megrendelését jelenti.

általában megkívánják valamilyen biztosítási forma (vagy egyenértékű védelmet nyújtó biztosíték) létesítését.⁴⁷

- 3) A jogalkotó az engedélyezési eljárás eltörlésével kívánta enyhíteni az építkezésekkel járó bürokrácia terhét, ezért vezette be az ún. *egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység* körét. Más intézkedésekhez – például a családok otthonteremtési kedvezménye (CSOK) bevezetése vagy az áfakulcs ideiglenesen 5%-ra történő csökkentése az új építésű lakóingatlanok értékesítése esetén – hasonlóan, az adminisztrációs terhek enyhítésének célja szintén az új lakások építésének elősegítése. A kormányzat prioritásként kezelte, hogy Magyarországon olyan szabályozási környezet alakuljon ki, melyben családi házakat gyorsan és egyszerűen lehet építtetni, az engedélyezési eljárás kivétele a folyamatból pedig jelentősen hozzájárult ennek a célnak az eléréséhez, az intézkedés körülbelül fél évvel gyorsítja meg az építkezéseket.
- 4) Megkérdőjelezhető azonban, hogy elfogadható-e ilyen mértékű könnyítés egy olyan összetett és komoly veszélyeket magában hordozó tevékenység esetében, mint az épületek tervezése és kivitelezése. A korábbi hatósági engedélyezési eljárás magába foglalta annak vizsgálatát, hogy a tervek megfelelnek-e az országos és a helyi építési szabályoknak,⁴⁸ ekkor került sor a szükséges szakhatósági engedélyek (pl. műemlékvédelmi engedély) beszerzésére, valamint a szomszédok számára is fellebbezési lehetőséget biztosított arra az esetre, ha a tervek valamely jogukat, jogos érdeküket sértette. Korábban a hatóság a kérelem elutasításával vagy enyhébb esetekben hiánypótlásra történő felhívással ki tudta kényszeríteni a hibás vagy hiányos tervek kijavítását, kötelező engedélyeztetés hiányában azonban a tervezőre hárul annak felelőssége, hogy a jogszabályoknak és az építési szabályoknak teljes egészében megfelelő terveket készítsen. Az építésügyi szabályozás nagyrésze azonban kifejezetten bonyolult, városonként – Budapesten pedig kerületenként is – eltérő, ráadásul dinamikusan változik. Nem véletlen ezért, hogy volt település, ahol nem látták elfogadhatónak az előzetes állami kontroll teljes eltörlését, ezért önkormányzati rendeletben finomítottak az országos szabályozáson. Így járt el például Budaörs, ahol rendeletben mondták ki, hogy a nem építési engedélyköteles lakóépület építése esetén az egyszerű bejelentést megelőzően kötelező szakmai konzultációt lefolytatni.⁴⁹

⁴⁷ Barta (2015), 9. oldal, valamint Takáts Péterrel készített interjú alapján. Az építőipari tervezői-kivitelezői tevékenység esetében már a kötelező felelősségbiztosítás bevezetése előtt általános gyakorlattá vált, hogy a megrendelők a vállalkozási szerződésben kötelezték a tervezőt felelősségbiztosítás kötésére, mind az állami, mind a magánberuházások esetében.

⁴⁸ Id. 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről, valamint helyi építési szabályzatok, melyek önkormányzati rendelet formájában határozzák meg az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően.

⁴⁹ Budaörs Város Településképezék védelméről szóló 45/2017. (XII.18.) önkormányzati rendelettel módosított 28/2017. (IX.21.) önkormányzati rendelete. Felmerül a kérdés, hogy a rendelet megfelel-e a jogszabályi hierarchiának. Úgy vélem, hogy mivel az önkormányzat nem saját engedélyezési eljárást vezetett be, ebből adódóan

- 5) Az engedélyeztetési kötelezettség megszűnése a tervezők felelőségének jelentős megnövekedését eredményezte, melynek ellensúlyozásaként vezette be a jogalkotó a kötelező felelősségbiztosítást.⁵⁰ A megnövekedett felelőséget külön ki is hangsúlyozza a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkársága által 2016. június 30-án kiadott lakossági tájékoztatója: „Az adminisztrációcsökkentés érdekében az egyszerű bejelentésnél elmarad az előzetes hatósági ellenőrzés, ezért a jogszabályokban foglalt előírások betartása az építető és a tervező (építész és szakági tervezők) együttes feladata és felelősége”.⁵¹ Igaz ugyan, hogy a vonatkozó szabályok betartását a kivitelezés során ellenőrzik, a feltárt szabálytalanságok pedig szankciókat vonnak maguk után, de a hibákat menet közben már csak károsodás és többletköltségek árán lehet helyrehozni, ezért ez a rendszer sokkal kevésbé hatékony, mint az előzetes ellenőrzés, mely során a hiányosságokra és szabálytalanságokra még az első kapavágást megelőzően fény derült.
- 6) A felelőségi rendszer radikális átrendezése nagy vitákat váltott ki a tervezők körében, sokan felháborodásukat fejezték ki, amiért a hatóságtól át kell venniük az építkezések felett gyakorolt kontroll szerepét. Mindaddig, amíg létezett az előzetes engedélyezési eljárás, a tervező joggal bízhatott abban, hogy tervei minden jogszabályi követelménynek megfelelnek, miután az illetékes hatóság rányomta a pecsétjét. Ha utóbb kiderült, hogy a hatóság tévesen engedélyezte a terveket, a tervező akár mentesülhetett is a felelőség alól, arra hivatkozva, hogy a szükséges engedélyeket megkapta, de rosszabb esetben is kármegosztás alkalmazására került sor. Az új rendszerben azonban a felelőség már nem oszlik meg, teljes mértékben a tervezőkre hárul. Az engedélyezési eljárás eltörlése tehát erősen vitatható intézkedés volt, az ezzel párhuzamosan bevezetett kötelező felelősségbiztosítás koncepciója azonban nem alapvetően elhibázott, sőt abszolút megfelelő eszköze lehet a felmerülő kockázatok kezelésének, Szolyka Lilla ugyanakkor úgy véli, hogy a hatályos szabályozás több ponton is hagy kívánnivalót maga után.⁵² Négy fő kritikai észrevételt fogalmazott meg, melyek részletesebb vizsgálatára dolgozatomban vonatkozó fejezeteiben fogok kitérni, ezek a következők:
- a) nem megfelelő a biztosítási összegek meghatározása;
 - b) a határozatlan tartamú biztosítási szerződés előírásának hiánya;
 - c) a tisztán vagyoni károk figyelmen kívül hagyása;

a hatóságnak nincs hatásköre az építkezés megtiltására és nem kötelezhet az esetleges hiányok pótlására sem, csupán egyeztetést folytathat le, ezért a rendelet nem ütközik a 155/2016. (VI.13.) Korm. rendelet szabályaiba és céljába.

⁵⁰ Szolyka (2018), 40. o.

⁵¹ Lakossági tájékoztató a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI.13.) Korm. rendelet alkalmazásáról (2016)

⁵² A kötelező felelősségbiztosítást előíró kormányrendelet megszületése kapcsán Szolyka Lilla elmondta, hogy a biztosítási szakma nem a kezdetektől volt bevonva a jogalkotási folyamatba, csak egy olyan későbbi szakaszban, amikor már a biztosítók által jelentősnek ítélt problémák orvosolására nem, vagy csak nehezen volt lehetőség. Ennek ellenére úgy véli, hogy összességében elfogadható, kompromisszumos megoldás született, melynek meg tudnak felelni a biztosítók és a tervezők is, valamint a kivitelezők számára is elfogadható.

- d) általános felelősségbiztosítási kötelezettség helyett csak meghatározott építési tevékenységekre vonatkozó jogszabályi kötelezés.⁵³
- 7) A továbbiakban megvizsgálom a ma még viszonylag újnak mondható kötelező építőipari tervezői-kivitelezői felelősségbiztosítás jogi szabályozását (elsősorban a 155/2016. Korm. rendelet alapján) és annak tökéletlenségeit. Az elemzés fókusza, hogy milyen kérdéseket és hogyan szabályoz a kormányrendelet, valamint az, hogy ezen szabályok összhangban vannak-e a piac működésével.

Törvényi szint: az Étv. szabályozása

- 8) Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) általános építésügyi jogszabály, mely az építési tevékenységgel kapcsolatos legfontosabb közjogi szabályokat tartalmazza. A törvény két esetben mondja ki, hogy kormányrendelet felelősségbiztosítás megkötésének kötelezettségét írhatja elő.
- 9) Az első esetkör az *egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységre vonatkozó építészeti-műszaki tervezői tevékenység* végzése.⁵⁴ Az építési tevékenység fogalmát a törvény 2. § 36. pontja határozza meg, leegyszerűsítve építmény megépítését vagy felújítását jelenti.⁵⁵
- 10) Egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységről akkor beszélünk, ha annak tárgya
- 300 négyzetméter összes hasznos alapterületet meg nem haladó új lakóépület építése,
 - meglévő lakóépület legfeljebb ugyanekkora méretűre történő bővítése,
 - 300 négyzetméter összes hasznos alapterületet meghaladó új lakóépületet építése, ha az építető természetes személy, az építést saját lakhatás biztosítása céljából végzi és a lakóépület egy lakásnál többet nem tartalmaz,
 - lakóépület 300 négyzetméter összes hasznos alapterületet meghaladó bővítése, ha az építető természetes személy és a lakóépület saját lakhatása biztosítását szolgálja.⁵⁶
- 11) Az Étv.-hez fűzött indokolás úgy fogalmaz, hogy az új szabályozással és „*az építési tevékenységgel kapcsolatos felelősségi rendszer átrendezésével összefüggésben a*

⁵³ Szolyka Lillával készített interjú alapján

⁵⁴ Étv. 32. § (6), a szakasz 2016. szeptember 1-én lépett hatályba.

⁵⁵ Az építési tevékenység fogalmát az Étv. 2. § 36. pontja részletesebben is meghatározza, eszerint „*építmény, építményrész, épületegyüttes megépítése, átalakítása, bővítése, felújítása, helyreállítása, korszerűsítése, karbantartása, javítása, lebontása, elmozdítása érdekében végzett építési-szerelési vagy bontási munka végzése.*”

⁵⁶ Étv. 33/A. § (1)–(3)

szakmai garanciák megtartása, valamint a tervezői és kivitelezői felelősség tényleges érvényesülése érdekében törvényi felhatalmazás alapján kormányrendeleti szinten előírásra kerül a kötelező felelősségbiztosítás.” Ebből kiderül, hogy a jogalkotó álláspontja szerint a felelősségbiztosítás kötelező előírása a szakmai garanciák megóvását és a felelősség tényleges érvényesülését képes szolgálni, ami véleményem szerint, alátámasztja azt az állítást, mely szerint a jogintézmény – amellet, hogy a biztosított személy a bekövetkezett kár megtérítését egy kockázatközösségre tudja áthárítani – elsősorban a károsult érdekeinek védelmét szolgálja.

- 12) *Az építőipari kivitelezési tevékenység* a második tevékenységfajta, mely esetében az Étv. kormányrendeletben szabályozott kötelező felelősségbiztosítás lehetőségét alapozza meg, szintén az előbb részletezett az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységek vonatkozásában.⁵⁷ A törvény fogalom meghatározása szerint építőipari kivitelezési tevékenység *„az építési beruházás megvalósítása keretében végzett építési tevékenységek összessége”*.⁵⁸
- 13) Fontos megjegyezni, hogy a tervezés és a kivitelezés alapvetően eltérő jellegű tevékenységfajták. Míg az előbbi olyan szellemi tevékenység, mely a foglalkozás jellegénél és a jellemzően előforduló károk típusánál fogva illeszkedik a többi kötelező (szakmai) felelősségbiztosítással érintett hivatás sorába (pl.: ügyvédi, közjegyzői, könyvelői, egészségügyi szolgáltatói stb.), addig a kivitelezési munkák nem tartoznak ebbe a kategóriába.⁵⁹

155/2016. Korm. rendelet

- 14) Az Étv. felhatalmazása alapján került megalkotásra a már említett 155/2016. Korm. rendelet, mely a lakóépületek építésének egyszerű bejelentéséről szól. A kormányrendelet a következőket szabályozza a kötelező felelősségbiztosítás előírása körében:
- a) ki és mely tevékenysége vonatkozásában köteles felelősségbiztosítási szerződést kötni (biztosított tevékenység),
 - b) legkésőbb mikor kell felelősségbiztosítással rendelkeznie a kötelezettnek,
 - c) mire kell fedezetet nyújtania a felelősségbiztosításnak (kockázatviselés tárgya),
 - d) mekkora fedezet szükséges (a biztosítási összeg minimális mértéke),

⁵⁷ 39. § (5), a szakasz 2013. január 1-én lépett hatályba.

⁵⁸ A kivitelezés fogalmának megértését segíti a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:252. §-nak vizsgálata, mely szerint kivitelezési szerződés alapján a *„kivitelező építési, szerelési munka elvégzésére és az előállított mű átadására, a megrendelő annak átvételére és díj fizetésére köteles.”*

⁵⁹ Ezért felmerül, hogy a kivitelezési tevékenység esetében a jogalkotónak nem a felelősségbiztosítás eszközével kellett volna kezelnie a felmerülő kockázatokat (hanem például az összkockázatú vagyoni- és felelősségbiztosításhoz (angolul Contractors' All Risks (CAR) és Erection All Risks (EAR) hasonló konstrukcióbevezetésével), ennek részletesebb vizsgálata azonban szétfeszítené jelen dolgozat kereteit.

- e) milyen időtartamra kell kiterjednie a kockázatviselésnek (biztosítási szerződés időbeli hatálya).
- 15) Az alábbiakban ezen tárgykörök közül a dolgozatom szempontjából lényegesnek ítélték konkrét szabályozását fogom megvizsgálni.
- a) Biztosított tevékenység**
- 16) A 155/2016. Korm. rendelet két személyi, illetve tevékenységi kört határoz meg. A jogszabály felelősségbiztosítási szerződés megkötésének kötelezettségét írja elő az építésznek (vagy más szakági tervezőnek) az általa vállalt tervezési és tervezői művezetési tevékenység, valamint a kivitelezőnek az általa vállalt építőipari kivitelezési tevékenység körében.⁶⁰
- 17) A 155/2016. Korm. rendelet 2019. október 24-én hatályba lépett módosított szövege mindkét személyi kör vonatkozásában tartalmazza azt a kitétel, mely szerint felelősségbiztosítási szerződés megkötésére irányuló kötelezettség nem áll fenn, ha a tevékenységet saját lakhatás biztosítása céljából természetes személy végzi.⁶¹ E két konjunktív feltétel teljesülése esetén a jogalkotó tehát tovább enyhíti a már egyébként is szokatlanul engedékeny szabályozást: ha valaki az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységet saját lakhatásának biztosítása érdekében végzi, akkor nem kell sem hatósági engedélyezési eljáráson átesni, sem felelősségbiztosítással rendelkeznie.
- 18) Első olvasatra azt gondolhatjuk, hogy a módosítás nem annyira jelentős, mondván, hogy az csak egy szűk személyi kört érint (saját lakhatása céljából családi házat építtető természetes személyek). Ennek azonban az ellenkezője igaz, a leggyakrabban előforduló esetkör ebben a szegmensben éppen az, amikor természetes személy építtet lakóházat, nem pedig az, amikor vállalkozás jelenik meg beruházóként. Ez utóbbiak szinte kivétel nélkül valamilyen nagyobb projekt megvalósítására törekednek (társasház, lakópark) profitjuk maximalizálása érdekében, hiszen a méretgazdaságosságból fakadó előnyöket így tudják leginkább kihasználni. A 2019 októberében hatályba lépett módosítás nagyon is jelentős szeletet mentesít felelősségbiztosítási kötelezettség alól, valójában annyira szűk a személyi kör, akikre az továbbra is kiterjed, hogy joggal tehetjük fel a kérdést: miért tartotta meg egyáltalán a jogalkotó a kötelező felelősségbiztosítás intézményét?

⁶⁰ 155/2016. Korm. rendelet 6/A. § (1) bekezdés

⁶¹ Az e bekezdésben bemutatott módosítás az alfejezetben tárgyalt 6/A. § (1) bekezdést, valamint a 155/2016. Korm. rendelet 4. § (3) bekezdését érinti, mely utóbbi külön is kimondja, hogy „Ha az egyszerű bejelentés a saját lakhatás biztosítása céljából valósul meg, akkor az építési tevékenység (...) tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás nélkül végezhető.

- 19) A változás kapcsán a Magyar Mérnöki Kamara állásfoglalást⁶² tett közzé, melyben az előzetes egyeztetés elmaradását kifogásolta, továbbá felhívta a figyelmet a veszélyekre, melyeket az általa indokolatlannak vélt lazítás eredményezhet. Az állásfoglalás szerint a biztonsági és műszaki ismeretek hiánya miatt *„nagy eséllyel olyan épületek jöhetnek létre, amelyek nem, vagy nem mindenben felelnek meg a biztonság és a fenntarthatóság, a gazdaságos üzemeltetés követelményeinek.”*
- 20) Szolyka Lilla elmondása szerint a biztosítókat is meglepetésként érte a szerinte is drasztikus változtatás. Kiemelte azt is, hogy elhibázott döntés volt éppen a vállalkozások esetében fenntartani a felelősségbiztosítási kötelezettséget, hiszen az ő esetükben a károsultvédelmi megfontolások kevésbé fontosak, mint természetes személyes esetében, akiket viszont az új szabályozás mentesít a biztosítási szerződés megkötése alól. Szolyka is kifogásolta a biztosítási szakmával történő egyeztetés elmaradását. A MABISZ ugyan megkereste a Miniszterelnökséget és jelezte a biztosítási szakma aggályait, ennek azonban egyelőre nem lett látható eredménye. A gyakorlati tapasztalatok (melyekből messzemenő következtetéseket nem lehet még levonni, hiszen csak öt hónap telt el a hatálybalépés óta) ugyanakkor azt mutatják, hogy a tervezők és kivitelezők megtartják korábban megkötött felelősségbiztosítási szerződéseiket, ennek oka pedig talán az, hogy felismerték annak előnyeit és szükségességét.⁶³
- 21) Természetesen a változás nem jelenti, hogy az építkezést folytató természetes személyeket nem terheli felelősség a munkálatok során az általuk okozott károkért, ezzel párhuzamosan viszont hiányzik a hatósági kontroll, melynek segítségével még a munkálatok előtt kiküszöbölhetőek lennének a hiányosságok, továbbá a felelősségbiztosítási fedezet is. Valóban jogos félelem tehát, hogy a további könnyítéssel túl engedékennyé vált a szabályozás, így pedig olyan veszélyeket hordoz magában, mellyel nem áll arányban az eredeti bürokráciacsökkentő célkitűzés.⁶⁴

b) Kockázatviselés tárgya

- 22) A 155/2016. Korm. rendelet alapján a felelősségbiztosításnak dologi és személyben történő károkozás esetére kell fedezetet nyújtania.⁶⁵ A biztosítási szerződésesek fogalomrendszerében dologi kár alatt birtokba vehető testi tárgy megsemmisülését, sérülését vagy egyéb módon történő használhatatlanná válását értjük, a személyi

⁶² Állásfoglalás az egyszerű bejelentés intézményének felülvizsgálatáról [e-gépész (2019)]

⁶³ Szolyka Lillával készített interjú alapján

⁶⁴ Figyelemre méltó, hogy a könnyítés tendenciájának és a kötelező felelősségbiztosítás által érintett személyi kör csökkentésének ellentmondani látszik a Magyar Közlönyben 2019. július 4-én megjelent 1398/2019. (VII. 4.) Korm. határozatban megfogalmazott egyik célkitűzés, melynek értelmében vizsgálni kell *„az építőipari kivitelezőkre és tervezőkre vonatkozó kötelező felelősségbiztosítási keretrendszer kiterjesztésének lehetőségét.”*

⁶⁵ 155/2016. Korm. rendelet 6/B. § (1)

sérüléssel kár fogalma pedig halált, egészségkárosodást vagy testi sérülést foglalja magába.⁶⁶

- 23) A kormányrendelet e ponton meglehetősen szűkszavú, ugyanakkor a szabályozás legjelentősebb hiányossága nem a túlságosan tág megfogalmazás, hanem az ún. tisztán vagyoni kár (vagy tisztán pénzügyi veszteség) teljes figyelmen kívül hagyása. Amikor a hatóság bírságot szab ki építésügyi szabályokba ütköző terv miatt, akkor sem dologi kárról, sem személyi sérülésről nem beszélhetünk, ezek a károk tisztán vagyoni jellegűek. A gyakorlatban a tervezők – a legtöbb szellemi szolgáltatás nyújtójához hasonlóan – éppen ilyen károkkal szembesülnek, az ő esetükben sokkal ritkább a jogszabályban szabályozott károk bekövetkezése. A tény, hogy a jogalkotó megfeledezett ennek a kártípusnak a nevesítéséről, azt eredményezheti, hogy a tervezők megkötik a 155/2016. Korm. rendelet vonatkozó szakaszának teljes mértékben megfelelő felelősségbiztosítási szerződésüket, majd a kár bekövetkezésekor eszmélnek rá, hogy biztosításuk nem nyújt kellő védelmet.
- 24) A Generali Biztosító Zrt. által kifejezetten tervezőknek kínált két felelősségbiztosítási termék közötti egyik legfontosabb különbség, hogy a kockázatviselés kiterjed-e a tisztán vagyoni károkra. A *Tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás feltételei egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységre* elnevezésű termék a jogszabályi megfelelés eszköze lehet, mert a szerződési feltételek szerint a biztosító azt vállalja, hogy mentesíti a biztosítottat a személyi sérüléssel károk és a dologi károk megtérítése alól,⁶⁷ külön pedig azt is rögzíti, hogy nem fedezi a biztosítás a tisztán vagyoni károkat.⁶⁸ Ezzel szemben, az *Építészeti és műszaki tervezés felelősségbiztosítása* keretében a biztosító a személyi sérüléssel és a dologi károk mellett a tisztán vagyoni károk megtérítése alól is mentesíti a biztosítottat.⁶⁹ A tervezők az említett két termék bármelyikével eleget tesznek jogszabályi kötelezettségüknek, de az utóbbival kétségtelenül nagyobb védelmet érhetnek el.
- 25) Végül, ebben a fejezetben vizsgálándó a szerződéses kizárások kérdése is. Azzal, hogy a rendelet pusztán a dologi és személyben történő károkozást jelöli meg a kockázatviselés tárgyaként, a szerződő felekre marad annak pontos meghatározása, hogy mire terjed ki a megkötött biztosítási szerződés hatálya. Ez a gyakorlatban valószínűleg azt jelenti, hogy a biztosítótársaság egyoldalúan határozhatja meg a biztosítási események és a kizárások körét, hiszen alkupozíciója jellemzően erősebb,

⁶⁶ Ld. Tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás feltételei egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységre (Generali), IV.1. fejezet; Építészeti és műszaki tervezés felelősségbiztosításának feltételei (Generali), IV.1. fejezet

⁶⁷ Tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás feltételei egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységre (Generali), IV.1. fejezet

⁶⁸ Tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás feltételei egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységre (Generali), XI. Kizárások a kockázatviselés köréből XI.1. fejezet 9. pont

⁶⁹ Építészeti és műszaki tervezés felelősségbiztosításának feltételei (Generali), IV.1. fejezet

mint a biztosítottak.⁷⁰ A biztosítók tehát a gyakorlatban maguk alakítják ki a saját komfortzónájukat, legfeljebb nagyobb beruházások, kivitelezési munkák esetében képzelhető el, hogy a biztosított képes elérni, hogy az eset körülményeire tekintettel a kizárások valamely körét a felek vegyék ki a szerződésből.⁷¹

c) Biztosítási összeg minimális mértéke

- 26) Mind a tervezői, mind a kivitelezői tevékenység esetén meghatározza a jogszabály a szükséges fedezet minimum összegét.⁷² A szabályozás mindkét esetben sávos: a beruházási költségkerethez igazodóan három sávot határozott meg a jogalkotó, a konkrét összegeket az alábbi két táblázat mutatja:

tervező esetében	
beruházási költségkeret	előírt minimum fedezet
50 millió forintig	6 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 2 millió forint)
50–100 millió forint	15 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 5 millió forint)
100 millió forint felett	30 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 10 millió forint)

fővállalkozó kivitelező esetében	
beruházási költségkeret	előírt minimum fedezet
50 millió forintig	30 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 10 millió forint)
50–100 millió forint	60 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 20 millió forint)
100 millió forint felett	90 millió forint (biztosítási eseményenként legalább 30 millió forint)

⁷⁰ A szakmai kamarák szerepe emiatt is jelentős lehet, mert a biztosítókkal szemben erősebb alkupozícióval tudnak fellépni, mintha az egyes biztosítottak tennék, ezáltal kedvezőbb szerződési feltételeket tudnak elérni. (Nagy-Micski (2012), 14. o.)

⁷¹ Felmerül a kérdés, hogy ha a felek kizárásokat alkalmaznak, akkor szerződésük kielégíti-e még a jogszabályi követelményeket, mely azt írja elő, hogy a fedezetnek dologi és személyben történő károkozás esetére kell kiterjednie és nem ennél szűkebb, a biztosító által kizárások útján behatárolt körre.

⁷² 155/2016. Korm. rendelet 6/C. § (1)

- 27) Fontos felismerni, hogy akár nagyon komoly károkat is lehet okozni egy rosszul elkészített tervvel, még egy egyszerű lakóház esetében is tetemes lehet az emiatt felmerülő többletköltségek összege. A gyakorlatban nagyobb projektek esetében egymillió euró a sztenderd fedezet, ennél alacsonyabb összeget ritkán határoznak meg a felek. A másik oldalról ugyanakkor látni kell azt is, hogy nem lehet minden következmény nélkül növelni az előírt fedezet minimális összegét, hiszen az emiatt megnövekedett biztosítási díj jelentős többletkiadást jelentene a tervező irodák számára, melyek az építési folyamat „legszegényebb” szereplői.⁷³ Nem véletlen, hogy a kötelező tervezői felelősségbiztosítás bevezetésekor a szakma által megfogalmazott aggodalmak elsősorban a biztosítási díj mértékével voltak kapcsolatosak, végül azonban a magyar biztosítási piacon szokatlan mértékű verseny alakult ki a termékek e körében (a bevezetést követően tíz biztosító kínálatában volt megtalálható valamilyen tervezői tevékenységre vonatkozó felelősségbiztosítást (is) tartalmazó konstrukció), aminek köszönhetően a díjak is mérsékeltek maradtak.⁷⁴
- 28) A biztosítási összeg minimális mértékének meghatározásakor nehéz tehát megtalálni az egyensúlyt a túl alacsony összeg (mely mellett a felelősségbiztosítás nem képes betölteni funkcióját) és a túl magas (mely akár a kisebb tervező irodák működésének ellehetetlenülését eredményezheti) között. A fenti táblázat által bemutatott hatályos jogszabályi összegeket sok kritika érte az elmúlt években, a biztosítók egyöntetű álláspontja szerint magasabb összegekre van szükség, hiszen ha a kártérítési igényrel kapcsolatban jogvita alakul ki, és bírósági eljárásra is sor kerül, akkor a biztosítási eseményenkénti 2 millió forint a jogi költségek fedezésére sem feltétlenül lenne elegendő.⁷⁵ Szolyka Lilla is kiemelte, hogy 10 millió forint alatt nincs értelme fedezetet előírni, hiszen a biztosítások fogalmilag váratlan, nagyösszegű károk ellen nyújtanak védelmet. A legalacsonyabb kategóriában jogszabályilag előírt 2 millió forintos összeget inkább önrészként kellene megkövetelni a biztosítottól, az ugyanis biztosítási összegként szinte értelmezhetetlenül alacsony.⁷⁶
- 29) A biztosítási összegre vonatkozó rendelkezések vizsgálata kapcsán ki kell térni az önrész kérdésére is, melynek nem megfelelő kezelését Szolyka Lilla a hatályos szabályozás egyik nagy hiányosságának tartja. A felelősségbiztosítás esetén a károsultvédelem teljes mértékben akkor tud megvalósulni, ha megalapozott

⁷³ Takáts Péterrel készített interjú alapján

⁷⁴ Szolyka (2018), 43–44. oldal. Az aktuális díjak összehasonlítására a <https://mernokbiztositas.hu/> honlapon van lehetőség, ahol a megfelelő paraméterek beírása után megkapjuk az egyes biztosítók által kínált termékek negyedéves, féléves és éves árait. A díjak tekintetében jelentős eltérések mutatkoznak: 2 millió forint limit/kár mellett, 10% vállalt önrésszel, 3 évre kiterjesztett kárbejelentési időszakokkal és az alvállalkozókra is kiterjedő biztosítással évi 58 500 forinttól (Aegon) 118 680 forintig (Generali) terjednek az árak. (2020. januári kalkuláció)

⁷⁵ Szolyka (2018), 46. o.

⁷⁶ Szolyka Lillával készített interjú alapján

kárigény fennállása esetén a biztosító a károsultnak kifizeti a neki járó teljes összeget, majd ezt követően a biztosító követeli az önrész összegét a biztosítottól. Ezzel szemben a jelenlegi gyakorlat alapján a károsultnak külön követelni kell az önrészt a biztosítottól, ez pedig egyértelműen rosszabb helyzetbe hozza, mert arra kényszeríti, hogy egyetlen kárigényét több különböző szereplőtől hajtsa be, adott esetben külön hadakozzon ezekkel a felekkel. Ez alapján sajnálatosnak mondható, hogy nem került be a rendeletbe egy olyan előremutató károsultvédelmi szabály, mely kimondta volna, hogy a biztosítónak teljes mértékben meg kell térítenie a kárt, melyet később az önrész erejéig visszakövetelhet a biztosítottól.

d) Biztosítási szerződés időbeli hatálya

- 30) Különösen a tervezési tevékenység esetében fontos meghatározni, hogy mely időpontban bekövetkezett károkra terjed ki a biztosítási szerződés. A Ptk. 6:251. § (1) bekezdése alapján a tervezési szerződést a vállalkozó akkor teljesíti, ha a tervdokumentációt átadta, de a tervezési tevékenység sajátosságai folytán a tervhibák nem ekkor, hanem csak a kivitelezés során vagy még később jelentkeznek.⁷⁷ Ezek az ún. késői károk (angol jogi terminológiával *long tail claims*) nemcsak a tervezők, hanem más szakmai felelősségbiztosítással érintett szellemi tevékenységek esetében is gyakoriak. A közjegyzők által készített végrendeletek érvénytelenségre például csak az örökhagyó halálával derül fény, a két időpont között akár évtizedek is eltelhetnek. Ezzel szemben nem jelentkezik a probléma például a gépjárművezetés területén, ahol a károkozásra és annak bekövetkezésére szinte mindig egy időpontban kerül sor.
- 31) A késői károkból származó problémákat próbálta kezelni a 155/2016. Korm. rendelet vonatkozó rendelkezése, mely szerint a felelősségbiztosításnak fedezetet kell nyújtania a
- a) felelősségbiztosítási szerződés hatálya alatt okozott és
 - b) legkésőbb a szerződés megszűnését követő 3 éven belül bekövetkezett, a biztosító részére bejelentett károkra.⁷⁸

A kormányrendelet azt is előírja, hogy a biztosítási szerződésnek fenn kell állnia⁷⁹

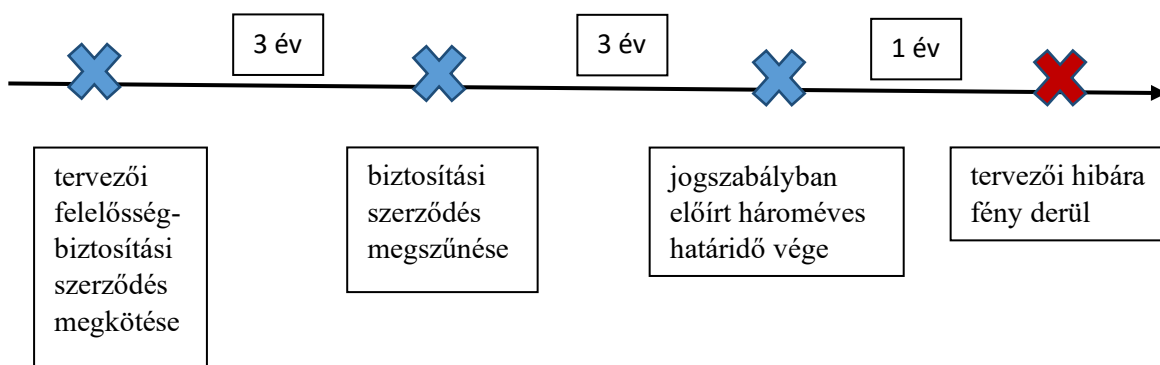
- a) tervező esetében legkésőbb a tervezési szerződés megkötésekor és legalább az elektronikus építési főnapló megnyitását követő 2 évig,
- b) fővállalkozó kivitelező esetében pedig legkésőbb a munkaterület átadásától kezdődően, legalább a lakóépület műszaki átadás-átvételének lezárásáig.

⁷⁷ Barta (2015), 23. o.

⁷⁸ 155/2016. Korm. rendelet 6/D. §

⁷⁹ 155/2016. Korm. rendelet 6/A. § (3) és 6/D. §

- 32) A szabályozásban rejlő problémára világít rá Szolyka (2018) a tervezői felelősségbiztosítások esetében,⁸⁰ melyeket a felek jellemzően határozott időre, hároméves időtartamra kötnek meg. Ez a három év egészül ki a jogszabályban előírt, a szerződés megszűnésétől számított további három évvel, mely során a felelősségbiztosítási szerződésnek fedezetet kell nyújtani a bekövetkezett és bejelentett károkra. Nem ritka azonban, hogy valamely tervezői hibára csak évekkel később, tehát akár a fedezett hat éven túl derül fény, vagy azért, mert az építkezés elhúzódik, vagy a hiba jellegéből adódóan. Ilyen esetekben a rövid, határozott időtartamra szóló felelősségbiztosítási szerződés még három év utófedezettel sem fogja betölteni funkcióját, nem fog fedezetet nyújtani a károkra. A problémát az alábbi ábra szemlélteti:

- 33) A tervezési tevékenység speciális természete miatt Barta (2015) azt javasolta (még a kötelező felelősségbiztosítás bevezetése előtt), hogy építészeti-műszaki tervezőknek teljes életpályájuk alatt rendelkezniük kellene felelősségbiztosítással, és a kockázatviselésnek ki kellene terjednie a szerződés fennállása alatt tervezett építmények használatba adásáig, és azt követően még legalább öt évig,⁸¹ mert véleménye szerint csak így valósulna meg igazi védelem. Takáts Péter is inkább a kockázatviselés jogszabályinál hosszabb időtartama mellett érvel, úgy véli, hogy a kormányrendeletben előírt hároméves utófedezet a szükségesnél rövidebb. Szolyka Lilla a tervezők esetében egyértelműen határozatlan tartamú felelősségbiztosítási szerződések jogszabályi előírása mellett foglal állást, mellyel kiküszöbölhetővé válna a tervezői tevékenység által is magában hordozott késői károkból fakadó veszély. Számításai szerint anyagilag is jobban megéri ilyen szerződést kötni, a biztosítási díjak már évi két terv elkészítése esetén is kedvezőbbek lehetnek, mint a konkrét projektekre megkötött határozott tartamú szerződéseknel.

⁸⁰ Szolyka (2018), 45. o.

⁸¹ Barta (2015), 24. oldal

Konklúzió

- 34) Összegzésként elmondható, hogy a kötelező tervezői-kivitelezői felelősségbiztosítás hatályos hazai szabályozása nem tekinthető minden szempontból szakszerűnek.
- 35) Az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység kategóriájának bevezetése vitatható és kockázatos intézkedés volt, az ebben rejlő veszélyek nem feltétlenül állnak arányban a bevezetése mögött meghúzódó kormányzati célokkal. Az engedélyezési eljárás megszüntetésével megváltozott felelősségi rendszer helyrebillentésének céljából előírt kötelező felelősségbiztosítás tervezők esetében alapvetően jó elgondolásnak tekinthető, a 155/2016. Korm. rendeletben megmutatkozó megvalósítása ugyanakkor hordoz magában orvosolandó, átgondolandó elemeket. Nem észszerű például, hogy a jogszabályi kötelezés kezdetben csak az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység folytatóra, 2019 októberétől fogva pedig még jóval szűkebb személyi köre terjed ki. Vitatható továbbá az előírt minimális fedezet mértéke is, mely jelenleg túl alacsony ahhoz, hogy a felelősségbiztosítás képes legyen hatékonyan betölteni a funkcióját. (Ez a probléma ugyanakkor nem oldható meg egyszerűen a jogszabályi összeg felemelésével, mert elképzelhető, hogy ez aránytalan terhet jelentene a tervezők, tervezőirodák számára.) Szintén felülvizsgálatra szorul a biztosítási szerződés időbeli hatályának, a tisztán vagyoni károknak, továbbá az önrész részletszabályainak kérdése.
- 36) Jelen dolgozat közvetlen témáján túlmutat, ugyanakkor a 155/2016. Korm. rendelet tökéletlenségei mellett rendszerszintű problémák is megfigyelhetők a hazai felelősségbiztosítási piacon. A gazdasági szereplők által megkötött felelősségbiztosítási szerződésekben jellemzően alacsony kártérítési limitek találhatók, a vállalkozások nem megfelelően mérik fel az őket fenyegető kockázatok körét és mértékét, valamint nem tulajdonítanak kellő jelentőséget a biztosításoknak. Úgy gondolom, hogy ezen problémák orvoslásának meg kell előznie (vagy legalábbis párhuzamosan kell zajlania) a tervezői és a kivitelezői felelősségbiztosítás hibáinak kijavításával, ellenkező esetben csak tüneti kezelésre kerülne sor, ami hosszú távon nem alakítana ki hatékonyan működő rendszert, mely képes az építési tevékenység során felmerülő kockázatokból fakadó – gyakran jelentős összegű – károk megtérítésére.

Szemelvények a bírósági gyakorlatból

Máshol nem publikált határozatok

2020/I/1

Tárgyszavak: meghalt személy emlékének megsértése, kárfelvételi jegyzőkönyv, lakásbiztosítási szerződés

A halott emlékének megsértése objektív mérce szerint, a társadalom értékítélete alapján dönthető el, az egyéni túlérzékenység a jogsértést nem teszi megállapíthatóvá. Az elhunyt személy nevének a kárfelmérési jegyzőkönyvben a jelenlévők között való feltüntetése – többlettényállás nélkül – önmagában nem alkalmas a meghalt személy emlékének megsértésére. Az általános élettapasztalat alapján is elfogadható, hogy az ilyen jellegű adminisztrációs tévedés, amely értékítéletet nem tartalmaz, az elhunyt emlékét, a személyiségéről kialakult emlékképet semmilyen módon nem érinti

Ptk. 2:50. §

Az I. rendű felperes házastársa, a II. és III. rendű felperesek édesapja, meghalt. Az I. rendű felperes pert indított az alperes ellen biztosítási eseményből származó igényének érvényesítése érdekében. A felek között létrejött lakásbiztosítási szerződés alapján az I. rendű felperes tűzkár esemény miatt tett bejelentést az alperesnél, amely a kárigényt nem találta megalapozottnak. Az alperes kárszakértője a bejelentést követően a helyszínen a káreseményt megvizsgálta, amelyről utóbb kárfelmérési jegyzőkönyvet készített. A jegyzőkönyvben tévedésből a károsult részéről jelenlévőként az I. rendű felperes akkor már nem élő, néhai házastársát is feltüntették. A jegyzőkönyv a felek között folyamatban lévő perben becsatolásra került.

A felperesek keresetükben kérték megállapítani: az alperes a kárfelvételről készült jegyzőkönyvben a néhai nevének szerepeltetésével az elhunyt személy emlékét, ezáltal az ő kegyeleti jogukat megsértette, kérték az alperes további jogsértéstől való eltiltását, elégtétel adására, valamint személyenként 200.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felperesek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a perbeli jogvitában abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az elhunyt nevének a kárfelmérési jegyzőkönyvben való feltüntetése önmagában, az elhunyra vonatkozó bármilyen további megállapítás hiányában személyiségi jogsértést valósít-e meg. A halott emlékének megsértése objektív mérce, a társadalom értékítélete alapján dönthető el, és nem vizsgálható a felperesek egyéni érzékenysége. A kárfelmérési jegyzőkönyv kiállításakor az alperes valóban gondatlanul járt el, a társadalmi közfelfogás szerint azonban az elhunyt nevének téves rögzítése, annak emlékét és a hozzá kapcsolódó kegyeleti jogot nem sérti.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértése hivatkozással a felperesek éltek felülvizsgálati kérelemmel, annak hatályon kívül helyezése és a keresetnek való helyt adás érdekében. A felperesek kifogásolták, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy az alperesnek a perben benyújtott okirata valótlan tartalmú volt, a jogellenesség önmagában ezen az alapon is megállapítható. A másodfokú bíróság nem fejtette ki, hogy mit ért az elhunyt nevének téves rögzítésén és az ehhez kapcsolódó kegyeleti jog sérelmét nem jogi természetű indokkal, a társadalmi közfelfogásra hivatkozással tartja kizártnak. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes gondatlanul járt el, a jogellenesség tehát bizonyításra került, amely a jogsértés miatt alkalmazható szankciókat és a sérelemdíjat egyaránt megalapozza. Az elhunyt személy felemlegetése bizonyos helyzetben jogsértő és a közfelfogás szerint is elítélendő. Az elhunyt személy rokonok és barátok egymás között történő felemlegetésétől eltérően, a hivatalos ügyekben, biztosítási kárrendezés, illetve bírósági eljárás során az elhunyt személy élőnek, a helyszínen jelenlévőnek való feltüntetése azonban kegyeleti jogot sért, mert kínos, kellemetlen és „morbid állapotot” hoz létre.

Az alperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy az elhunyt emlékéhez fűződő kegyeleti jogot nem sértett. A kárfelvételi jegyzőkönyvben történt tévedést az okozhatta, hogy a kárfelvétel alkalmával jelen volt az I. rendű felperes élettársa, akit az alkalmazottja az I. rendű felperes férjének gondolhatott. A kárfelvételi jegyzőkönyv felvétele nem hatósági eljárás keretében történik, nem közokirat, az alperes alkalmazottjának felróható jogsértés nem történt.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos az alábbiak szerint.

A Ptk. 2:50. § (1) bekezdése szerint a hozzátartozó vagy az, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített, a meghalt személy emlékének megsértése miatt bírósághoz fordulhat.

A fenti rendelkezés értelmében a keresetindításra jogosultak a halott emlékét sértő

magatartás miatt léphetnek fel. A személyiségvédelem a személyiség minden megnyilvánulását átfogja. A személyiség szerves része a halál után az elhunytól a hozzátartozók, ismerősök, a társadalom szűkebb vagy szélesebb körében őrzött emlékkép. Az elhalt emlékének védelme a végtisztesség megadásán és a kegyelet lerovásán kívül kiterjed a védekezésre minden olyan emberi magatartás ellen, amely sérti az elhalt emlékének az épségben történő megőrzését. Ennek a védelemnek a tárgya elsősorban a személyes titok, a név, a hírnév, becsület, emberi méltóság, a képmás és a hangfelvétel, továbbá a szellemi alkotás. [Dr. Törő Károly: Személyiségvédelem a polgári jogban, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979, 683. o.]

A perbeli esetben a felperesek az I. rendű felperes elhunyt házastársa nevének a kárfelmérés helyszínén jelenlévők között történt feltüntetését sérelmezték, és jelölték meg a kegyeleti joguk megsértésének alapjául. A nem vitás tényállás szerint, a kárfelmérésről készült kifogásolt jegyzőkönyvben az I. rendű felperes elhunyt házastársának a neve a hivatalos iratain feltüntetett módon – torzítás, megváltoztatás nélkül – került rögzítésre, és azon túlmenően, hogy az okirat az I. rendű felperes néhai házastársát a jelenlévők között tünteti fel, vele kapcsolatban semmilyen megállapítást, közlést nem tartalmaz.

A halott emlékét mindenki köteles tiszteletben tartani. Amint azt az eljáró bíróságok is tartalmilag helyesen megállapították, a halott emlékének megsértése objektív mérce szerint, a társadalom értékítélete alapján dönthető el, az egyéni túlérzékenység a jogsértést nem teszi megállapíthatóvá. Az elhunyt személy nevének a kárfelmérési jegyzőkönyvben a jelenlévők között való feltüntetése – többlettényállás nélkül – önmagában nem alkalmas a meghalt személy emlékének megsértésére. Az általános élettapasztalat alapján is elfogadható, hogy az ilyen jellegű adminisztrációs tévedés, amely értékítéletet nem tartalmaz, az elhunyt emlékét, a személyiségéről kialakult emlékképet semmilyen módon nem érinti. A felpereseknek az az álláspontja, mely szerint kegyeleti jogukat az elhunyt hozzátartozó „élővé tétele”, az így keletkezett „morbid állapot” sérti, a helyzet túlértékeléséből és az egyéni túlérzékenységéből fakadó sérelem. Az okiratnak ez a valótlan tartalma, illetve az okiratot készítő személy tévedése, gondatlansága a személyiségvédelem körében a jogsértésért való felelősséget nem alapozza meg.

Mindezekre tekintettel jogszabálysértés nélkül utasította el a jogerős ítélet a keresetet. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Kúria Pfv. IV.20.719/2018/5., Győri Ítéltábla Pf.IV.20.234/2017/6/I. Szombathelyi Törvényszék 28.P. 21.044/2016/11/I.

feldolgozta: dr. Kiss Ferenc Kálmán

Tárgyszavak: biztosítási szerződéskötési kötelezettség, szerződéses szabadság, biztosítási esemény, kizárás, ügyvédi felelősségbiztosítás

Az ügyvédi hivatás gyakorlásának feltétele a felelősségbiztosítás megkötése, az viszont nem, hogy a r. Ügyvédi tv. az ügyvédi tevékenységek 5. §-a szerinti felsorolásával a felelősségbiztosítási szerződés tartalmát is meghatározná. Éppen ellenkezőleg, a r. Ügyvédi tv. rendelkezései a felelősségbiztosítási jogviszony tartalmára vonatkozó szabályozást nem írnak elő, kifejezetten erre irányuló jogszabályi rendelkezés hiányában pedig a szerződéses jogviszony tartalmát a felek szerződése határozza meg a r. Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében.

Nincs olyan szabály a biztosításra vonatkozó rendelkezések között, ami meghatározná, hogy a biztosító milyen eseményekkel kapcsolatban köteles kockázatot vállalni.

A szerződést kötő felek határozzák meg azt az eseményt, amelynek bekövetkezése esetére a biztosító a szerződés szerinti biztosítási összeg megfizetését meghatározott díj ellenében vállalja. Ezen nem változtat az, hogy a r. Ptk. 536. § (2) bekezdése a legalapvetőbb biztosítási eseményeket kiemeli.

A felek szerződéses szabadságából következően a biztosítási szerződésben szabadon határozhatják meg a biztosítási események körét egyrészt a biztosítási esemény meghatározásával, másrészt kizárások alkalmazásával. A biztosítónak tehát joga van arra, hogy a biztosítási szerződésben a kockázatviselésének körét és mértékét, továbbá a biztosítási díjat a biztosítási események átlagosan bekövetkező és így valószínűleg várható alakulásának alapulvételével maga állapítsa meg. Ebből pedig okszerűen az is következik, hogy a biztosító kockázatviselése a szerződésben meghatározottnál szélesebb körre nem terjedhet ki.

r. Pp. 123. §, r. Ptk. 200. § (2) bek, 209. §t, 559. § (1) bek. , 567. § (1) bek., r. Ügyvédi tv.) 10. § (2) bek.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes köteles helytállni a II. rendű alperes által a felperesnek okozott, ítélettel megállapított kárért 15 millió forint erejéig.

Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az alperesek között létrejött biztosítási szerződés részét képező általános szerződési feltételeknek a biztosító megtérítési kötelezettségének kizárásáról rendelkező 3.1.6. pontjába foglalt kikötés érvénytelen. Keresete jogi alapjaként a r. Ptk. 200. § (2) bekezdését, 209. §-át, 559. § (1) bekezdését, az 567. § (1) bekezdését, az

ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ügyvédi tv.) 10. § (2) bekezdését, és az Alkotmány 13. §-át jelölte meg. Előadta, hogy 29 millió forintot helyezett letétbe a II. rendű alperesnél mint ügyvédnél, letéti szerződés alapján, aki azt hamis meghatalmazás alapján a testvérének fizette ki. A II. rendű alperest fizetési meghagyással, majd ítélettel kötelezték az okozott kár megtérítésére, azonban a végrehajtási eljárások eredménytelenek voltak.

A felperes szerint a r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdése alapján a kötelező ügyvédi felelősségbiztosításnak valamennyi ügyvédi tevékenységre ki kell terjednie, ezért a biztosítási szerződés 3.1.6 pontjában szereplő kockázatkizárás elsődlegesen jogszabályba ütközik, másodlagosan tisztességtelen, melyre tekintettel azért is fennáll az I. rendű alperes helytállási kötelezettsége, mert a biztosítási esemény nem rendkívüli körülményekkel kapcsolatos, ezért a r. Ptk. 567. § (1) bekezdésének második mondata nem alkalmazható.

Az I. rendű alperes kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a megállapítási per r. Pp. 123. §-ban írt feltételei nem állnak fenn, továbbá a r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdése nem tartalmaz olyan értelmű kötelezést, hogy az annak alapján megkötött felelősségbiztosításnak korlátozás nélkül fedezetet kell nyújtania minden károkozásra és ilyen kötelezettség egyéb jogszabályi rendelkezésből sem vezethető le. A r. Ptk. 567. § (1) bekezdése alapján jogszerűen alkalmazhat kizárásokat a szerződéses feltételekben akkor is, ha a károkozó magatartás szándékos vagy súlyosan gondatlan volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes köteles helytállni a II. rendű alperesnek a felperessel szembeni jogerős ítélete szerinti fizetési kötelezettség összegéből 15 millió forint erejéig.

Határozatának indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes mint letevő és a II. rendű alperes mint ügyvéd között létrejött letéti szerződés alapján a felperes 29 millió forintot letétbe helyezett. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a letét összege a letevő által adott, két tanú előtt aláírt meghatalmazás alapján a meghatalmazott részére kifizethető. A felperes megkísérelte felvenni a befizetett letét összegét, de a II. rendű alperes arról tájékoztatta, hogy azt meghatalmazás alapján két nappal korábban kifizette a testvérének. A testvér által felmutatott meghatalmazáson nem a felperes aláírása szerepelt, azt helyette a testvér írta alá.

A felperes a II. rendű alperessel szemben a Megyei Ügyvédi Kamara előtt panasszal élt, amely a határozatával a II. rendű alperest vétkesnek nyilvánította és megállapította, hogy elkövette az r. Ügyvédi tv. 37. § a) pontjába ütköző egy rendbeli szándékos fegyelmi vétséget és pénzbírság fegyelmi büntetést szabott ki.

A II. rendű alperessel és a testvérral szemben indított végrehajtási eljárások

eredménytelenek voltak.

Az I. rendű alperes a II. rendű alperes felelősségbiztosítója. A letét jogosulatlan kifizetésének időpontjában a II. rendű alperesnek felelősségbiztosítása volt 15 millió forint károkozás erejéig. A biztosítási szerződésre irányadó általános szerződési feltételek II. pontja szerint biztosítási esemény a biztosított ellen érvényesített kár, amelyet a biztosított vagy alkalmazottja jogellenesen, az ügyvédi tevékenységre [r. Ügyvédi tv. 5. § (1) bekezdés a)–d) pontja] vonatkozó szabályok megsértésével – ide értve a jogszabály, valamint a bírói gyakorlat ismeretének hiányát is (műhiba), – vagy mint ügyvédi letét kezelője (pénz, érték őrzésének kivételével) e minőségében okozott. A 3.1.6. pont szerint „nem téríti meg az Egyesület azt a kárt, amely a letétként vagy egyéb jogcímen átadott, illetve átutalt összeggel való elszámolás elmaradása miatt keletkezik, kivéve ha a biztosított az átvett összeggel azért nem tud elszámolni, mert azt tévedésből, megtévesztésből vagy felróható módon (figyelmetlenség) jogosulatlanul fizette ki a jogügyletben résztvevő másik fél részére”. Az I. rendű alperes a felperes kárigényét elutasította arra hivatkozással, hogy a biztosítási feltételek 3.1.6. pontja értelmében kizárt kockázat a letétként átadott összeggel való elszámolás elmaradása miatt keletkező kár, továbbá felróta a felperesnek, hogy nem kísérelte meg a kárenyhítési kötelezettség keretében a kárigény érvényesítését a közvetlen károkozóval szemben. Az I. rendű alperes panaszbizottsága határozatával a szolgáltatási bizottság határozatát helybenhagyta. Határozata indokolásában a 3.1.6. pont értelmezése körében rámutatott arra, hogy a hamis meghatalmazást benyújtó személy nem válik a jogügylet részesévé, mert jogügylet alatt a letéti szerződést kell érteni.

Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereset körében elsőként azt vizsgálta, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei fennállnak-e. A r. Pp. 123. §-ának második mondata és a r. Ptk. 559. § (2) bekezdése alapján az I. rendű alperes helytállásának megállapítására irányuló keresetet előterjeszhetőnek találta és azt érdemben vizsgálta. Rögzítette, hogy abban a jogkérdésben kellett döntenie, hogy az I. rendű alperes jogszabályba ütköző módon zárta-e ki a letét összegével való elszámolás elmaradása miatti kártérítési kötelezettségét a perbeli esetre vonatkozóan.

A r. Ptk. 559. § (1) bekezdése szerint a biztosító felelőssége a „szerződésben megállapított mértékben” áll fenn, a biztosító kártérítési felelőssége tehát nem a biztosított által okozott kárhoz, hanem a biztosítási szerződés tartalmához igazodik, vagyis a biztosítónak nincs teljes kártérítési felelőssége.

A biztosítási szerződésre is irányadó a r. Ptk. 200. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg a r. Ptk. 567. § (1) bekezdésében írt azon korlátozás mellett, hogy biztosítási fejezetben írt rendelkezésektől a biztosítási szabályzat és a felek szerződése a biztosított, illetőleg a kedvezményezett hátrányára a törvény kifejezett engedélye nélkül nem térhet el. Ezen egyoldalúan kógens

rendelkezés mellett a szerződéses szabadság további korlátját képezi a r. Ügyvédi tv. 5. § (1) bekezdése, amely meghatározza az ügyvéd tevékenységi körébe tartozó feladatokat, mely szerint az ügyvéd a) képviseli az ügyfelét, b) büntetőügyben védelmet lát el, c) jogi tanácsot ad, d) szerződést, beadványt, más iratot készít, és e) mindezen feladatokkal összefüggésben pénz és értéktárgy letéti kezelését végzi.

A letétkezelés szabályait a r. Ügyvédi tv. 30. §-a állapítja meg meghatározva azt, hogy az ügyvéd milyen célra és hogyan fogadhat el letétet, továbbá miként kell azt kezelnie.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a letétkezelés az ügyvédi hivatás gyakorlásával szükségképpen együtt járó tevékenység. A r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdése értelmében az ügyvéd az ügyvédi tevékenysége körében okozott kár megtérítésére, sérelemdíj megfizetésére köteles felelősségbiztosítási szerződést kötni és azt az ügyvédi tevékenysége alatt fenntartani. Ebből egyrészt az következik, hogy az ügyvédi hivatás gyakorlásának feltétele a tevékenységi felelősségbiztosítás megkötése, másrészt viszont ezen felelősségbiztosításnak ki kell terjednie az ügyvédi hivatás gyakorlásával felmerülő, a r. Ügyvédi tv. 5. § (1) bekezdésben felsorolt valamennyi tevékenységre. Felelősségbiztosítás nélkül az 5. § (1) bekezdésében felsorolt ügyvédi tevékenység egyáltalán nem végezhető, ezért a jogszabály által kötelezően előírt felelősségbiztosításnak az ügyvédi tevékenység teljes körére ki kell terjednie, így a letétkezeléssel kapcsolatos ügyvédi károkozás valamennyi esetére is.

A Ptk. 559. § (1) bekezdés azon rendelkezése, miszerint kötelező felelősségbiztosítás esetén a biztosítónak a „szerződésben meghatározott mértékben” kell mentesítenie a biztosítottat az okozott kár megtérítési alól, nem értelmezhető akként, hogy a mérték nulla forint is lehet, vagyis az ügyvédi tevékenységbe beletartozó valamely kockázat teljesen kizárható lenne. Ezzel ellentétes értelmezés kiüresítené a r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdés tartalmát és a jogalkotó azon célját, hogy az ügyvédi tevékenységgel okozott kárért az ügyvédi szolgáltatást igénybe vevő személy bizonyos mértékig biztosítva legyen.

Nem osztotta az alperes azon jogi álláspontját, miszerint a perbeli kockázat kizárására a r. Ptk. 567. § (1) bekezdésének második mondata teremt lehetőséget, melynek értelmében a jelen fejezet rendelkezéseitől a biztosítási szabályzat és a felek szerződése a biztosított, illetőleg a kedvezményezett hátrányára a törvény kifejezett engedélye nélkül nem térhet el; a szabályzat azonban kimondhatja, hogy ha a biztosítási esemény meghatározott rendkívüli körülményekkel kapcsolatosan következik be, a biztosító nem köteles teljesíteni. Ezen norma rendszertanilag a Ptk. biztosításra vonatkozó rendelkezéseinek a „vegyes szabályai” között helyezkedik el, vagyis azt valamennyi biztosítástípus esetén alkalmazni kell.

A „meghatározott rendkívüli körülményeket” a jogszabály nem nevesíti, de annak megfogalmazásából arra lehet következtetni, hogy azoknak a felek működési körén kívül eső, vis maior jellegű körülményeknek kell lennie, mint például árvíz, földrengés stb. A

biztosított szándékos károkozó magatartása ebbe a körbe azért sem sorolható, mert ezen körülmény nem a biztosító mentesüléséhez, hanem a r. Ptk. 559. § (3) bekezdése szerinti megtérítési igényhez vezet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a biztosítónak szándékos biztosított károkozás esetén a károsulttal szemben helyt kell állnia, de lehetőséget kap arra, hogy az ilyen károkat a biztosítottól követelhesse, vagyis végső soron a biztosítás az ilyen károkozásra a biztosított felé nem terjed ki. Ugyanakkor a biztosító a helytállási kötelezettségét a károsulttal szemben a r. Ptk. 567. § (1) bekezdés első mondata alapján nem zárhatja ki, de azt a r. Ptk. 559. § (1) bekezdése értelmében összegszerűen korlátozhatja.

A fentiek alapján az I. rendű alperes által alkalmazott, általános szerződési feltételek 3.1.6. pontjában foglaltak jogszabályba – a r. Ügyvédi tv. 5. § (1) bekezdés d) pontjába, a 10. § (2) bekezdésébe, a r. Ptk. 559. § (1) és (3), továbbá 567. § ának (1) bekezdésébe – ütköző módon zárták ki a felelősséget az ügyvéd letétkezeléssel okozott kárának a megtérítési kötelezettsége alól. Alaptalan az alperes azon hivatkozása, hogy az egyéb biztosítók hasonló módon szabályozzák a kizárt kockázatok körét, mert ennek a jogszabályba ütközés körében relevanciája nincs, másrészt pedig a hivatkozott biztosítók a biztosítási esemény körét a Magyar Ügyvédi Kamara 1/2000. számú iránymutatása értelmében az I. rendű alperes biztosítási feltételeinek megfelelően határozták meg.

A felperes kérte az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló 3.1.6. pont érvénytelenségének megállapítását is elsődlegesen jogszabályba ütközés, másodlagosan pedig tisztességtelenség okán, melynek kapcsán azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az alperesek közötti szerződés érvénytelenségére hivatkozhat, de annak ítéleti megállapítását nem kérheti.

Az ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen kérte annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, míg másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság „új eljárás folytatására és új határozat hozatalára” történő utasítását.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy nem állnak fenn a megállapítási kereset a r. Pp. 123. §-ban írt feltételei. A felperes megóvandó joga az alperessel szembeni követelése fedezetének biztosításában áll, abban, hogy a biztosítottnak való teljesítése által a kárköveteléshez szükséges fedezet a biztosított részére rendelkezésre álljon. Ez a joga kizárólag akkor megóvandó, ha azt a biztosító veszélyezteti és ezt a felperes nem tudta igazolni.

Téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy a szerződés 3.1.6. pontja jogszabályba ütközés okán semmis. Indokolatlanul kiterjesztően értelmezte a r. Ügyvédi tv. 10. § (2)

bekezdését, amikor azt állapította meg, hogy az ügyvéd tevékenységi körébe tartozó károkozó magatartások közül a biztosító semmilyen magatartási formát nem zárhat ki. Semmilyen jogszabályi rendelkezés, így a r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdése sem kötelezi a biztosítókat, illetőleg a biztosított ügyvédek arra, hogy olyan felelősségbiztosítást kössenek, amely semmiféle kockázatkizárást vagy -korlátozást nem tartalmaz. A biztosítási esemény fogalmának meghatározása a felek szerződési szabadsága körébe tartozik, melynek alátámasztásaként hivatkozott számos felelősségbiztosítással kapcsolatos jogszabályra és arra, hogy a 44/2015. (III. 12.) Korm. rend. kifejezetten megengedi ezt.

A kérdéses rendelkezés nem is zárja ki a letétkezelést a fedezetből, csak korlátozza azt. A leggyakrabban előforduló ügyvédi műhiba biztosítva van, tehát téves az az ítéleti megállapítás, hogy kiüresíti a szerződés a r. Ügyvédi tv. 10. § (2) bekezdését.

Tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság a r. Ptk. 559. § (1) bekezdését is, mivel a helytállási kötelezettséggel kapcsolatos kizárások és korlátozások nem csupán összegszerűek lehetnek. A r. Ptk. 559. § (3) bekezdése pedig csak azt mondja ki, hogy önmagában a szándékos károkozás vagy súlyos gondatlanság nem mentesíti a biztosítót a helytállási kötelezettség alól, azonban abból sem következik, hogy a biztosító bizonyos kockázatokat kizárjon a fedezeti körből.

Tévedett az elsőfokú ítélet a r. Ptk. 567. § (1) bekezdésének értelmezésében is, mivel a felperes a biztosítási szerződésben nem minősül sem biztosítottnak, sem szerződőnek, sem kedvezményezettnek, így reá nézve az egyoldalú kógencia nem értelmezhető. Továbbá mivel a Ptk. nem tiltja a biztosító helytállási kötelezettségének korlátozását, illetőleg kizárását, azt nem is lehet megszegni még az egyoldalú kógencia érvényesülése esetén sem.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását annak helyes ténybeli és jogi indokai alapján. Állította, hogy a r. Pp. 123. §-ban foglalt feltételek fennállnak, melynek körében hivatkozott az EBH2002.633 számú eseti döntésre. Fenntartotta azon álláspontját, hogy a kérdéses kikötés jogszabályba ütközik, melyet alátámasztanak az F/13. és F/14. alatti jelentések is. A kizárás körébe vonható eset nem tekinthető rendkívüli körülménynek, így arra a felelősségbiztosításnak a r. Ügyvédi tv. 5. § (1) bek. e) pontja és 10. §-a alapján ki kell terjednie. A fellebbezésben megfogalmazott kérdések nem merültek fel korábban, azonban arra a válaszokat tartalmazzák a keresetlevél F/2., F/3. és F/4. alatti mellékletei.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a releváns tényeket megállapította, azonban az ítélet tábla a fellebbezéssel érintett körben érdemi döntésével nem ért egyet, míg indokolásával nagyobb részt nem ért egyet az alább kifejtettek miatt.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a megállapítási kereset r. Pp. 123. §-ában foglalt feltételei fennállnak, az ítéltábla a fellebbezéssel támadott határozat e körben írt indokolásával maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja, csupán kiegészíti azzal, hogy a Kúria – fellebbezési ellenkérelemben is hivatkozott – EBH2002. 633. számon közzétett eseti döntésében egyértelműen állást foglalt arról, hogy amennyiben a r. Pp. 123. § szerinti előfeltételei egyébként fennállnak, a r. Ptk. 559. § (2) bekezdése nem zárja ki a biztosítóval szembeni megállapítási kereset előterjesztését. Ezen bírói gyakorlat helyességét alátámasztja, hogy azóta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:473. § (2) bekezdése kodifikálta is, melynek értelmében a károsult a biztosítóval szemben annak bírósági megállapítása iránt keresetet indíthat, hogy a biztosított felelősségbiztosítási fedezete a károkozás időpontjában a károsult kárára fennállt-e.

Az ítéltábla nem osztja ugyanakkor az elsőfokú bíróság azon álláspontját, mely szerint az I. rendű alperes jogszabályba ütköző módon zárta ki az adott esetre a helytállási kötelezettségét. Az elsőfokú ítélet helyesen ismerteti a felelősségbiztosítási szerződés lényegét és helyesen utal a r. Ptk. 200. § (1) bekezdésére, mely szerint a szerződések tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződéses szabadság azt jelenti, hogy a felek szabadon határozzák meg, hogy szerződést kívánnak-e kötni, szabadon választják meg szerződéses partnerüket, nincs típuskényszer és a törvényes korlátok között szabadon határozzák meg a szerződések tartalmát. Arra is helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a r. Ügyvédi tv. korlátozza a szerződéses szabadságot, ezt a korlátot azonban nem a törvény általa idézett 5. §-ának (1) bekezdése jelenti, amely az ügyvédi tevékenység körébe tartozó feladatokat sorolja fel, hanem a szintén idézett 10. § (2) bekezdése, amely az ügyvéd számára kötelezővé teszi a felelősségbiztosítási szerződés megkötését az ügyvédi tevékenysége körében okozott kár megtérítésére és sérelemdíj megfizetésére. Mindebből valóban az következik, hogy az ügyvédi hivatás gyakorlásának feltétele a felelősségbiztosítás megkötése, az viszont nem, hogy a r. Ügyvédi tv. az ügyvédi tevékenységek 5. §-a szerinti felsorolásával a felelősségbiztosítási szerződés tartalmát is meghatározná. Éppen ellenkezőleg, az Ügyvédi tv. rendelkezései a felelősségbiztosítási jogviszony tartalmára vonatkozó szabályozást nem írnak elő, kifejezetten erre irányuló jogszabályi rendelkezés hiányában pedig a szerződéses jogviszony tartalmát a felek szerződése határozza meg a r. Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében.

A r. Ptk. 559. § (1) bekezdésében írt kötelezettség – a biztosító a szerződésben meghatározott mértékben köteles mentesíteni a biztosítottat – helyes értelmezése szerint valóban egy meghatározott keretösszeg erejéig fennálló helytállási kötelezettséget jelent, azonban ez a rendelkezés független attól, hogy az ügyvéd és a biztosító közötti megállapodás mely tevékenységre, károkozó magatartásra terjed ki. Mindebből következően fogalmilag kizárt, hogy az adott kikötés – amely meghatározott tevékenységet kizár a kockázati körből – a r. Ptk. 559. § (1) bekezdésével ellentétes legyen. Megjegyzi e

körben azt is az ítélőtábla, hogy a jogalkotói cél kétségtelenül az, hogy az ügyvédi tevékenységgel okozott kár megtérítésére megfelelő fedezet legyen, az ezzel összefüggő kötelezettség azonban az ügyvédet és nem a biztosítót terheli, ezért nem értékelhető az utóbbi terhére, ha az ügyvéd nem valamennyi tevékenységére kiterjedő biztosítást köt.

Helytállóan rögzítette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a r. Ptk. 567. § (1) bekezdése meghatározott rendkívüli eseményekhez köti a biztosító mentesülését. Nincs azonban olyan szabály a biztosításra vonatkozó rendelkezések között, ami meghatározná, hogy a biztosító milyen eseményekkel kapcsolatban köteles kockázatot vállalni. A r. Ptk. 200. § (1) bekezdéséből és az 536. §-ában foglalt rendelkezések egybevetéséből az következik, hogy a szerződést kötő felek határozzák meg azt az eseményt, amelynek bekövetkezése esetére a biztosító a szerződés szerinti biztosítási összeg megfizetését meghatározott díj ellenében vállalja. Ezen nem változtat az, hogy a r. Ptk. 536. § (2) bekezdése a legalapvetőbb biztosítási eseményeket kiemeli.

Az I. rendű alperes helyesen hivatkozott a fenti körben arra, hogy a felek szerződéses szabadságából következően a biztosítási szerződésben szabadon határozhatják meg a biztosítási események körét egyrészt a biztosítási esemény meghatározásával, másrészt a kizárások alkalmazásával. Az I. rendű alperesnek tehát joga van arra, hogy a biztosítási szerződésben a kockázatviselésének körét és mértékét, továbbá a biztosítási díjat a biztosítási események átlagosan bekövetkező és így valószínűleg várható alakulásának alapulvételével maga állapítsa meg. Ebből pedig okszerűen az is következik, hogy a biztosító kockázatviselése a szerződésben meghatározottnál szélesebb körre nem terjedhet ki.

A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította. Fővárosi Ítélőtábla Gf.40.574/2018/4. Fővárosi Törvényszék 5.G.40.092/2017/18

feldolgozta: dr. Kiss Ferenc Kálmán

Publikált határozatok

EuB

2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet, C-451/18, ECLI:EU:C:2019:635

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi

rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az EUMSZ 101. cikk szerinti, különösen a tehergépjárművek árazására és bruttó áremeléseire vonatkozó összehangolt megállapodásokból álló jogsértés által okozott kár megtérítése iránti kereset keretében a „káresemény bekövetkezése helyének” az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben a jogsértéssel érintett piac helye tekintendő, vagyis ahol a torzított piaci árakat alkalmazták, és ahol a károsult állítása szerint a kár bekövetkezett, még akkor is, ha a kereset a szóban forgó kartell olyan résztvevője ellen irányul, akivel a károsult nem létesített szerződéses jogviszonyt.

2019. november 7-i Guaitoli ítélet, C-213/18, ECLI:EU:C:2019:927

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 1. pontját, 67. cikkét és 71. cikkének (1) bekezdését, valamint a nemzetközi légi szállítás egyes szabályainak egységesítéséről szóló, 1999. május 28-án Montrealban kötött, az Európai Közösség nevében a 2001. április 5-i 2001/539/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezmény 33. cikkét akként kell értelmezni, hogy a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben előírt egységesített átalányigények tiszteletben tartásának biztosítására és az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó további kár megtérítésére irányuló kereset alapján eljáró tagállami bíróságnak az első kereseti kérelem esetében az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontjára, a második kereseti kérelem esetében pedig az említett Egyezmény 33. cikkére tekintettel kell értékelnie joghatóságát.

2) A nemzetközi légi szállítás egyes szabályainak egységesítéséről szóló, 1999. május 28-án Montrealban kötött egyezmény 33. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó kár megtérítésére irányuló keresetek vonatkozásában nemcsak a joghatóságnak az Egyezményben részes államok közötti megosztását, hanem egyúttal az egyes ilyen államok bíróságai között az illetékesség megosztását is szabályozza.

2019. december 11-i Bueno Ruiz és Zurich Insurance végzés, C-431/18, ECLI:EU:C:2019:1082

Az ügy tényállása szerint Bueno Ruiz asszony a tulajdonát képező gépkocsival rendszeresen egy magánparkolóban parkol le arra a parkolóhelyre, amit Bueno Ruiz asszony birtokol. A

gépjármű műszaki állapota miatt a gépjárműből olaj és egyéb folyadék folyt ki a Bueno Ruiz asszony által használt parkolóhelyre. Az olajfolt azonban a szomszédos parkolóhelyekre is ráfolyt. 2015. szeptember 19-én Sánchez asszony a saját gépjárművéhez menve, ami az egyik szomszédos parkolóhelyen volt, elcsúszott az olajfolton és személyi sérülést szenvedett. Az a kérdés merült fel, hogy erre az esetre a forgalomban való részvétel fogalma kiterjed-e.

A végzés rendelkező szerint a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikk első bekezdését úgy kell értelmezni, hogy „a gépjármű forgalomban való részvétele” e rendelkezésben foglalt fogalma alá tartozik az olyan helyzet, amikor egy szállítóeszköz funkciójának megfelelően használt gépjármű, mellyel magánparkolóban közlekedtek vagy parkoltak, ebben a parkolóban történt balesetben vesz részt.

(A rövidített tényállást összeállította és a végzés rendelkező részét magyarra fordította dr. Pataky Tibor)

2019. december 19-i Rust-Hackner ítélet, C-355/18, C-356/18, C-357/18 és C-479/18 egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2019:1123

1) Az 1992. november 10-i 92/96/EGK tanácsi irányelvvel módosított, a közvetlen életbiztosítási tevékenységekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról, a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását elősegítő rendelkezések megállapításáról, valamint a 79/267/EGK irányelv módosításáról szóló, 1990. november 8-i 90/619/EGK második tanácsi irányelv 15. cikkének – a közvetlen életbiztosítási tevékenységre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 79/267/EGK, illetve a 90/619/EGK irányelv módosításáról szóló, 1992. november 10-i 92/96/EGK tanácsi irányelv (harmadik életbiztosítási irányelv) 31. cikkével összefüggésben értelmezett – (1) bekezdését, az életbiztosításról szóló, 2002. november 5-i 2002/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 35. cikkének az ezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését, valamint a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II) szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 185. cikkének az ezen irányelv 186. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az életbiztosítási szerződésre vonatkozó elállási jog gyakorlásának határideje akkor is abban az időpontban kezdődik meg, amikor a biztosítottat tájékoztatják a szerződés megkötéséről, ha a biztosító által a biztosítottnak adott tájékoztatásban

- nem szerepel, hogy a szerződésre alkalmazandó nemzeti jog az említett elállási jog gyakorlására vonatkozóan nem ír elő alaki követelményeket, vagy pedig
- olyan alaki követelmények szerepelnek, amelyeket a szerződésre alkalmazandó nemzeti jog, illetve az említett szerződésre vonatkozó szerződési kikötések valójában nem követelnek meg, feltéve hogy ez az információ nem fosztja meg a biztosítottat attól a lehetőségtől, hogy az elálláshoz való jogát lényegében ugyanolyan feltételek mellett gyakorolja, mint amilyenek helytálló tájékoztatás mellett álltak volna fenn. A kérdést előterjesztő bíróságok feladata a többek között a nemzeti jogszabályi háttérrel és az alapügy tényállását figyelembe vevő, átfogó értékelés alapján annak megítélése, hogy a biztosítottnak adott tájékoztatás megfosztotta-e őt ettől a lehetőségtől.

2) A 92/96 irányelvvel módosított 90/619 irányelv 15. cikkének a 92/96 irányelv 31. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a biztosító által a biztosítottnak az elállási jogával kapcsolatban adott tájékoztatás elmaradása, vagy olyan mértékben hibás tájékoztatás esetén, amely megfosztja a biztosítottat attól a lehetőségtől, hogy az elálláshoz való jogát lényegében ugyanolyan feltételek mellett gyakorolja, mint amilyenek helytálló tájékoztatás mellett álltak volna fenn, az elállási jog gyakorlására vonatkozó határidő akkor sem kezdődik meg, ha a biztosított más módon tudomást szerzett az elállási jog fennállásáról.

3) A 92/96 irányelvvel módosított 90/619 irányelv 15. cikkének a 92/96 irányelv 31. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését és a 2002/83 irányelv 35. cikkének az ezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy – amennyiben a szerződésre alkalmazandó jog nem szabályozza az elállási jogról való elmaradt vagy téves tájékoztatás jogkövetkezményeit – a biztosított azt követően is élhet elállási jogával, hogy a szerződést felmondták, és a szerződésből eredő valamennyi kötelezettséget – köztük a visszavásárlási érték biztosító általi kifizetését is – teljesítették.

4) A 92/96 irányelvvel módosított 90/619 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, a 2002/83 irányelv 35. cikkének (1) bekezdését és a 2009/138 irányelv 185. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely alapján a biztosító annak a biztosítottnak, aki elállási jogával élt, csak a visszavásárlási értéket köteles megtéríteni.

5) A 92/96 irányelvvel módosított 90/619 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, a 2002/83 irányelv 35. cikkének (1) bekezdését és a 2009/138 irányelv 186. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely hároméves elévülési időt ír elő az elállási jogát gyakorló biztosított által visszatérítettni kért, jogalap nélküli gazdagodást terhelő egyenértéki kamatokhoz való jog gyakorlására, amennyiben az elévülési idő megállapítása nem kérdőjelezi meg a biztosított

elállási jogának tényleges érvényesülését, amit a C-479/18. sz. ügyben kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

2020. február 27-i BALTA ítélet, C-803/18, ECLI:EU:C:2020:123

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 15. cikkének 5. pontját és 16. cikkének 5. pontját úgy kell értelmezni, hogy az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett „nagykockázatot” fedező, a biztosítási kötvény jogosultja és a biztosító által kötött biztosítási szerződésben szereplő joghatósági kikötést nem lehet érvényesíteni az e szerződés által biztosított azon személlyel szemben, aki nem a biztosítási ágazatban folytat tevékenységet, aki e kikötéshez nem adta beleegyezését, és aki a biztosítási kötvény jogosultja és a biztosító székhelyétől eltérő tagállamban rendelkezik székhellyel.

2020. február 27-i Corporis ítélet, C-25/19, ECLI:EU:C:2020:126

A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló (Szolvencia II) 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ezen irányelv 151. cikkével és a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkézbesítés”), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (8) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 152. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy képviselőnek a fogadó tagállamban a nem életbiztosító által történő kijelölése magában foglalja e képviselő meghatalmazását arra, hogy átvegye a közlekedési baleset miatti kártérítési eljárást megindító iratot.

.....

BH

BH 2020.1.10 Hozzá tartozó elvesztéséből eredő nem vagyoni kárigény alapja a teljes családban éléshez való jog sérelme abban az esetben lehet, ha a károsult igazolta, hogy a káreseményt megelőzően hozzátartozójával a teljes családban éléshez való személyiségi jog által védett szoros, egymást támogató, egymást segítő családi kapcsolat állt fenn; önmagában az együttélés ilyen igényt nem alapoz meg [1993. évi XXXI. tv. 1. cikk, Alaptörvény I., II. és IV. cikk; 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 75. §, 76. §, 84. §, 85. §, 339. §, 384. §, 349. §, 355. §; 1952. évi III. tv. (Pp.) 221. §].

BH 2020.1.12 Az igényérvényesítésre vonatkozó hat hónapos időkorlát minden járadékjellegű igény tekintetében alkalmazandó. Az igényérvényesítés e vonatkozásban nem korlátozódik a bíróság előtti igényérvényesítésre, a jogosult a járadékigény összegének és jogcímének megjelölése mellett igényét közvetlenül a károkozónál vagy a helyettes helytállásra kötelezettel szemben is érvényesítheti [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 280. § (3) bek.; 1952. évi III. tv. (Pp.) 81. § (2) bek., 166. § (1) bek., 206. § (1) és (3) bek.].

BH 2020.1.13 Ha a fél elmulasztja megtenni azokat az intézkedéseket vagy nyilatkozatokat, amelyek – külön kikötés nélkül is – szükségesek ahhoz, hogy a másik fél a szerződésből eredő kötelezettségeit megfelelően teljesítse, közbenső szerződésszegést követ el. Ennek jogkövetkezménye, hogy a másik fél egyidejű késedelmének beállása kizárt [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:150. § (1)–(2) bek.].

BH 2020.1.16 Az utazási szerződésben az életet, testi épséget, egészséget megkárosító szerződésszegésért való felelősség nem korlátozható [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 314. §, 416. §; 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 11. §, 20. §; 281/2008. (XI. 28.) Korm. r. 11. §, 12. §; 90/314. EGK irányelv].

BH 2020.1.22 I. A bíróságok tájékoztatási kötelezettsége és a feleket terhelő bizonyítási szabályok figyelembevételével kell állást foglalni arról, hogy a munkavállaló betegségének munkaviszonnyal való összefüggése nagymértékben valószínűsíthető-e, továbbá megállapítható-e, hogy a kárt a munkáltató működésével összefüggésben szenvedte el.
II. Ennek során kiemelten kell értékelni a konkrét munkafeladatokhoz tartozó munkavédelmi előírásokat, a védőeszközök biztosítását és mindezek használatának ellenőrzését [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (1) bekezdés].

BH 2020.2.45 I. Az üzletszabályzat általános szerződési feltételnek minősítése szempontjából nincs jelentősége a szabályzat terjedelmének, formájának, rögzítése módjának. A lízingszerződéshez az üzletszabályzat fizikailag is összekapcsolásra került, így megállapítható, hogy azt a fogyasztó megismerte és elfogadta az a szerződő felek megállapodásának részévé vált [1959. évi IV. tv. (r. Ptk.) 205/A. §, 205/B. § (1) bek.].

II. A lízingszerződés futamidő lejárta előtti felmondása a szerződést a jövőre nézve szünteti meg. A felek további szerződéses szolgáltatásokkal nem tartoznak, a már nyújtott szolgáltatás szerződés szerű pénzbeli ellenértéke teljesítendő, a szerződésszegő lízingbevevővel szemben a szerződés szerű teljesítés elmaradásából eredő kár érvényesíthető [1996. évi CXII. tv. (rHpt.) 2. számú melléklet I/11. pont, r. Ptk. 319. § (2) bek., UNIDROIT egyezmény].

III. Nem világos, nem érthető a devizaalapú pénzügyi lízingszerződés általános szerződési feltételeinek a fogyasztó lízingbevevő fizetési kötelezettségét szabályozó kikötése, ha az árfolyamkockázat viselése – az árfolyamkockázat mibenlétére, a lízingbevevő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatására, kockázatviselése mértékére vonatkozó, a fogyasztó

lízingbevevő részére nyújtott kifejezett tájékoztatás hiányában – csak kikövetkeztethető az általános szerződési feltételek több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő rendelkezéseinek egybevetése és együttes értelmezése alapján [r. Ptk. 209. § (1) bek.].

BH 2020.3.68 Házastárs elvesztésével kapcsolatban a teljes családban éléshez fűződő személyiségi jog sérelmén túl a lelki egészséghez való személyiségi jog sérelme akkor állapítható meg, ha megállapítható az előbbi jog sérelmén túlmutató pszichés hátrány, érzelmi veszteség [1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 84. § (1) bek. c) pont, 355. § (1)–(4) bek., 1952. évi III. tv. (régi Pp.) 3. § (3) bek., 164. § (1) bek., 206. § (1) bek., 221. § (1) bek.].

BH 2020.3.70 Amennyiben az elítélt bűnösségét olyan bűncselekményben állapították meg, amelynek tényállási eleme az elkövetési magatartás és a bekövetkezett eredmény közötti okozati összefüggés megléte, a polgári perben a jogellenes magatartás és a beállt eredmény közötti okozati összefüggés fennállása már nem vitatható [1952. évi III. tv. (régi Pp.) 4. § (2) bek., 1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 339. § (1) bek.].

BH 2020.3.74 Megkülönböztető fény- és hangjelzést használó jármű vezetőjének figyelembe kell vennie, hogy a többi közlekedő észlelte-e a jelzést, továbbá hogy az akadálytalan továbbhaladását biztosítják-e. Amennyiben haladása során a kellő körültekintést tanúsítja, a baleset bekövetkezéséért felelőssége nem állapítható meg [1952. évi III. tv. (régi Pp.) 3. § (1) és (3) bek., 177. § (1) bek. 1/1975. KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 49. § (2) bek.].

ÍH

ÍH 2019.112 A BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉG VIZSGÁLATÁNAK SZEMPONTJAI A GYALOGOSÁTKELŐHELYEN JÁRMŰKÉNT ÁTHALADÓ KERÉKPÁROS ELÜTÉSE ESETÉN

I. A gyalogosátkelőhelyre vonatkozó szabályok a gyalogos és a jármű forgalmi viszonyát rendezik, a szabályok járművek egymás közötti forgalmi viszonyára nem alkalmazhatók.

II. A gyalogosátkelőhelyen a kerékpáron áthaladónak nincs elsőbbsége. Elütése esetén ezért az általános balesetelhárítási kötelezettség mikénti teljesítésétől függően alakul a gázoló büntetőjogi felelőssége.

III. A gyalogosátkelőhelyen járműként áthaladó kerékpáros elütéséért a járművezető büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha egyéb, a gyalogosátkelőhely megközelítésével kapcsolatos szabályt megsértett, vagy balesetelhárítási kötelezettségének nem tett eleget [KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pont, KRESZ 21. § (6) bekezdés, KRESZ 1. számú függelék II.a. pont és III.b. pont, Btk. 235. § (1) bekezdés; EBH 2007.1587.].

ÍH 2019.117 SÉRTETTI KÖZREHATÁS A KÖZÚTI BELESET BEKÖVETKEZTÉBEN

Közúti baleset okozásának vétsége nem állapítható meg, ha az idős sértett úttesten történt áthaladása a terhelt által vezetett gépjármű helyszínre érkezése előtt megtörtént, majd a sértett féktávolságon belül az útpadkáról a gépjármű elé visszalép [Btk. 235. § (1) bek. (2) bek. b) pont, KRESZ 43. § (4) bekezdés b) pont].

ÍH 2019.123 KÁRTÉRÍTÉSI PERBEN OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉS - JOGELLENESSÉG VIZSGÁLATA
A kártérítésre irányuló perben az okozati összefüggésnek olyan értelemben is jelentősége van, hogy csak azoknak a magatartásoknak a jogellenességét lehet és kell vizsgálni, amelyek a felperes által érvényesített konkrét kár bekövetkezése szempontjából relevanciával bírnak. Ezért nem önmagában a jogellenes magatartást, hanem a károkozó magatartást, azaz a konkrét kárigény kapcsán kár okozására alkalmas magatartás jogellenességét kell vizsgálni. [A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 349. § (1) bekezdés, 339. §; a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 157. § a) pont, 130. § (1) bekezdés d) pont, 206. §]

ÍH 2019.124 ÁLTALÁNOS KÁRTÉRÍTÉS

I. A károsult választása szerint a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata vagy kártérítés iránt indíthat pert. Amennyiben a közigazgatási perben pervesztes lett, ugyanazon az alapon kártérítés iránt sikeresen már nem indíthat újabb pert. Ha azonban a közigazgatási perben eljáró bíróság a károsult bírósági felülvizsgálat iránti keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül elutasítja, ez nem zárja ki, hogy a lefoglalásból eredő kárának megtérítését követelje a közigazgatási szervtől.

II. Ha a lefoglalt dolog kieséséből származó elmaradt haszon pontos összege nem határozható meg, a károsult olyan összegű általános kártérítésre tarthat igényt, amely a teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Az általános kártérítés a károsultnak a lefoglalás ideje alatt kiesett árbevétele teljes megtérítésére szolgál, ami kizárja ugyanezen időszakra nézve egy konkrét szerződésből eredő elmaradt vagyoni előny megtérítése iránti igény érvényesítésének eredményességét. [A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 349. § (1) bekezdés, 359. § (1) bekezdés; a 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) 85. § (1) bekezdés].

ÍH 2019.138 ÜGYVEZETŐ FELELŐSSÉGE HA A CÉG VEZETÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ISMERETEKSEL NEM RENDELKEZIK

A gazdasági társaság alapítása során jogszabály az ügyvezető számára nem ír elő végzettséget, sem üzleti jártasságot, a gazdasági társaság szabadon alapítható. Ha azonban az ügyvezető tudja, hogy a társaság alapításához, vezetéséhez szükséges képességeknek nincs a birtokában és mégis vállalja vagy továbbfolytatja ügyvezetői tevékenységét, utóbb a pénzügyi-gazdasági ismeretek hiányára – felelőssége alóli kimentésként – nem hivatkozhat. [2006. évi V. tv. (Ctv.) 118/B. § (1), (4) bekezdés 2003. évi XCII. törvény (Art.) 7. § (2) bekezdés; 1996. évi LXXXI. törvény (Taotv.) 4. § 2000. évi C. törvény (Sztv.) 4. § (1) bekezdés]

ÍH 2019.142 A FELSZÁMOLÓ KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉGE AZ ADÓS VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐJÉVEL SZEMBEN BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉSÉNEK ELMARADÁSA MIATT

Ha a felszámoló nem kezdeményez az adós vezető tisztségviselőjével szemben büntetőeljárást, ez a magatartása akkor jogellenes és felróható, ha bizonyítottan felismerte, vagy – a gondos eljárás mellett – fel kellett ismernie, hogy olyan bűncselekmény elkövetésének a megalapozott gyanúja áll fenn, amely miatt az adós vagyona csökkent, és az ilyen vagyonkimentéssel szembeni fellépéssel a felszámolói vagyon növelhető. A bűncselekmény gyanúját felvető magatartás miatt bekövetkezett kár alapján a polgári jogi kártérítési felelősség érvényesítésének nem előfeltétele a károkozó büntetőjogi felelősségének a megállapítása. Ezért amennyiben a felszámoló gondos eljárása mellett sem kezdeményez az adós vezető tisztségviselőjével szemben, annak a vagyon csökkenését eredményező és bűncselekmény gyanúját felvető magatartása miatt büntetőeljárást, a hitelezővel szemben emiatt a kártérítési felelőssége csak akkor áll fenn, ha a hitelezői igény a vezető tisztségviselővel szembeni érvényesítését bizonyítottan a büntetőeljárás elmaradása hiúsította meg. [Alkalmazott jogszabályok: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 339. § (1) bekezdés; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §; a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 33. § (4) bekezdés, 54. § (1) bekezdés.]

ÍH 2020.21 IDEIGLENES INTÉZKEDÉS, KÁRTÉRÍTÉSI JÁRADÉK

Köztudomású tény, hogy fejlesztő foglalkozásokkal a gyermek készségei erősíthetők. A fogyatékos gyermeket nevelő felpereseknek méltányolható érdekük, hogy az elérhető legjobb állapothoz segítsék hozzá gyermeküket, ugyanakkor nem várható el tőlük a fejlesztés költségeinek erőn felüli, az egyéb szükségleteik kielégítésének feláldozásával történő biztosítása. E különös méltánylást érdemlő körülmények indokolják, hogy a bíróság ideiglenes intézkedéssel kötelezze a terhesgondozás során valószínűsíthetően mulasztó alpereseket olyan összegű kártérítési járadék megfizetésére, amely a fejlesztéssel járó anyagi terhek viselésében megfelelő segítséget jelent a felperesek számára. Alkalmazott jogszabályok: 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 103. § (1) bekezdés.

BDT

BDT2020. 4121.

I. A Cstv. 33/A. §-ára alapított kereset esetén a felperes bizonyítási érdekébe tartozik a vezető tisztségviselő hitelezői érdekeket sértő magatartása (mulasztása) és a hitelezői igények megghiúsulása közti ok-okozati összefüggés bizonyítása. A bizonyítási érdek a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésében írt tényállás esetén sem fordul át az alperesre.

II. Ha az adós iratait a vezető tisztségviselő a felszámolónak nem adta át, a felperes bizonyítási szükséghelyzetben van, melynek következtében azt a tényt, hogy az alperes

hitelezői érdekeket sértő magatartása és a hitelezői igények kielégítésének megghiúsulása közt fennáll az ok-okozati összefüggés, valónak kell elfogadni.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. §; 2016. évi CXXX. tv. 265. § (1)-(3) bek.

BDT2020. 4123.

I. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének szempontjából a likvid vagyon részeként nem csupán a meglévő pénzeszközöket, hanem az egy éven belül pénzeszközzé tehető egyéb forgóeszközöket is figyelembe kell venni. A forgóeszközök között kimutatott követelésállomány összetétele, esedékessége, valamint megtérülésének esélye azonban nagyban befolyásolja a forgóeszköz-állomány likvid jellegét, amely szakértői igénybevételét teszi szükségessé.

II. Ha az elsőfokú bíróság elmulasztja az anyagi pervezetés körében felhívni a fél figyelmét arra, hogy a tényállításának alátámasztása szakértői bizonyítás útján lehetséges, majd a másodfokú bíróság pótolja az elsőfokú bíróság eljárásának ezt a hiányát, amely eredményeként a fél indítványozza a szakértői bizonyítás lefolytatását, úgy - arra tekintettel, hogy a másodfokú bíróság által végzett anyagi pervezetés és az azt követően tett indítvány következményeként a másodfokú eljárásban nem az elsőfokú bíróság által már megkezdett bizonyítás kiegészítése, hanem az elsőfokú eljárásban mellőzött teljes szakértői bizonyítás lefolytatása válik szükségessé - a másodfokú bíróság annak ellenére hatályon kívül helyezheti az elsőfokú ítéletet, hogy a fellebbezés csak az ítélet megváltoztatását kérte.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2016. évi CXXX. tv. 237. § (2) bek., 317. § (1) bek. a) pont, 369. § (3) és (4) bek., 381. §, 384. § (2) bek.; 1991. évi XLIX. tv. 33/A. § (1) bek.

BDT2020. 4130.

I. Ha az eltérő jogalkalmazás kiküszöbölésére a Kúria jogegységi határozatot alkot, az ezt követően hozott törvénysértő intézkedés miatt indított kártérítési perben a bíróság nem hivatkozhat a felróhatóság kimentése érdekében arra, hogy a jogegységi határozattal ellentétes jogalkalmazása nem volt kirívóan téves.

II. A börtönbüntetés végrehajtásának elévülése ellenére történő foganatosítása miatt indított kártérítési perben a Bv. törvény tarifális rendelkezése nem alkalmazható.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 339. § (1) bek., 349. § (1) bek.; 2013. évi V. tv. 6:519. §, 6:549. § (1) bek.; 2011. évi CLXI. tv. 42. § (1) bek.; 2013. évi CCXL. tv. 10/A. §; 4/2006. BJE határozat

BDT2020. 4139.

A civil szervezet működési autonómiája nem terjedhet odáig, hogy a vadásztársaságba való tagfelvételt, illetve a tagsági viszony fenntartását a szerződési szabadság elvének sérelmével a tagoknak a tagsági viszonyuktól független vadkár iránti igényükről való lemondásához kösse.

Alkalmazott jogszabályhelyek: Alaptörvény XV. cikk; 2013. évi V. tv. 3:4. § (1)-(3) bek., 6:59. § (1)-(2) bek., 6:526. §; 2011. évi CLXXV. tv. 3. § (1)-(4) bek.; 2003. évi CXXV. tv. 8. § q) pont; 1996. évi LV. tv. 3. § (1) bek., 4. §, 13. § (2) bek., 75. § (1) bek., 81. §

BDT2020. 4140.

A háziiorvosi praxis működtetésére kötött feladatellátási szerződés jogellenes felmondása következtében a praxisjog elértéktelenedése, elvesztése miatt a háziorvos kártérítési igényt érvényesíthet.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 339. § (1) bek.; 2000. évi II. tv. 1. § (2) bek. c) pont, 2. § (1) bek., 2/B. § (5) bek.; 313/2011. (XI. 23.) Korm. rendelet 14. § (2) bek.

BDT2020. 4141.

A közös károkozás megvalósul, ha a kárt az egyik károkozó szerződésszegése és egy vagy több további károkozó szerződésen kívüli magatartása okozza. A károkozók egyetemlegesen felelnek akkor is, ha a deliktuális felelősség eltérő alakzatai alapján állnak helyt.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 6:519. §, 6:521. §, 6:535. §, 6:539. §; 1988. évi I. tv. 34. §; KRESZ 28. §

BDT2020. 4143.

Ha a beteg hátrányosan megváltozott egészségi állapota részben az egészségügyi szolgáltató kezelésével össze nem függő külső ok miatt, részben pedig az egészségügyi szolgáltató eljárásával összefüggésben alakult ki, az egészségügyi szolgáltató csak a magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett hátrányokért felel.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 318. §, 339. § (1) bek.; 1997. évi CLIV. tv. 77. §, 244. §

BDT2020. 4145.

I. A környezetkárosodás, környezetkárosítás, kármentesítéssel kapcsolatos kötelezettségek megszegése esetére a biztosíték nyújtásának elrendeléséhez az erre igényt tartó félnek kell a felelősség megállapításához szükséges tényállási elemeket (fizetéképtelenséggel fenyegető helyzet, hitelezői érdekek figyelmen kívül hagyása, vagyoncsökkenés, hitelezői igények kielégítése megghiúsításának lehetősége, okozati összefüggés) valószínűsítetnie.

II. A biztosíték nyújtása iránt előterjesztett kérelem tárgyában hozott végzés elleni fellebbezési eljárás tárgyának értéke nem meghatározható.

Alkalmazott jogszabályhely: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. §

BDT2020. 4147.

A fogva tartás hátrányos - 2016. december 31-ig meg nem szűnt - körülményei miatt a büntetőbíróság hatáskörébe tartozó kártalanítás kérhető, egyéb igény nem érvényesíthető.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi CCXL. tv. 10/A. § (1)-(3) bek., 70/A. § (5) bek. c) pont; 2016. évi CXXX. tv. 176. § (1) bek. b) pont

Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2020 első negyedében közzétett tájékoztatókból

A folyóirat szó szerint közöl egyes, a Kúria honlapján a Sajtó, közlemények, média menüpont alatt a Kúria Sajtótitkársága által közzétett, a Kúria tanácsai által elbírált ügyekről készített tájékoztatókat.

1. Baleseti kártérítés megfizetése tárgyában hozott döntést a Kúria

Tájékoztató a Kúria M.I. tanácsa által tárgyaláson elbírált Mfv.I.10.067/2019. számú ügyről.

A felperes 2008. március 26-án teherautó platójának belsejében a targoncának háttal elhelyezkedve dolgozott, amikor a mögötte épp felrakásra kerülő rakomány ráborult, és fejét, hátát megütötte. A megismételt eljárásban keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az őt ért balesettel összefüggésben kialakult vagyoni és nem vagyoni kára, mindezek késedelmi kamata megfizetésére. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperest a felperes 2008. március 26-án ért munkabalesetért 100%-os mértékű kártérítési felelősség terheli. Kötelezte az alperest elmaradt jövedelem, gondozási költség, háztartási és ház körüli kisegítő költség, dologi kár, látogatási költség, közlekedési többletköltség, lakásátalakítási költség, gyógyszerköltség, rezsi és kulturális többletköltség megtérítésére. Nem vagyoni kártérítés címén 4.000.000 forint és annak kamata megfizetésére kötelezte az alperest, egyebekben a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatta, az alperest háztartási és ház körüli kisegítő költség címén terhelő marasztalás összegét leszállította, ezt meghaladóan a felperes keresetét e jogcím vonatkozásában a járadékigényre kiterjedően elutasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelmében háztartási kisegítő költsége címén az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott összeget, továbbá járadék folyósítását igényelte. Mindkét fokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett 8.000.000 forint nem vagyoni kár megfizetését is kérte. Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet „megváltoztatását” és annak megállapítását kérte, hogy a felelősség 33%-os mértékben terheli, ezen belül a helytállási kötelezettség 5% a felperes korábbi természetes kórokú megbetegedésére tekintettel.

A felülvizsgálati kérelmek nem megalapozottak. A felperes felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértésként a Pp. 206. §-ban foglaltakat hívta fel. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint az esetleges jogszabálysértő ténymegállapításból önmagában nem

vonható le következtetés arra, hogy a bíróságok a lefolytatott bizonyítás eredményeként miért és mennyiben jutottak a vonatkozó anyagi jogszabályok nem megfelelő alkalmazásának megállapítására (Mfv.I.10.137/2017/5.). Ebből következően a felperes felülvizsgálati kérelme érdemben nem volt vizsgálható. Az alperes az Mt. 174. § (3) bekezdésére hivatkozással állította, hogy a balesetet a munkavállaló vétkes magatartása idézte elő. A bizonyítás az alperest terhelte, aki ezen állítását nem tudta alátámasztani. A munkáltatói tájékoztató 12. pontja szerint a felperes feladata volt a jármű vezetése mellett esetlegesen a rakodás elvégzése. A Gépkocsivezetők Szolgálati Szabályzatának 7.e. pontja szerint a gépkocsivezető sem a fel-, sem a lerakodást nem végezheti. A platón való pakolás azonban megengedett volt. A munkáltatói tájékoztató 12. pontja szerint felperes feladata volt a platóra felrakott áru azon belüli mozgatása is. Ezt állapította meg az igazságügyi munkavédelmi szakértő véleménye is, amely szerint a rakomány platón történő elhelyezésénél a gépkocsivezetők segédkezni szoktak, ez nem volt tiltott számukra. Munkatárs tanúvallomása megerősítette, hogy a gépkocsivezető feladata volt a platón az áru úgynevezett „kézi békával” való mozgatása, ehhez külön engedélyre nem volt szükség. Mindebből következően arra a megállapításra lehetett jutni, hogy a felperes a platón a baleset idején munkaköri kötelezettségét teljesítette, a tevékenység végzése számára nem tilos, hanem elvárt volt. Az alperes az Mt. 174. § (4) bekezdésének megsértését arra hivatkozva állította, hogy a felperesnek kellett bizonyítani a károsodása munkaviszonyával összefüggésben történt bekövetkezését. A tényállás alapján ez ítéleti bizonyossággal megállapítható volt, és annak alperes általi munkabalesetkénti elismerése is ezt igazolja. Szakértői véleménnyel alátámasztott peradat, hogy a felperes a balesetet megelőzően természetes eredetű degeneratív gerincbetegedésben szenvedett, ez azonban munkavégzésében nem akadályozta, emiatt orvosi ellátást korábban nem kellett igénybe vennie. Nincs helye kármegosztásnak, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a munkavállalónál a természetes kórokú betegség a balesete előtt nem okozott munkaképesség-csökkenést (Mt. 174. § (1) bekezdés; LB MK 30. számú állásfoglalás). Az állandó bírói gyakorlat szerint amennyiben a munkavállaló egészségi állapota, testi fogyatkozása, szervezeti adottsága nem okozott keresetveszteséggel járó munkaképesség-csökkenést, és a munkavállaló keresetvesztesége életének, testi épségének, egészségének a munkaviszonyával összefüggésben történt megsértése folytán következett be, a munkáltató az említett sérelemből származó munkaképesség-csökkenés százalékos mértékétől függetlenül, a teljes kárért felel (MK 30. számú állásfoglalás). A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-nak (3) bekezdése alapján.

Budapest, 2020. január 23.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/baleseti-karterites-megfizetese-targyaban-hozott-dontest-kuria>

2. Jövedelempótló kártérítési járadék mértékének leszállítása tárgyában hozott döntést a Kúria

Tájékoztató a Kúria M.I. tanácsa által tárgyaláson kívül elbírált Mfv.I.10.161/2019. számú ügyről.

Az alperes 1985. március 6-tól 1993. május 9-ig állt a felperes alkalmazásában. Az előzményi eljárásban a bíróság jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes kártérítési felelősséggel tartozik az alperes halláskárosodás foglalkozási megbetegedéséért, melyre tekintettel jövedelempótló kártérítés fizetésére köteles. A felperes keresetében a keresetveszteségi járadék megszüntetését kérte arra hivatkozva, hogy a volt munkavállaló 2013. augusztus 7-vel az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, így keresetvesztesége nem merülhet fel. Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperest terhelő keresetveszteségi járadék összegét leszállította. A másodfokú bíróság részítéletében a leszállított keresetveszteségi járadék mértékével kapcsolatos rendelkezést hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A folytatandó eljárásban a felperes elsődleges és másodlagos kereseti kérelmet terjesztett elő, mindkettőben az őt terhelő keresetveszteségi járadék leszállítását kérte 2013. augusztus 7-től kezdődően. Az alperes nem vitatta a felperes követelésének jogalapját, azt, hogy a járadék leszállítására irányuló kereseti kérelem megalapozott, azonban annak összegszerűségével nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes másodlagos kereseti kérelmének helytadott, és a felperest terhelő keresetveszteségi járadék összegét ennek megfelelően leszállította. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében megváltoztatta, és az alperes jövedelempótló kártérítési járadékát leszállította. Az ezt meghaladó keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, vagy a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalát. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott. A felperes felülvizsgálati kérelmében alappal állította, hogy az életfenntartás céljára adott és már felhasznált járadék ugyan nem követelhető vissza, ez azonban nem jelentheti azt, hogy a járadék összege nem az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésétől lenne leszállítható. Az elsőfokú bíróság annak összegszerű megállapítása érdekében, hogy mennyi lett volna az alperes öregségi nyugellátása, ha a keresetveszteségi járadékra való jogosultságát megalapozó egészségkárosodása nem következik be, könyvszakértői véleményt szerzett be. A szakvélemény értelmében „Az alperes elérhető nyugdíjának a számszerűsítéséhez a szakértői vizsgálat az elérhető szolgálati időként a nyugdíj-megállapító határozat mellékletében szereplő, a nyugdíjbiztosító által elismert adatok mellett, figyelembe vette az 1996. 10. 16-tól 2013. 08. 06-ig terjedő időszak napszámait... Ennek alapján a szakértői számításokban figyelembe vett szolgálati idő 14 179 nap, azaz 38 év 309 nap”. A szakvélemény további megállapítása értelmében, „Ha 1996. október 16. napjától 2013. augusztus hó 6. napjáig, tehát az alperes nyugdíjazásának időpontjáig az alperes részére

megállapított elérhető átlagkereseteket úgy kell tekinteni, mintha az munkaviszony keretében megszerzett munkajövedelem lenne, és úgy kell tekinteni, mintha az alperes ez után a nyugdíjárulékot is megfizette volna, akkor 2013. augusztus 6. napján az alperes részére a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság 116.126 forint/hó összegű nyugdíjat állapított volna meg”. Az elérhető nyugdíj mértékét az alperes az eljárás során maga sem vitatta, és a bíróság jogerősen már korábban azt is megállapította, hogy 191.160 forint tekintendő „bázis” kártérítési járadékként. Az elsőfokú bíróság fentieket helyesen értékelte, az összegszerűséget illetően azonban tévedett. Az Szja. törvény 1. számú mellékletének 1.1.2. pont a) pontja szerint a nyugdíj adómentes, míg b) pontja értelmében adómentes bevétel a nyugdíjban részesülő magánszemély jövedelempótló kártérítési járadéka, feltéve, hogy a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A felperes helyesen hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy az alperesnek a nyugdíja mellett kifizetett járadék után a munkáltatónak nincs személyi jövedelemadó levonási és befizetési kötelezettsége a NAV felé. Fentiekre figyelemmel a nettó összegben folyósított nyugellátásból a már adófizetési kötelezettséggel nem terhelt (nettó) összegű járadékot kell levonásba helyezni. Az így számított járadék összege szintén Szja. mentes. A felperes a felülvizsgálati kérelemben – a szakvéleménynek és a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően – helytálló számítási módot alkalmazva határozta meg az alperes részére fizetendő járandóságot, amivel a Kúria teljes mértékben egyetértett. A fentiek alapján a Kúria a másodfokú bíróság jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperest a rendelkező részben foglaltak szerint marasztalta (Pp. 275. § (4) bekezdés).

Budapest, 2020. március 9.

A Kúria Sajtótitkársága

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/jovedelempotlo-karteritesi-jaradek-mertekenek-leszallitasa-targyaban-hozott-dontest-kuria>

Hírek, események, közlemények

A koronavírus-járvány és a jogalkotó állam korlátozó intézkedései okozta üzemszüneti károk biztosítási fedezettsége – benyújtották az első kereseteket az USA-ban

Louisiana állam egyik helyi bíróságán benyújtották az első keresetet, amely annak megállapítását célozza, hogy az alperes Lloyd’s szindikátus perbeli üzemszünet-biztosítási kötvénye fedezetet nyújt a koronavírus-járvány és a jogalkotó állam korlátozó intézkedései által a felperesi étteremnek okozott pénzügyi veszteségekre

A történelmi példák azt mutatják, hogy a biztosítási fedezetkeresés és kötvényértelmezés körében a legkétségbeesettebb és egyúttal legkreatívabb próbálkozásokat a nagy kataklizmák hívják életre. Hazánkban is tapasztalható, hogy a koronavírus-járvány és az ellene folyó védekezés milyen össztársadalmi károkat okoz és a gazdaság szereplőit miként lehetetleníti el. Egy Louisiana állambeli étterem, miután a kormányzó egyik intézkedése korlátozta az éttermek nyitva tartását, keresetet nyújtott be saját vagyonszerezője, a Lloyd's szindikátus ellen [[Cajun Conti, LLC et al. v. Certain Underwriters at Lloyd's London et al.](#), Civ. Dist. Ct. La. (2020)] és annak megállapítását kéri a bíróságtól, hogy a perbe vitt biztosítási kötvény alkalmazásában az éttermi ingatlan közvetlen fizikai károsodásának tekintendő az, hogy az új típusú koronavírus-járvány okozója, a SARS-CoV-2 vírus megtapad az étterem műanyag és fémfelületein és csak fertőtlenítéssel távolítható el, mely kiváltja a szindikátus fizetési kötelezettségét az étterem üzemszünet-biztosítási fedezete alapján. Az első COVID-19 per tehát, ahogy az várható volt, egy tipikus „coverage dispute”. Röviden bemutatjuk a kereseti érvelés lényegét, valamint a mögötte húzódó transzatlanti precedenseket, majd pedig egy jellemző hazai kötvényen keresztül modellezni próbáljuk, hogy egy hasonló kárigénynek mi lenne a hazai megítélése.

1. Tényállás és kereseti érvelés

1.1 Az első COVID-19 per alapjául szolgáló tényállás szerint az Oceana Grill étterem („Felperes”) All Risk vagyonszerező szerződést kötött („AR Szerződés”) az egyik Lloyd's szindikátussal, amely többek között fedezetet nyújt az étterem üzemszünet okozta káraitra is (*business income losses*). Egy külön kiterjesztés alapján pedig az AR Szerződés kifejezett fedezetet nyújt az üzleti tevékenység hatósági korlátozása által okozott károkra, veszteségekre. A Felperes étterme New Orleans városában a Francia Negyedben található, az év minden napján nyitva tart és kb. 500 vendég egyidejű kiszolgálására képes.

1.2 John B. Edwards Louisiana Szövetségi Állam kormányzója 2020. március 13. napjától – egyebek mellett – előírta a 250 főnél több személy egyidejű és egy helyen való kiszolgálását lehetővé tevő éttermek bezárását.

1.3 A perbe vitt AR Szerződés szerint, biztosítási eseménynek minősül minden olyan közvetlen fizikai károsodás (*direct physical loss*), amely a biztosított vagyontárgyban keletkezett, és amellyel összefüggésben a biztosító a fizetési kötelezettségét nem zárta ki.

1.4 A Felperes 2020. március 16. napján nyújtotta be a keresetet⁸², amely – egyebek mellett – annak megállapítását kéri az eljáró bíróságtól, hogy az AR Szerződés fedez minden hatóság által elrendelt kényszerű bezárásból eredő kárt, tekintettel arra, hogy a

⁸² [Cajun Conti, LLC et al. v. Certain Underwriters at Lloyd's London et al.](#), Civ. Dist. Ct. La. (2020). Nem sokkal a tárgyalt keresetet követően újabb két COVID-19 keresetet nyújtottak be az Egyesült Államokban: az egyiket a rezervátumaik adómentes területén kaszinókat üzemeltető Chickasaw és Choctaw indián törzsek indították a Lloyd's és további biztosítók ellen, míg a másikat a Napa völgyben éttermet (Bouchon Bistro) üzemeltető francia sztár séf, Thomas Keller indította a Hartford Fire Insurance Co. ellen.

koronavírus biztosított vagyontárgyakon való jelenléte (megtapadása) ezen vagyontárgyak olyan közvetlen fizikai károsodásának minősül, amelyre az AR Szerződés fedezetet nyújt. A kereset szerint az AR Szerződésben nincs olyan kizárás, amely a járványból, pandémiából származó kockázatokat kizárná a fedezetből.

1.5 A Felperes alapvetően a *Widder v. Louisiana Citizens Prop. Ins. Corp.* ügyben⁸³ adott korábbi bírói értelmezésre alapítja kereseti érvelését. A hivatkozott ügy tényállása szerint, a felek otthonbiztosítási szerződést kötöttek (*homeowner's policy*), amely alapján a felperes kárigényt támasztott az alperes biztosítótársasággal szemben arra hivatkozással, hogy a tetőtér alkotórészeiben található ólom behatolt és szétterjedt a falakba(n), majd idővel beszennyezte az ingatlan egyéb berendezési tárgyait is. Az ingatlan magas ólom szennyezettségi szintje miatt felperesnek és a családjának ki kellett költöznie a biztosított ingatlanból. A bíróság megállapította, hogy az ólom beszivárgása és szétterjedése az ingatlanba(n), amely azt használhatatlanná és lakhatatlanná tette, a felperes kötvénye alkalmazásában olyan *közvetlen fizikai sérülés*, amelyre a biztosítás fedezetet nyújt.

1.6 A Felperes az általa citált fenti precedens alapján igazoltnak látja, hogy esetében is biztosítási esemény következett be, mert

- (i) a biztosított vagyontárgyak koronavírus általi beszennyeződése olyan közvetlen fizikai sérülés az AR Szerződés alkalmazásában, amely helyreállítást igényel, nevezetesen a felületek megtisztítását és fertőtlenítését, és
- (ii) sem a pandémia, sem pedig a hatósági korlátozások nem minősülnek a kockázatviselés köréből egyébként kizárt kockázatnak.

1.7 A Felperes keresetének sikere tehát azon múlik, hogy Louisiana állam bíróságai miként fogják értelmezni a *fizikai károsodás* fogalmát és abba beleértik-e az éttermi ingatlan berendezési tárgyainak koronavírus általi beszennyeződését. A *közvetlen fizikai károsodás* transzatlanti bírói gyakorlata nem kifejezetten következetes a kérdésben. A Gregory Packaging ügyben⁸⁴ a New Jersey Körzeti Bíróság általános jelleggel értelmezte a *közvetlen fizikai károsodás* fogalmát, mely szerint az nem más, mint „*a biztosított vagyontárgy szerkezetének jól megkülönböztethető, kimutatható és fizikai megváltozása*”.⁸⁵ Az ítéletben megállapításra került, hogy az ammónia egy olyan veszélyes légnemű anyag, amely adott esetben lakhatatlanná teheti az ingatlant, ezért a biztosítási kötvény alkalmazásában ez az ingatlan közvetlen fizikai károsodásának minősülhet.⁸⁶ Egy

⁸³ *Widder v. Louisiana Citizens Prop. Ins. Corp.*, 82 So. 3d 294 (La. Ct. App. 2011)

⁸⁴ *Gregory Packaging, Inc. v. Travelers Property and Casualty Company of America* Civ. No. 2:12-cv-04418 (WHW) (CLW)

⁸⁵ „*a distinct, demonstrable, and physical alteration of a property's structure*”

⁸⁶ Hasonlóan a tágabb értelmezést fogadták el a bíróságok a következő esetekben: *Wakefern Food Corp. v. Liberty Mut. Fire Ins. Co.*, 406 N.J. Super. 524, 543 (App. Div. 2009); *Farmers Ins. Co. v. Trutanich*, 858 P.2d 1332 (Or. Ct. App. 1993); *Essex v. BloomSouth Flooring Corp.*, 562 F.3d 399, 406 (1st Cir. 2009)

másik ügyben ugyanakkor a bíróság úgy foglalt állást, hogy az éttermet nem érte közvetlen fizikai károsodás azáltal, hogy a közeli útépítés okozta porszennyeződés folyamatosan az étterembe jutott, ugyanis az egyszerű takarítással eltávolítható volt.⁸⁷ A transzatlanti judikatúra megosztottsága mindenképpen bizonytalanságot jelent a koronavírus okozta üzemszüneti károk biztosítási fedezettsége miatt indult perek sikerkilátási esélyeit illetően.⁸⁸

2. A hazai helyzet modellezése

2.1 Magyarország Kormánya a 40/2020. (III. 11.) számú kormányrendelettel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdet ki 2020. március 12. napjával. Az így bevezetett rendkívüli jogrendben további kormányrendeletek születtek, amelyek – egyebek mellett – alapvetően korlátozzák az egyének szabad mozgáshoz, illetve a cégek szabad vállalkozáshoz való alkotmányos alapjogát. A teljesség igénye nélkül néhány korlátozás:

- (i) a kereskedelmi tevékenységet folytató üzletekben 15.00 óra után 06.00 óráig az ott foglalkoztatottak kivételével tartózkodni tilos;
- (ii) a vendéglátó üzletben 15.00 óra után 06.00 óráig az élelmiszer elvitelre történő megrendelése és átvétele, valamint a vételár megfizetése céljából és időtartamára korlátozódóan megengedett csak a tartózkodás;
- (iii) a zárt helyen vagy a nem zárt helyen tartott rendszeres zenés, táncos rendezvények helyszínén tartózkodni tilos;
- (iv) az ott tartózkodók létszámától függetlenül, az ott foglalkoztatottak kivételével tilos a látogatása a színház-, tánc- és zeneművészeti eseménynek, a mozinak, a muzeális intézménynek, a könyvtárnak, közművelődési intézménynek, közösségi színtérnek.

2.2 Nyilvánvaló, hogy a rendkívüli jogrend keretében bevezetett korlátozó intézkedések jelentős károkat okoztak és okoznak a továbbiakban is a gazdaság szereplőinek, akik közül biztosra vehető, hogy sokan már felkérték biztosítási alkuszait és/vagy jogi tanácsadóikat annak alapos vizsgálatára, hogy biztosítási szerződéseik bármelyike fedezetet nyújt-e a pandémia által közvetlenül vagy közvetve okozott károkra, pénzügyi veszteségekre. A gazdasági élet szereplői – bizonyos üzemméret felett – jelentős számban rendelkeznek ún.

⁸⁷ *Mama Jo's, Inc. v. Sparta Ins. Co.*, 17-CV-23362-KMM, 2018 WL 3412974, at *9 (S.D. Fla. June 11, 2018); hasonlóan a szűkebb értelmezést fogadták el: *Universal Image Prods. v. Chubb Corp.*, 703 F. Supp. 2d 705 (E.D. Mich. 2010); *Newman Myers Kreines Gross Harris P.C. v. Great N. Ins. Co.*, 17 F.Supp.3d 323, 330 (S.D.N.Y 2014)

⁸⁸ A szennyező anyagok és a közvetlen fizikai károsodás egyesült államokbeli bírósági gyakorlatának alapos bemutatásához lásd bővebben: *Richard P. Lewis, Nicholas M. Insua: Business Income Insurance Disputes*, Aspen Publishers Online, 2012, 2-48.–2.68. o.

üzemszünet-biztosítási szerződéssel (*business interruption insurance*), amelyet a hazai biztosítási piacon számos biztosítótársaság kínál.

2.3 Az üzemszünet-biztosítás tárgya nem valamely dolog, hanem a vagyonbiztosítás által fedezett vagyontárgy sérülése, megsemmisülése miatt felmerülő üzemszüneti veszteség, költség, amely az üzemszerű működés helyreállításáig következik be. A hazai piacon elérhető üzemszünet-biztosítási szerződések csak az alapul szolgáló vagyonbiztosításokkal együtt és csak ugyanannál a biztosítónál köthetők meg.⁸⁹

2.4 A továbbiakban az egyik hazai vezető biztosítótársaság konkrét üzemszünet-biztosítási termékének szerződési feltételei alapján teszünk egy kísérletet annak modellezésére, hogy egy hazai biztosított ilyen – amúgy a szokásos szerződési gyakorlatnak megfelelő – kötvényfeltételek mellett számíthatna-e arra, hogy a pandémia elleni védekezés körében hozott hatósági korlátozások következtében elszenvedett üzemszüneti veszteségeire az üzemszünet-biztosítási szerződése fedezetet nyújt?

2.5 A vizsgált üzemszünet-biztosítási termék is kiegészítő jellegű, azaz akkor köthető meg, ha az üzemszünet biztosítással biztosított fél az adott biztosítónál érvényes alap vagyonbiztosítási fedezettel rendelkezik, vagy ezeket együttesen köti. Biztosítási eseménynek minősül

„az alapbiztosításban meghatározott biztosítási esemény bekövetkezése miatt vagy azzal közvetlen okozati összefüggésben bekövetkezett üzemszünet, ha

- (i) az alapbiztosításban meghatározott biztosítási esemény az alapbiztosítással fedezetbe vont és az alapbiztosításban meghatározott kockázatviselési helyen lévő vagyontárgyakban következett be, és*
- (ii) az alapbiztosításban meghatározott biztosítási esemény alapján a biztosító szolgáltatás teljesítésére köteles”.*

2.6 A vizsgált üzemszünet-biztosítási termékhez kapcsolódó alapbiztosítás („All Risks” vagyonbiztosítás) alapján biztosítási eseménynek minősül

*„a biztosított vagyontárgyaknak balesetszerűen – előre nem látható okból, véletlenül, váratlanul, külső behatás miatt – bekövetkező olyan **közvetlen fizikai károsodása**, amely a vagyontárgy rendeltetészerű használata érdekében szükségessé teszi a károsodott **vagyontárgy javítását, helyreállítását**, illetőleg melynek kapcsán szükségessé válik a vagyontárgy pótlása, és amellyel kapcsolatban **a biztosító kártérítési kötelezettségét nem zárta ki.**”*

⁸⁹ <https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2018/09/T%C3%A1j%C3%A9%C3%A1lkozat%C3%B3-az-%C3%BCzemsz%C3%BCnet-biztos%C3%ADt%C3%A1sr%C3%B3l-honlapra.pdf>

2.7 Annak megállapításához, hogy a vizsgált kötvényfeltételek alkalmazásában a koronavírus biztosított vagyontárgyakon való jelenléte *közvetlen fizikai károsodásnak* minősül-e (amennyiben bizonyítható egyáltalán, hogy ilyen vírusfertőzöttség a biztosított létesítményben, annak berendezési tárgyain, gépsorain stb. jelen volt), és az amiatt szükséges fertőtlenítés *helyreállítás-e*, egyéb meghatározás hiányában a Ptk. értelmezési szabályai alkalmazandók. A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése alapján a jognyilatkozatokat úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset összes körülményére tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Amennyiben az eljáró bíróság el is fogadná, hogy a biztosított vagyontárgyakon megtelepedett kórokozók jelenléte közvetlen fizikai károsodásnak, a fertőtlenítés pedig helyreállításnak minősül, azaz megvalósult az alapbiztosítás szerinti biztosítási esemény, úgy meg kell állapítani, hogy a vizsgált biztosítási feltételek alábbi két kizárásának bármelyike alkalmas arra, hogy az alapján a biztosító jogszerűen elutasítsa a New Orleans-i étterem tulajdonosáéhoz hasonló kárigényeket:

- (i) az alapbiztosítás szerint nem minősül biztosítási eseménynek a szennyeződés, **mikroorganizmus, fertőzés**, korhadás, toxikus hatású penészedések, gombásodások és hatásaik, továbbá
- (ii) az üzemszünet-biztosítás feltételei szerint a biztosító nem téríti meg azokat az üzemszüneti veszteségeket és költségeket, amelyek a) **hatóságilag elrendelt** építési vagy helyreállítási tilalom, **üzemkorlátozás** következményei, vagy b) a kockázatviselési helyszínen megközelíthetetlensége miatt merültek fel, **ideértve a hatósági korlátozásokat** is.

2.8 A fenti gondolat kísérlettől függetlenül természetesen minden egyes esetben csak a vonatkozó általános és külön szerződési feltételek és záradékok konkrét megfogalmazásai, valamint az eset egyedi körülményei alapján lehet felelős állásfoglalást tenni abban a kérdésben, hogy a biztosítás fedezetet nyújt-e a koronavírus által közvetlenül, illetve a koronavírus elleni küzdelem által közvetve okozott károkra és veszteségekre.

Szerzők: dr. Kis Balázs Ádám, dr. Molnár István

Közlekedési jogi napok Goslarban

Az 58. német közlekedésjogi napokat 2020 január végén rendezték meg ismét Goslarban. A közlekedésjogi napok középpontjában a nyolc munkacsoportban folyó szakmai tanácskozások állnak. A munkacsoportokban megvitatták a határon átnyúló baleseti kárrendezést az EU-ban, azt, hogy fel kell-e hagyni a fiktív kárszámítás gyakorlatával, mit

lehet tenni a közúti közlekedésben tapasztalható agresszivitással, végül, hogy mennyiben válik be a gyakorlatban a szabálysértési eljárás. Megtárgyalták a legkisebb elektromos hajtású járművekkel kapcsolatos jogi kérdéseket, azt, milyen új utakat lehet járni kezdő vezetőknél a biztos vezetői képesség eléréséhez, hogyan történjék a terrorcselekmények áldozatainak kártalanítása, végül külön taglalták a nagy tengeri utazások résztvevői biztonságának és utasjogainak kérdését.

A konferencia állásfoglalásaiból

I. munkacsoport

Határon átnyúló baleseti kárrendezés az EUban

A munkacsoport megállapította, hogy a károsultak érdekében a nemzetközi közúti balesetek rendezésére megteremtett kárrendezési rendszerek beváltak.

Az alábbiak szerint van szükség további javításra:

1. A 4. gfb. irányelv szerinti kárrendezési megbízott a 21 c. (5) bek. alapján a külföldi biztosító előlegfizetményeitől függetlenül jogosult és köteles a károsult megalapozott igényeinek kielégítésére. Az uniós jogalkotónak meg kellene teremtenie a kártalanítási testület garanciális helytállását arra az esetre, ha a külföldi biztosító a kárrendezési megbízott ráfordításait nem téríti meg.
2. Az uniós tagállamok kártérítési jogához való hozzáférése javítani kell. Az Európai Bizottságnak ebből a célból segédeszközöket kellene biztosítania a joggyakorlat számára a külföldi kártérítési jog megismeréséhez (a 2009. évi 47. közlekedési napok tanácskozáshoz kapcsolódva.).
3. A munkacsoport azt követeli, hogy a perbíróóságokat a külföldi közlekedési és kártérítési jog alkalmazásakor a polgári és kereskedelmi jogi ügyek európai jogi hálózatának összekötő bírójának mintájára működő rendszer támogassa.
4. Meg kell könnyíteni a külföldi perbíróóság által végzett közvetlen bizonyítás felvételt (pl. a videokonferencia egyre széles körűbb engedélyezésével.)
5. A peres eljárás lefolytatásához egyértelműen el kell határolni az anyagi és az eljárási jogot (pl. a bizonyítási követelményekkel, a házastárs tanúskodásával kapcsolatban).
6. Nemzetközi közúti balesetnél a némelyik tagállamban indokolatlanul rövidre szabott elévülési határidők veszélyeztethetik a károsult igényének érvényesítését. A munkacsoport

ezért azt követeli, hogy a gfb. irányelv átdolgozásakor a közvetlen igényérvényesítés elévülési határideje tekintetében 3 vagy 4 éves legrövidebb elévülési idő legyen előírva.

VII. munkacsoport

A terrorcselekmények áldozatainak kártalanítása

A Breitscheidplatzon a karácsonyi vásárban történt terrortámadás után gyakorlati és anyagi szempontból történt kedvező áldozatvédelmi változtatásokat a munkacsoport szinte egyöntetűen helyesli.

1. Részletes vitát követően a túlnyomó többség nem lát okot a terror és az extremizmus áldozatainak nyújtott térítések további áldozati csoportokra történő kiterjesztésére.
2. A munkacsoport túlnyomó többsége azt ajánlja, hogy a terrorcselekmények áldozatainak az elkövetés eszközétől függetlenül (gk. vagy egyéb) azonos igényük legyen.

Ezzel a jelenlegi egyenlőtlen elbánás megszüntethető.

3. A munkacsoport túlnyomó többsége a jogbiztonság érdekében és a hosszas vitákat elkerülendő, azt ajánlja, hogy a terrorcselekmények áldozatai polgári jogi és közjogi igényeinek kongruenciája kötelező erővel rögzítésre kerüljön. Ennek szükségessége a XIV. társadalombiztosítási törvénykönyv 18. §-ának újraszabályozásából adódik.
4. A munkacsoport egyhangúan azt ajánlja, hogy a tartományok azonnal központi áldozatvédelmi struktúrákat hozzanak létre (különösen áldozatvédelmi megbízottal).
5. A munkacsoport többsége személyi sérüléses kártérítési szakjogász-ügyvéd bevezetését ajánlja. Így jobban figyelemmel lehet lenni a terrorcselekmények áldozatai érdekvédelmének különleges kihívásaira.

A tanácskozás részleteire későbbi számunkban visszatérünk, az ajánlások a <https://www.goslar.de/tourismus/seminare-tagungen/verkehrsgerichtstag/161-seminare-tagungen/verkehrsgerichtstag/249-deutscher-verkehrsgerichtstag-in-goslar> webhelyen ismerhetők meg.

Fordította és ismerteti: dr. Kiss Ferenc Kálmán

A Brexit következményei a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre I. Az ún. átmeneti időszak

Az Európai Unióból való brit kilépés, azaz a „Brexit” 2020. január 31. napjával történt meg. A *Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás*⁹⁰ (a továbbiakban: kilépési megállapodás) 2020. február 1. napján lépett hatályba⁹¹. Ennek eredményeként Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (a továbbiakban: Egyesült Királyság) EU-n kívüli harmadik ország lett, a polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés szempontjából is. Az Egyesült Királyság rendezett kilépését biztosító kilépési megállapodással párhuzamosan az Európai Unió és az Egyesült Királyság egy, a jövőbeli kapcsolatok keretének meghatározásáról szóló politikai nyilatkozatot is elfogadott.⁹² A kilépési megállapodás hatályba lépésével vette kezdetét egy ún. átmeneti időszak, amely 2020. december 31. napjáig tart. Amennyiben a kilépési megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az átmeneti időszak alatt az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban (127. cikk). Az átmeneti időszak egy alkalommal – legfeljebb egy vagy két évvel – meghosszabbítható, amennyiben erről a két fél 2020. július 1. napja előtt megállapodik (132. cikk). A kilépéssel egyidejűleg megkezdődtek az EU és az Egyesült Királyság között a jövőbeli partnerségről szóló tárgyalások is.

A kilépést követően a kilépési megállapodás 66–69. cikke szerint kell eljárni – a 126. cikkre figyelemmel – a 2020. december 31-ig tartó ún. átmeneti időszakban. Eszerint a jelenlegi szabályok maradnak érvényben, az Egyesült Királyság továbbra is alkalmazza az EU joganyagát (127. cikk).

A kilépési megállapodás 66–69. cikkei rendezik a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területét, az egyes jogalkotási aktusok alkalmazásáról külön-külön szólva. A 66. cikk – címe szerint – a szerződéses és szerződésen kívüli kötelmi viszonyokban alkalmazandó jogot, a 67. cikk a joghatóságot, a bírósági határozatok elismerését és végrehajtását, valamint a központi hatóságok közötti együttműködést érintően tartalmaz rendelkezéseket. A 68. cikk a folyamatban lévő igazságügyi együttműködési eljárások kapcsán rögzíti, hogy az uniós jogszabályok alapján folytatódik az együttműködés azokban a kézbesítési, bizonyításfelvételi és jogi segítségnyújtási ügyekben, amelyekben a kérelmet a megkeresett hatóság az átmeneti időszak lejártáig kézhez kapja (az ún. kézbesítési 1393/2007/EK európai parlamenti és

⁹⁰ Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 029, 2020. január 31. Lásd továbbá: a Tanács (EU) 2020/135 határozata (2020. január 30.) a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás megkötéséről (EGT-vonatkozású szöveg) HL L 29., 2020.1.31., 1-6. o.

⁹¹ Értesítés a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás hatálybalépéséről HL L 29., 2020.1.31.,

⁹² 2020/C 34/01, HL C 34., 2020.1.31., 1-16. o.

tanácsi rendelet, az ún. bizonyításvételi 1206/2001/EK tanácsi rendelet, a 2001/470/EK tanácsi határozat az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben). A 69. cikk az 'Egyéb alkalmazandó rendelkezések' cím alatt a 2003/8/EK tanácsi irányelv (költségmentesség iránti kérelem), a 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (ún. mediációs irányelv) és a 2004/80/EK tanácsi irányelv (bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről) alkalmazásáról tartalmaz szabályozást.

A kártérítési és a biztosítási ügyek szempontjából a következők emelendők még ki. Az átmeneti időszak vége előtt indult eljárásokban a magyar és a brit bíróságok még a vonatkozó uniós rendeletek alapján állapítják meg a joghatóságukat (67. cikk 1. pont). Az átmeneti időszak végéig indult eljárásokban hozott ítéletek, határozatok, közokiratok, perbeli egyezségek és megállapodások kölcsönös elismerése és végrehajtása is még a vonatkozó uniós jogi aktusok szerint történik (67. cikk 2. pont). Az Egyesült Királyság bíróságai a szerződésekre a Róma I. rendelet alapján állapítják meg az alkalmazandó jogot, amennyiben a szerződéskötésre az átmeneti időszak vége előtt került sor [66. cikk a) pont]. A 66. cikk b) pontja pedig úgy került megszövegezésre, hogy a bíróságok a Róma II. rendelet alapján állapítják meg az alkalmazandó jogot a kárt okozó eseményekre, amennyiben az átmeneti időszak vége előtt jött létre az eljárás alapját képező szerződésen kívüli károkozási jogviszony. Fontos ugyanakkor felhívni a figyelmet arra a nem egyértelmű megfogalmazásra, hogy a 66. cikk címe („Szerződéses és szerződésen kívüli ügyekben alkalmazandó jog”) ellenére a rendelkezés – nemcsak a magyar, hanem a német és az angol szövegváltozat szerint is – nem a szerződésen kívüli kötelmi jogviszonyokat említi a Róma II. rendelet tárgyi hatályát követve, hanem csak a kárt okozó eseményeket.⁹³

Az átmeneti időszak utáni időkről még kevés biztos tudható. Javasolható ezért a brit kormányzati honlapon (www.gov.uk) közzétett és rendszeresen frissített tájékoztatók nyomán követése.

Szerző: dr. Csöndes Mónika

Az EIOPA nyilatkozata a koronavírus uniós biztosítási ágazatra gyakorolt hatásának enyhítésére irányuló intézkedésekről

Az EIOPA nyilatkozata itt érhető el teljes terjedelemben:

https://www.eiopa.europa.eu/content/eiopa-statement-actions-mitigate-impact-coronavirus-covid-19-eu-insurance-sector_en

⁹³ 66. Cikk Szerződéses és szerződésen kívüli ügyekben alkalmazandó jog

Az Egyesült Királyságban az alábbi jogi aktusokat a következőképpen kell alkalmazni:

(a) az átmeneti időszak vége előtt megkötött szerződések tekintetében az 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (71) alkalmazandó;

(b) a kárt okozó események tekintetében a 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (72) alkalmazandó, amennyiben az ilyen események az átmeneti időszak vége előtt következtek be.

A nyilatkozatról magyar nyelvű összefoglalót készített a Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda:

<https://gmtlegal.hu/hir/az-eiopa-nyilatkozatot-adott-ki-a-koronavirus-unios-biztos%C3%ADtasi-agazatra-gyakorolt-hatasanak-enyhitesere-iranyulo-intezkedesekrol.php>

Válogatás cikkekből, tanulmányokból

Barzó Tímea: Felelősségi alapkérdések az egészségügyben. *Ügyvédek Lapja*, 2020/1-2. sz. 40-46. o.

Borbély Zoltán A bizalmi vagyongazdálkodó felelősségének egyes elméleti kérdései. *Themis*, 2019. december 5-45. o.

Csöndes Mónika: A szerződészegésért való kártérítési felelősség általános szabályaival (Ptk. 6:141-6:148. §) kapcsolatos jogértelmezési kérdések. *Kúriai Döntések*, 2020/2. sz. 272-300. o. (Vitaanyag a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásának 2019. 11. 29-i ülésére)

Csehi Zoltán: Elévülés a nemzetközi egyezményes magánjogban. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából*. Pázmány Press, Budapest, 2019. 15- 37. o.

Fenyőházi András - Rajkai Bence: Elméleti megfontolások a joggyakorlat és a jogalkotás számára a kivitelezési szerződést biztosító bankgaranciával kapcsolatban. *Polgári Jog* 2020/1-2. sz.

Fodor Klaudia Franciska: Növekszik a rés a pajzson – III. rész. *Céghírnök*, 2019/12. sz. 9-12. o.

Király Miklós: A szerződési jog egységesítése és a kereskedelmi szokások. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából*. Pázmány Press, Budapest, 2019. 195- 207. o.

Kovács László: Az új Ptk.-nak a biztosítási szerződésekre vonatkozó szabályai – III. rész (*Céghírnök*, 2019/9. sz. 1-3. o.); – IV. rész (*Céghírnök*, 2019/11. sz. 4-7. o.); – V. rész (*Céghírnök*, 2019/12. sz. 5-6. o.); – VI. rész (*Céghírnök*, 2020/1. sz. 1-3. o.); – VII. rész (*Céghírnök*, 2020/2. sz. 1-2. o.)

Lehoczki Zóra Zsófia: Az MNV Zrt. kapcsán felmerülő egyes kárfelelősségi kérdések. Jog – Állam – Politika, 2019/3. sz. 119-133. o.

Lőrincz György Az „ellenőrzési kör” értelmezése a munkaügyi ítélkezés tükrében. Munkajog Munkajog, 2020/1. sz. 1-11. o.

Lupóczné Krammer Edit.: A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás hatálya az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában – különös figyelemmel a C-648/17. számú ügyben hozott ítéletre. Európai Jog, 2019/6. sz. 25-37. o.

A repülőgépen felszolgált forró kávé által okozott kár – az Európai Unió Bírósága C-532/18. számú ügyben 2019. december 19-én hozott ítélete. Európai Jog, 2019/6. sz. 38-40. o.

Palásti Gábor: Egy érdekes amerikai tort ügy vonatkozásai: Graff. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából.* Pázmány Press, Budapest, 2019. 221-235. o.

Szabados Tamás: Emberi méltóság és nemzetközi magánjog. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából.* Pázmány Press, Budapest, 2019. 65-74. o.

Szabó Marcel: A közrendi záradék alkotmányjogi jelentősége – egy visszautasító végzéshez fűzött különvélemény apropóján. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából.* Pázmány Press, Budapest, 2019. 75- 86. o.

Szabó Sarolta: Államok, műkincsek és perek: a Herzog-gyűjtemény esete. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából.* Pázmány Press, Budapest, 2019. 273- 289. o.

Szeghő Katalin: Sérelemdíj - kérdések és a kezdeti tapasztalatok. Magyar Jog, 2020/3. sz. 136-145. o

Varga Zsófia: A Kúria ítélete a jogalkotó kártérítési felelősségéről. Jogesetek Magyarázata 2019/4. sz. 27-36. o.

Vékás Lajos: A 'külföldi elem' fogalmához a nemzetközi magánjogi tényállásban. In: Raffai Katalin – Szabó Sarolta (szerk.): *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából.* Pázmány Press, Budapest, 2019. 87-99. o.

Megjelent a Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2020/1-2. száma

<https://mabisz.hu/biztositas-es-kockazat/>

TARTALOM

Interjú Sztanó Imrével – Lambert Gábor

Megelőzhető-e adminisztrációs eszközökkel a klímakatasztrófa? – Dr. Kocsis Orsolya
Halandósági mintázatok feltárása Heligman-Pollard halandósági függvények segítségével
– Ágoston Kolos Csaba

Életútinterjú Dr. Trunkó Barnabással – Gárdos Judit, Vajda Róza

Szép új digitális világ? – A pénzügyi technológia és az információ hatalma – Kerényi Ádám,
Müller János

Beszámoló a MABISZ 2019. november 21-i konferenciájáról – Lencsés Katalin

Múltunk emlékei rovat – Horváth Gyula, Tamás Gábor

Impresszum

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

ISSN 2676-9662

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda
H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.
Tel.: (00-36)-1-212-8731
Fax: (00-36)-1-212-8733
szerkesztoseg@kbj.hu
<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára, főszerkesztő
Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd, főszerkesztő-helyettes
Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró
Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK)
Dr. Molnár István ügyvéd, szerkesztő
Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász
Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár

Dr. Tókey Balázs PhD egyetemi adjunktus (ELTE ÁJK)

Kiss László Tibor olvasószerkesztő

Csurgóné Somodi Ildikó webszerkesztő

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD
(Hamburg), egyetemi tanár, választottbíró

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)

Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.

E-mail cím: aidahungary@aidahungary.